

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Financování nadací ve vybraných státech
The Financial Management of Foundations in Selected Countries

Student:	Bc. Vít Sýkora
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Ivana Vaňková, Ph.D.

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Vít Sýkora**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Financování nadací ve vybraných státech**
The Financial Management of Foundations in Selected Countries

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Možnosti financování neziskových organizací
 3. Hospodaření vybraných nadací ve vybraných státech
 4. Zhodnocení hospodaření vybraných nadací se zaměřením na možné zdroje jejich financování
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

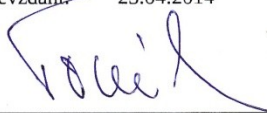
HUNČOVÁ, Magdaléna. *Ekonomický rozměr občanské společnosti*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 239 s. ISBN 978-80-7357-545-8.
STEJSKAL, J., H. KUVÍKOVÁ a K. MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.
ZIETLOW, J., J. A. HANKIN and A. G. SEIDNER. *Financial Management for Nonprofit Organizations: policies and procedures*. New Jersey: John Wiley & Sons, 2007. 590 p. ISBN 978-0-471-74166-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

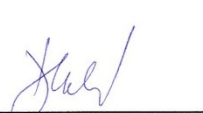
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Ivana Vaňková, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

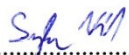

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně. Přílohy
č. 1, č. 2, a č. 3, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnil.

V Ostravě dne 25. 4. 2014

.....

Bc. Vít Sýkora

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Možnosti financování neziskových organizací	3
2.1	Vymezení pojmu neziskovost.....	3
2.2	Charakteristika neziskových organizací	4
2.3	Neziskové organizace v národním hospodářství	7
2.3.1	Základní typy ekonomických subjektů	9
2.3.2	Smíšené typy ekonomických subjektů.....	11
2.3.3	Hraniční typy ekonomických subjektů	11
2.3.4	Velikosti jednotlivých sektorů ve vybraných zemích.....	12
2.4	Členění neziskových organizací	12
2.4.1	Podle kritéria globálního charakteru.....	12
2.4.2	Podle předmětu činnosti.....	13
2.4.3	Podle různých typologických znaků	14
2.4.4	Podle zdroje příjmů a způsobu jejich kontroly	14
2.4.5	Podle kritéria financování	15
2.5	Financování neziskových organizací.....	15
2.5.1	Principy financování	16
2.5.2	Finanční zdroje neziskových organizací.....	20
2.6	Nadace	27
2.6.1	Typy nadací v Evropské unii	28
2.6.2	Činnost nadace v České republice a ve světě	29
2.7	Nadace v České republice.....	30
2.7.1	Založení a vznik nadace.....	30
2.7.2	Zrušení a zánik nadace.....	30
2.7.3	Orgány nadace	31
2.7.4	Majetek nadace	32
2.7.5	Výroční zpráva.....	32
2.8	Nadace ve Slovensku.....	33
2.8.1	Založení a vznik nadace.....	33
2.8.2	Zrušení a zánik nadace.....	33
2.8.3	Orgány nadace	33
2.8.4	Majetek nadace	34
2.8.5	Výroční zpráva.....	34
2.9	Nadace v Polsku	35
2.9.1	Založení a vznik nadace.....	35
2.9.2	Zrušení a zánik nadace.....	35

2.9.3	Orgány nadace	35
2.9.4	Majetek nadace	35
2.9.5	Výroční zpráva.....	36
2.10	Počet nadací ve vybraných státech	36
3	Hospodaření vybraných nadací ve vybraných státech	37
3.1	Srovnání nadací vybraných zemí podle kvalitativních znaků	37
3.1.1	Aktivity v rámci hospodaření	37
3.1.2	Účetnictví.....	38
3.1.3	Daň z příjmů	38
3.1.4	Audit	39
3.1.5	Náklady na správu nadace	39
3.2	Finanční krize a její dopad na financování nadací.....	40
3.2.1	Česká republika.....	40
3.2.2	Slovensko.....	41
3.2.3	Polsko.....	42
3.3	Nadace pro transplantace kostní dřeně	42
3.3.1	Výnosy	44
3.3.2	Náklady.....	46
3.4	Nadace Leukémie	48
3.4.1	Výnosy	49
3.4.2	Náklady.....	50
3.5	Nadace Krwinka	52
3.5.1	Výnosy	53
3.5.2	Náklady.....	54
4	Zhodnocení hospodaření vybraných nadací se zaměřením na možné zdroje jejich financování	57
4.1	Zhodnocení hospodaření Nadace pro transplantace kostní dřeně	57
4.1.1	Výnosy	57
4.1.2	Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů.....	58
4.1.3	Náklady	59
4.1.4	Možné zdroje financování	60
4.2	Zhodnocení hospodaření Nadace Leukémie.....	64
4.2.1	Výnosy	64
4.2.2	Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů.....	65
4.2.3	Náklady.....	65
4.2.4	Možné zdroje financování	67
4.3	Zhodnocení hospodaření Nadace Krwinka.....	70

4.3.1	Výnosy	70
4.3.2	Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů.....	71
4.3.3	Náklady	71
4.3.4	Možné zdroje financování	72
5	Závěr	76
Seznam použité literatury.....		79
Seznam zkratk		87
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce		
Seznam příloh		
Přílohy		

1 Úvod

Za poslední dvacetiletí získaly nestátní neziskové organizace ve společnosti velmi důležité postavení, a to nejen v České republice, ale i v celém světě. Neziskové organizace neposkytují pouze služby veřejnosti, které není schopen zajistit trh, ale velmi často jsou hybateli veřejného mínění společnosti a také iniciátory společenských změn. Hlavním cílem neziskových organizací je poskytovat zboží a služby těm lidem, kteří je potřebují. Tyto služby představují obrovskou škálu činností. Mezi hlavní oblasti, ve kterých se neziskové organizace vyskytují, patří např. zemědělství, zdravotnictví, sociální služby, školství, pomoc při mimořádných událostech, lidská práva. Neziskové organizace usilují o změnu chování a jednání člověka i o změnu celé společnosti.

Neziskový sektor dává prostor pro vlastní iniciativu občanů a je tak jakýmsi barometrem rozvinutosti občanské společnosti. Lidé mohou vytvářet spolky za účelem, který je však v souladu s platnými zákony dané země, a mohou takto poskytovat takové věci, které stát z různých důvodů nemůže (nebo nechce) zajistit. Neziskový sektor funguje jako „pojistka“ proti totalitnímu režimu. Občanská společnost s širokou škálou spolků, profesních organizací, asociací apod., zabezpečuje demokratický vývoj ve společnosti. Totalitní režim (jakéhokoliv typu) ruší ty organizace, které nejsou pod jeho vlivem.

Vytváření nadací či nadačních fondů je výrazem ústavně zaručeného práva svobodně se sdružovat za účelem ochrany hospodářských a sociálních zájmů.

Cílem diplomové práce je provést rozbor právní úpravy činností nadací vybraných států, zhodnotit hospodaření vybraných nadací v letech 2008 – 2012 a následně doporučit další možné zdroje financování činnosti vybraných nadací. Pro účely diplomové práce byly vybrány nadace z České republiky, Slovenské republiky a z Polska, které působí v oblasti transplantace kostní dřeně a mají veřejně prospěšný účel. Nadace ze Slovenska a Polska byly vybrány z toho důvodu, že s Českou republikou mají společnou historii, tyto země ležící ve střední Evropě byly do r. 1989 pod nadvládou Sovětského svazu. Po pádu železné opony se otevřely hranice těchto zemí světa, a s nimi začal i rozvoj jejich demokracie.

Pro diplomovou práci byla stanovena hypotéza: Podíl výnosů ze soukromých zdrojů na financování činnosti vybraných nadací má ve sledovaných letech rostoucí charakter.

Diplomová práce je kromě úvodu a závěru rozčleněna do tří kapitol. Druhá kapitola je věnována teoretickému vymezení neziskových organizací. Jsou zde uvedeny základní

charakteristiky neziskových organizací, začlenění neziskových organizací v národním hospodářství, je zde také uvedeno, jak jsou organizace členěny a jaké možnosti financování neziskové organizace mají.

Třetí kapitola diplomové práce je zaměřena na srovnání nadací z legislativního pohledu. Dále je část kapitoly věnována tématu finanční krize a jejímu dopadu na financování nadací ve vybraných státech. V závěru kapitoly je kladen důraz na analýzu hospodaření jednotlivých vybraných nadací ve sledovaných letech 2008 – 2012.

Čtvrtá kapitola je určena pro zhodnocení hospodaření jednotlivých nadací se zaměřením na možné další zdroje jejich financování.

V diplomové práci je pro popis základní charakteristiky neziskových organizací použita metoda deskripce. Pro zhodnocení hospodaření vybraných nadací je vybrána metoda analýzy a dedukce. Metoda komparace je použita pro srovnání hospodaření vybraných nadací v jednotlivých letech.

Diplomová práce vychází ze zákonů, z odborných knih a publikací týkajících se problematiky neziskových organizací, z internetových zdrojů a z interních materiálů vybraných nadací.

Diplomová práce se opírá o legislativu platnou k datu 1. 4. 2014.

2 Možnosti financování neziskových organizací

Neziskové organizace jsou neodlučitelnou součástí národního hospodářství. V odborné literatuře se však můžeme setkat s různými pojmy k jejich označení. Neziskový sektor se někdy označuje termínem třetí sektor, čímž se zdůrazňuje, že se jedná o sektor, který působí mezi státem (neziskový veřejný sektor) a trhem (ziskový, tržní sektor). Při označení „neziskový sektor“ se klade důraz na to, že není cílem vytvářet zisk a rozdělovat jej mezi vlastníky, na rozdíl od komerčních společností, které jsou zakládány výhradně pro tvorbu zisku. Termín „občanský sektor“ klade důraz na propojenost neziskových organizací s občanskou společností. Dále je možné se setkat s termínem „dobrovolnický sektor“, který vystihuje roli dobrovolné činnosti a „nevládní (nebo také nestátní) sektor“, který naznačuje, že se jedná o organizace, které jsou na vládě nezávislé.

2.1 Vymezení pojmu neziskovost

Aby mohl být vysvětlen pojem „neziskový“, je třeba se především zaměřit na to, co je to zisk.

V obecné rovině může být zisk chápán jako rozdíl mezi příjmy (tržbami) firmy a jejími náklady. Z podrobného hlediska může být zisk rozdělen na normální (účetní) zisk a ekonomický zisk.

Normálním ziskem se rozumí taková míra zisku, která je v dané ekonomice běžná. Je to míra zisku, kterou by daná firma mohla očekávat, kdyby své zdroje vložila do jiných odvětví. Je dán minimální mírou zhodnocení vložených prostředků.

Jurečka a Jánošíková (2007) definují ekonomický zisk jako přesah zisku nad ziskem normálním. To znamená, že výrobní faktory jsou zde zhodnocovány více, než kdyby byly na jiných místech ekonomiky. Ekonomický zisk tak může být chápán jako zisk mimořádný.

Ziskem naopak nebývá výnos z činnosti, jejímž hlavním účelem je jiný užitek, nežli je samotný zisk (bez ohledu na to, zda byl získán na trhu nebo mimo něj). Takový výnos obvykle nebývá považován za zdanitelný zisk, ale za výnos nedaňový nebo daňově zvýhodněný, případně od daně osvobozený.

Hunčová (2010) tvrdí, že pojem neziskový se obvykle užívá pro činnosti, které nemají za účel přinést zisk tomu, kdo vložil do takové aktivity kapitál, ale mají jiný účel a užitek (nikoliv však osobní povahy), nebo pro subjekty, které jsou založeny a zřízeny

k nekomerčním, tedy neziskovým, respektive k jiným než ziskovým, účelům k dosahování společného, společenského dobra či k dosahování netržních užitků. Tedy k veřejnému prospěchu, buď přímo anebo zprostředkovaně, a to bez ohledu na jejich právní formu.

Bačuvčík (2011) říká, že neziskovost neznamená, že by takové organizace byly zcela vyloučeny z uvažování v ekonomických souvislostech, nebo že by jim bylo zásahem vyšší moci znemožněno vytvořit účetní zisk. Neziskové organizace zisk mohou vytvářet, ale ten není jejich primárním cílem. Neziskovost znamená, že pokud organizace vytvoří účetní zisk, nemohou jej rozdělit mezi své zakladatele, členy nebo zaměstnance, ale musí jej použít na podporu realizace svého poslání. To znamená znovu jej investovat do inovací či rozšíření poskytovaných služeb.

2.2 Charakteristika neziskových organizací

Přestože jsou pojmy „neziskové organizace“, „neziskový sektor“ známé a zažité a využívá je běžná veřejnost, nejsou v české legislativě žádným způsobem definovány. Neziskové organizace nejbližše definoval do 31. 12. 2013 zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, kde se o neziskových organizacích hovořilo jako o poplatnících, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání. Konkrétní výčet organizací byl uveden v § 18 odst. 8. Jednalo se o:

- a) zájmová sdružení právnických osob, pokud mají tato sdružení právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti,
- b) občanská sdružení,
- c) odborové organizace,
- d) politické strany a politická hnutí,
- e) registrované církve a náboženské společnosti,
- f) nadace, nadační fondy
- g) obecně prospěšné společnosti,
- h) veřejné vysoké školy,
- i) veřejné výzkumné instituce
- j) školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu,
- k) obce, organizační složky státu, kraje, příspěvkové organizace, státní fondy a subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.

Zákon o daních z příjmů byl ke dni 1. 1. 2014 novelizován a došlo ke změnám. § 18 odst. 8 byl přetransformován do § 17a, kde se hovoří o veřejně prospěšném poplatníku.

Veřejně prospěšným poplatníkem je poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci vykonává takovou svou hlavní činnost, která není podnikáním. Zároveň je přesně vymezeno, který subjekt není veřejně prospěšným poplatníkem. Jedná se o:

- a) obchodní korporace,
- b) Česká televize, Český rozhlas a Česká tisková kancelář,
- c) profesní komora nebo poplatník založený za účelem ochrany a hájení podnikatelských zájmů svých členů, u nichž nejsou členské příspěvky osvobozeny od daně, s výjimkou zaměstnavatelů,
- d) zdravotní pojišťovna,
- e) společenství vlastníků jednotek a
- f) nadace, která dle svého zakladatelského jednání slouží k podpoře osob blízkých zakladateli, nebo jejíž činnost směřuje k podpoře osob blízkých zakladateli.

Duben (1996) tvrdí, že se organizace nevýdělečného charakteru zabývají činností, kterou vykonávají převážně dobrovolní členové jednotlivých zájmových skupin a různých občanských aktivit, tedy rozličnými organizacemi občanské společnosti. Skovajsa a kol. (2010) říká, že dobrovolnictví je svobodně zvolená práce pro druhé bez nároku na finanční odměnu. Zietlow, Hankin a Seidner (2007) dále dodávají, že mnoho neziskových organizací by bez dobrovolníků nemohlo vůbec fungovat. Zejména menší organizace závisí přímo na podpoře dobrovolníků. O takovou oblast však nemá soukromé podnikání většinou velký zájem z důvodu minimální ziskové motivace.

Naproti tomu jedním z hlavních argumentů pro zásahy státu do ekonomiky je potřeba zajišťování veřejných statků. Bačuvčík (2011) připomíná, že stát má z politických důvodů vždy tendenci vyhovět pouze většinovému či průměrnému voliči (volič medián), tzn., že se stát soustřeďuje jen na zabezpečování takových veřejných statků, které se týkají největší skupiny potenciálních voličů. Z toho důvodu zůstává poptávka nejrůznějších skupin (ekonomických, rasových, náboženských, sociálních) po specifických veřejných statcích bez odezvy. Dochází tak k selhání státu, který nechce nebo nemůže zabezpečit potřeby všech existujících skupin na jeho území. Vzniká tak prostor pro vznik nestátních neziskových organizací.

Boukal (2009) uvádí dvě vymezení nestátních neziskových organizací.

Podle *ekonomicko-finančního vymezení* je nestátní nezisková organizace organizací, která se většinou uchází o dobrovolné příspěvky jiných subjektů. Primárním zdrojem financování není samofinancování jako u podnikatelských subjektů, ale zdroje poskytnuté dobrovolně veřejnými nebo soukromými subjekty.

Podle *funkcionálního vymezení* je nezisková organizace účelově zaměřený subjekt, který reaguje na společenskou potřebu, např. v sociální, zdravotní, kulturní, náboženské oblasti. Činnosti a funkce vykonávané v neziskovém sektoru jsou primárním úhlem pohledu při jejich vymezování v tomto případě.

Komplexní a mezinárodně uznávanou charakteristiku nestátních neziskových organizací, která se snaží sledovat problematiku z nejrůznějších možných úhlů pohledu, uvedli ve svých studiích Salamon a Anheier. Oba autoři chápou nestátní neziskový sektor jako soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů státních. Za určující považují pět základních vlastností, podle nichž jsou nestátní neziskové organizace:

- a) *institucionalizované* (organized) - tj. mají jistou institucionální strukturu, jistou organizační skutečnost, bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány. Významná je reálná institucionalizovanost, vyjádřená určitou úrovní vnitřní organizační struktury. Pro projekt je tak důležitá jistá dlouhodobější stálost cílů, struktury a aktivit té dané organizace. Konkrétním projevem může být například fungování na základě jasně formulované zakládací smlouvy či zřizovací listiny, stanovení organizační struktury, náplně činnosti, apod. Podle Friče a Goulliho (2001) nejsou podle této definice považována za součást neziskového sektoru čistě neformální shromáždění osob, i když mohou hrát důležitou roli v životě lidí. V opačném případě by se stal pojem neziskového sektoru příliš pomíjivý, neuchopitelný a nemohl by být zkoumán;
- b) *soukromé* (private) – organizace nejsou součástí vládního aparátu. Jsou „nestátní“ v tom smyslu, že jsou institucionálně odděleny od státní správy, a ani jí nejsou řízeny. To neznamená, že nemohou mít významnou státní podporu nebo že ve vedení nemohou být mj. státní úředníci. Nejedná se o oddělení od veřejných financí, které jsou velmi významné v celé vyspělé Evropě i v USA. Spíše by nezisková organizace neměla být součástí veřejných struktur a neměla by vykonávat funkce, které přísluší

veřejné správě nebo veřejné moci. Rozhodující je zde fakt, že základní struktura neziskových organizací je ve své podstatě soukromá;

- c) *neziskové* (non-profit-distributing) - ve smyslu nerozdělování zisku. Jestliže neziskové organizace vykazují zisk z jejich činnosti, nepřipouští se u nich žádné přerozdělování těchto zisků mezi vlastníky, management, zakladatele, popř. správní radu organizace. Neziskové organizace mohou svou činností vytvářet zisk, ovšem ten musí být použit na cíle dané posláním organizace;
- d) *samosprávné a nezávislé* (self-governing) - jsou vybaveny vlastními postupy, strukturami s vymezenými řídicími a kontrolními kompetencemi, které umožňují kontrolu vlastních činností, neziskové organizace tak nejsou ovládány zvenčí, ale jsou schopny řídit samy sebe. To znamená, že se jedná o nezávislou autonomní entitu, která nepodléhá ve své činnosti ani vládě, ani soukromému podnikání;
- e) *dobrovolné* (voluntary) - využívají dobrovolnou účast na svých činnostech. Toto kritérium vyjadřuje, že k založení organizace nikdo nikoho nenutil. Jednotlivé neziskové organizace se budou lišit v intenzitě a formě této dobrovolné účasti. Dobrovolnost se může projevovat jak výkonem neplacené práce pro organizaci, tak formou různých darů nebo účasti ve správních radách.

Stejskal, Kuvíková, Mařátková (2012) uvádějí jako další rys neziskových organizací, že jsou:

- f) *veřejně prospěšné*, přispívají k veřejnému dobru, usilují o dobro lidí, určitých skupin či společnosti jako celku.

Stejskal, Kuvíková a Mařátková (2012) však upozorňují na to, že posledně jmenovaný rys neziskových organizací není jednoznačný. Je třeba odlišit tyto organizace od organizací, které jsou vzájemně prospěšné, což je zároveň velice obtížné, protože mnohdy záleží pouze na úhlu pohledu na hlavní činnost organizace.

2.3 Neziskové organizace v národním hospodářství

Pro pochopení principů, na kterých fungují neziskové organizace, je důležité znát vymezení prostoru, který je jim určen v rámci národního hospodářství. Jedná se tedy o určité vymezení mantinelů (hranic), ve kterých mohou vyvíjet svou činnost a při tom plnit svá poslání ve vztahu k občanské společnosti.

Podle principu financování je národní hospodářství rozčleněno na sektor *ziskový* a *neziskový*. Neziskový sektor se může dále členit na *veřejný sektor*, *soukromý sektor* a *sektor domácností* (Rektořík, 2010).

Ziskový, tržní sektor je taková část národního hospodářství, jejíž provoz a obnova je realizována z tržeb za prodané statky, a to za tržní cenu, která je na trhu utvářena na základě vztahu nabídky a poptávky. Cílem existence je trvalé dosahování zisku.

Neziskový, netržní sektor je ta část národního hospodářství, ve které subjekty produkují většinou smíšené statky a získávají prostředky na svou činnost převážně z přerozdělovacích procesů. V tomto sektoru není cílem existence zisk, nýbrž realizace poslání a užitky, které z něj vyplývají.

Neziskový (netržní) sektor je členěn dále do tří sektorů národního hospodářství.

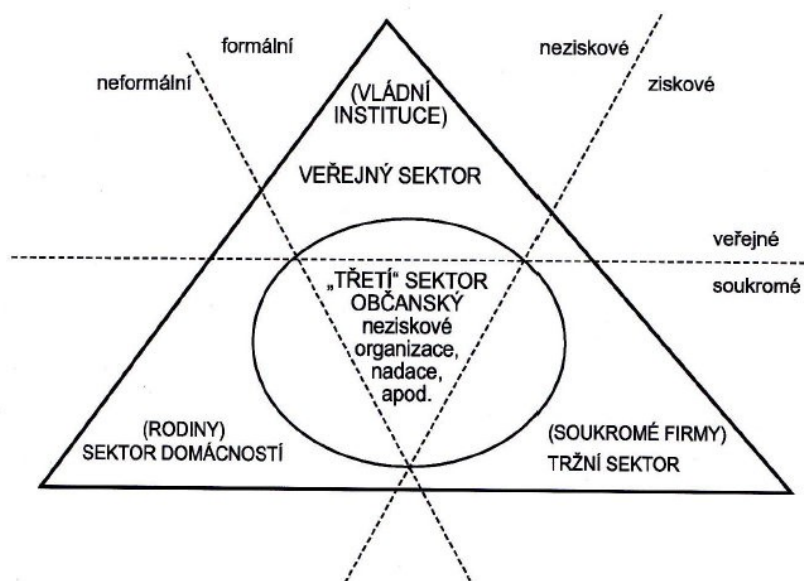
Neziskový *veřejný sektor* je financován z veřejných financí, řízen a také spravován veřejnou správou, rozhoduje se v něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole. Cílová funkce je dosahována tzv. poskytováním veřejné služby.

Neziskový *soukromý sektor* (též nevládní) jehož cílovou funkcí není přímý užitek. Je financován ze soukromých financí, tedy financí soukromých fyzických a právnických osob, které se rozhodly vložit tyto své finanční prostředky do konkrétní a předem vymezené produkce nebo distribuce statků, aniž by očekávaly, že jim tento vklad přinese finančně vyjádřený zisk.

Sektor *domácností* (rodiny, komunity) má v rámci národního hospodářství velmi významnou roli svým začleněním do koloběhu finančních toků a vstupem na trh produktů, faktorů a kapitálu.

Národní hospodářství lze také rozdělit na *čtyřsektorový model*, jehož tvůrce je švédský ekonom Viktor Pestoff. Čtyřsektorový model vychází ze vzájemného působení a vazeb mezi ziskovým a neziskovým sektorem. Za pomoci grafického znázornění (obr. 2.1) je národní hospodářství znázorněno jako rovnostranný trojúhelník protnutý třemi přímkami, které obrazec rozdělí na základní čtyři segmenty – veřejný sektor, sektor domácností, tržní sektor a třetí sektor (sektor neziskových organizací).

Obr. 2.1 Čtyřsektorový model

Zdroj: HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. s. 101.

Podle Hyánka (2011) dává čtyřsektorový model dobrý přehled o různorodosti organizací neziskového sektoru, přičemž pro výzkumníka jsou nejzajímavější právě *mixed organizations*. Nejen pro výzkumníka, ale i z hlediska praktické politiky je nutné se zaměřit hlavně na tyto subjekty. Hranice, které rozdělují sektory, jsou velmi neurčité, jednotlivé sektory se tedy navzájem ovlivňují a dokonce prolínají. Obrázek 2.1 je zajímavý i tím, že umožňuje dobře znázornit vztahy a procesy, které probíhají mezi jednotlivými sektory. Bohatost těchto vztahů potom dále působí na utváření nových forem neziskových organizací (někdy hovoříme o vytváření tzv. hybridních organizací s vlastnostmi jak neziskové organizace, tak veřejné).

2.3.1 Základní typy ekonomických subjektů

K zobrazení sektorů v obrázku se zavádějí tři základní rozhraní, a to: komerční/nekomerční, veřejný/soukromý a formální/neformální (Hunčová, 2010).

Ziskový sektor je spojen s obchodem, směnou, trhem a jeho funkcemi. Je orientován na zisk. Základem financování je výnos z podnikání a cílovou funkcí subjektů je zisk jako výnos z vloženého kapitálu. Jejich majetek je kapitalizovaný a jako kapitál často rizikový.

Neziskový sektor znamená neobchodní, mimotržní, netržní, nepodnikatelský (neorientovaný při účasti na trhu na zisk). Cílovou funkcí subjektů je užitek rozdílný od zisku samého, a pokud účetní zisk subjekty dosahují, nerozdělují – nedistribuuji jej (anebo alespoň

jeho významnou část) vlastníků a správcům vloženého kapitálu. Financování bývá smíšené nebo vícezdrojové.

Soukromý sektor je vyznačován subjekty, které jsou obvykle zakládány a řízeny soukromými osobami (nebo v jejich sdružení). Často jsou vůči veřejnému sektoru, resp. státu, autonomní. Financování se předpokládá primárně ze soukromých zdrojů, tj. z distribuce a z alternativní redistribuce. Sektor má zabudovaný samoregulační mechanismus trhu a samoregulační mechanismus morálky. S neziskovým sektorem mohou být soukromé organizace vzájemnými konkurenty, a to jednak co se týče hlavní činnosti, a jednak mohou mezi sebou soupeřit o finanční zdroje poskytované veřejnými rozpočty.

Veřejný sektor je naopak charakteristický subjekty, které jsou zakládány veřejnoprávní cestou (často zákonem) a řízeny vládní administrativou na příslušné úrovni, mají povahu veřejnoprávní. Distribuce moci se děje veřejnou volbou, médii jsou zejména veřejné finance, které jsou organizované veřejnými rozpočty. Financování se předpokládá v rámci schémat a metod redistribuce jako nucené vertikální solidarity. Sektor zajišťuje garantované veřejné služby (ale nemusí je sám poskytovat) a zároveň je sám službou veřejnosti (veřejnou službou) reguluje a je regulovaný.

Formální sektor znamená formálně ustavený v souladu se zákonem nebo přímo zákonem, institucionalizovaný, organizovaný. V podmínkách České republiky jsou „hráči“ registrováni v rejstřících a obdrží tzv. IČO. Subjekty jsou podnikajícími i nepodnikajícími právními osobami, včetně osob veřejnoprávních a případně fyzických osob samostatně výdělečně činných.

Neformální sektor je v rámci své ekonomické činnosti neustavený právem, neinstitucionalizovaný, neorganizovaný, komunitní. Subjekty jsou fyzickými osobami v rámci svých rodin, širších komunit, domácností, neformálních spolků a iniciativ. Domácnosti jsou nejdůležitějším zdrojem pro třetí sektor. Jsou zásobníkem jednak peněžních prostředků, bez kterých by se organizace neobešly, ale hlavně dobrovolníků, bez jejichž participace by se neziskový sektor nemohl nikdy plně rozvinout. Rozhodování podléhá neformálním autoritám a tradicím.

Tato uvedená rozhraní vymezují tři sektory v rozích (sektor tržní, veřejný a domácností) a čtvrtý je umístěn ve středu trojúhelníka (sektor neziskový, nevládní). Následně je třetí sektor (sektor nevládních neziskových organizací) rozšířen na občanský sektor (nestátních neziskových organizací), vymezený funkcí samosprávnosti a znázorněný

kružnicí. Tento občanský samosprávný sektor pak přesahuje hranice nevládního neziskového sektoru právě o „sektorový mix“, kde je hybridita subjektů nejvýraznější.

Kromě tohoto základního rozdělení, rozděluje dále Bačuvčík (2011) smíšené a hraniční typy ekonomických subjektů.

2.3.2 Smíšené typy ekonomických subjektů

Veřejný, neziskový, neformální sektor. Jedná se o jednorázovou akci, při které například orgán místní samosprávy zorganizuje jinak neinstitucionalizovaný poradní sbor z nezávislých odborníků k posouzení určitého problému (byť ekonomická dimenze je zde sporná).

Veřejný, ziskový, formální sektor. Typickým příkladem je státní podnik, zřízený za účelem podnikání. Může být navázaný na veřejné rozpočty. Záleží na legislativě každého státu, jestli a jakým způsobem něco takového umožňuje.

Soukromý, ziskový, neformální sektor. V této oblasti se může jednat o drobnou rukodělnou výrobu a prodej předmětů v rámci sousedských vztahů, která se děje v rámci stínové ekonomiky. Realizace podobných aktivit ve větším měřítku by pravděpodobně měla co do činění s porušováním zákonů.

2.3.3 Hraniční typy ekonomických subjektů

Veřejný/soukromý, neziskový, formální sektor. Do této kategorie patří neziskové organizace zřízené státem. Obecně prospěšné společnosti (dnes zejména divadla, filharmonie, muzea). Právní povahou jsou soukromé, ale jsou zřizovány a financovány veřejnou sférou.

Soukromý, neziskový, neformální/formální sektor. Zde můžeme zařadit občanské iniciativy – spolky, které hájí zájmy určité skupiny občanů – domobrana, doučování dětí, volný čas dětí, vybudování dětského hřiště. Mohou přecházet z povahy neformální na formální.

Soukromé, ziskové/neziskové, formální sektor. Jedná se například o penzijní fond, který funguje na principech obchodního zákoníku jako akciová společnost, ale dostává zákonem vymezené příspěvky z veřejných zdrojů a způsob rozdělování zisku je určen zákonem. Dále se jedná např. o podnikové aktivity firem (podnikové nadace), nebo občanské spořitelny (kampeličky, registrované jako obecně prospěšné společnosti).

2.3.4 Velikosti jednotlivých sektorů ve vybraných státech

Význam jednotlivých sektorů a jejich velikost je možné dokumentovat na výdajích daného sektoru na konečnou spotřebu. Ve vybraných zemích, České republice, Polsku a Slovensku, se výdaje na konečnou spotřebu podle sektorů mírně liší. V tabulce 2.1 jsou srovnávány z pohledu jednotlivých zemí sektor domácností (jednotlivci i podnikatelé), veřejný sektor a neziskový sektor.

Tab. 2.1 Porovnání podílů výdajů na konečnou spotřebu podle sektorů v roce 2011 (v %)

	Česká republika	Slovensko	Polsko
Sektor domácností	69,9	74,8	71,5
Veřejný sektor	29,1	23,8	28,3
Neziskový sektor	1,0	1,4	0,2

Zdroj: Statistické úřady jednotlivých států, vlastní zpracování.

Jednoznačně nejvýznamnější sektor ve všech třech sledovaných zemích tvoří sektor domácností. V České republice je velikost tohoto sektoru, ve srovnání s ostatními sektory, nejmenší, je tvořen z 69,9 %. V Polsku je sektor domácností tvořen 71,5 % a ve Slovensku činí hodnota sektoru domácností dokonce 74,8 % z celkových výdajů na konečnou spotřebu.

Veřejný sektor je z pohledu podílů výdajů na konečnou spotřebu největší v České republice s hodnotou 29,1 %. Veřejný sektor v Polsku má tuto hodnotu o 1,5 % nižší. Ve Slovensku je velikost veřejného sektoru ze sledovaných zemí nejnižší, a to s hodnotou 23,8 % veřejných výdajů na konečnou spotřebu.

Největší podíl výdajů neziskového sektoru na konečnou spotřebu je zaznamenán ve Slovensku, jehož hodnota činí 1,4 %. Velikost výdajů neziskového sektoru na konečnou spotřebu v České republice je 1 %. Nejmenší význam ze sledovaných zemí je zaznamenán v Polsku, kde hodnota výdajů neziskového sektoru na konečnou spotřebu činí pouze 0,2 %.

2.4 Členění neziskových organizací

Neziskové organizace se dají rozdělit podle několika hledisek. V tomto textu jsou neziskové organizace rozděleny podle kritéria globálního charakteru, předmětu činnosti, typologických znaků a podle zdroje příjmů, způsobu jejich kontroly a v neposlední řadě podle kritéria financování.

2.4.1 Podle kritéria globálního charakteru

Podle kritéria globálního charakteru můžeme rozdělit neziskové organizace na:

- a) *organizace veřejně prospěšné* - posláním je produkovat veřejné a smíšené statky, které uspokojují potřeby široké veřejnosti, tzn. všem, kteří poskytované služby potřebují. Boukal (2009) uvádí, že do této skupiny patří nadace, nadační fondy a obecně prospěšné společnosti, ale také lze do této skupiny zařadit politické strany a politická hnutí;
- b) *organizace vzájemně prospěšné* – hlavním úkolem je sloužit svým členům (nebo i jejich blízkým), tj. uzavřenému okruhu osob, které jsou zároveň členy organizace. Veřejná správa dbá, aby se jednalo o takové zájmy, které jsou ve vztahu k veřejnosti korektní, tedy v žádném případě neodporují zájmům druhých občanů a právnických osob. Halásek (2007) připomíná, že se jedná například o aktivity v kultuře, tělesné kultuře, konfesních a profesních zájmů nebo ochrany zájmů skupin. Do této skupiny jsou zařazena občanská sdružení (od 1. 1. 2014 spolky), zájmová sdružení právnických osob a profesní komory.

2.4.2 Podle předmětu činnosti

Podle předmětu činnosti jsou dostupné pro neziskové organizace různé klasifikace. Jako příklad je v tabulce 2.2 uvedena Mezinárodní klasifikace neziskových organizací (ICNPO).

Tab. 2.2 Mezinárodní klasifikace neziskových organizací ICNPO

1. Kultura, sport a volný čas
2. Vzdělávání a výzkum
3. Zdravotnictví
4. Sociální služby
5. Přírodní a životní prostředí
6. Komunitní rozvoj a bydlení
7. Občanskoprávní osvěta a politické organizace
8. Dobročinnost
9. Mezinárodní nadační aktivity
10. Náboženství a církve
11. Odbory a profesní spolky
12. Nespecifikované, ostatní

Zdroj: Dostupné z: www.statcan.gc.ca/, vlastní zpracování.

Dále je možné neziskové organizace rozdělit podle Systému klasifikace netržních činností OSN (COPNI). Takové rozdělení je uvedeno v tabulce 2.3.

Tab. 2.3 Systém klasifikace netržních činností OSN

1. Bydlení
2. Zdraví
3. Rekreace a kultura
4. Vzdělávání
5. Sociální péče
6. Náboženství
7. Politické strany, odborové a profesní organizace
8. Ochrana životního prostředí
9. Služby jinde neuvedené

Zdroj: Dostupné z: <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=6>, vlastní zpracování.

Existují i další klasifikace, jako je například evropská ESA 95, která vychází ze systému účtů, anebo GFSM (klasifikace veřejného sektoru z hlediska financování).

2.4.3 Podle různých typologických znaků

Rektořík (2010) rozděluje neziskové organizace podle různých typologických znaků na:

- neziskové soukromoprávní organizace *vzájemně prospěšné*, s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti,
- neziskové soukromoprávní organizace *veřejně prospěšné*, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti,
- neziskové veřejnoprávní organizace typu *organizačních složek a příspěvkových organizací státu a územních samosprávných celků*, s globálním posláním veřejné správy a veřejně prospěšné činnosti,
- neziskové soukromoprávní organizace typu obchodních *společností a jim podobných*, s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšné činnosti.

2.4.4 Podle zdroje příjmů a způsobu jejich kontroly

Halásek (2007) tvrdí, že neziskové organizace můžeme také rozdělit:

- a) podle zdroje příjmů na *dárcovské* (donative) organizace, které podstatnou část svých příjmů získávají z darů, a *komerční* (commercial) organizace, které podstatnou část svých příjmů získávají z prodeje zboží a služeb; nebo
- b) podle způsobu kontroly jejich činnosti *vzájemné* (mutual) organizace, ve kterých je vedení voleno, a *podnikatelské* (entrepreneurial) organizace, ve kterých je vedení jmenováno a dle statutu se samo obměňuje.

2.4.5 Podle kritéria financování

Podle kritéria financování se neziskové organizace člení na:

- a) organizace financované *zcela z veřejných rozpočtů* (jedná se o organizační složky státu a územních samosprávných celků),
- b) organizace financování *zčásti z veřejných rozpočtů* – na příspěvek mají legislativní nárok (např. příspěvkové organizace, vybraná občanská sdružení, církve a náboženské společnosti a politické strany a politická hnutí),
- c) organizace financované *z různých zdrojů* (dary, sbírky, sponzoring, granty, vlastní činnost),
- d) organizace financované především *z výsledků realizace svého poslání*.

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace ČR vytvořila dělení nestátních neziskových organizací. Rozlišuje tyto organizace:

- nadace a nadační fondy (od 1. 1. 2014 fundace),
- občanská sdružení (od 1. 1. 2014 spolky),
- obecně prospěšné společnosti,
- organizační jednotky sdružení,
- evidované právnické osoby.

2.5 Financování neziskových organizací

Novotný (2008) upozorňuje, že základním předpokladem pro dlouhodobou udržitelnost neziskové organizace je zajištění jejího financování v dostatečné výši a ve vhodné struktuře. Neziskové organizace získávají finanční prostředky především od nejrozličnějších donátorů, jako jsou státní a samosprávné orgány, tuzemské i zahraniční nadace nebo jednotliví občané. Tato tvorba zdrojů je možná proto, že neziskové organizace nabízejí takové produkty, které mají charakter veřejného nebo smíšeného statku.

Benčo a Kuvíková (2011) považují za velice důležité dosahování pozitivního vnímání neziskových organizací a získání si důvěry veřejnosti. Klíčové je otevřené působení organizace a zpřístupnění informací veřejnosti s cílem, aby organizace byla kdykoliv schopna ukázat původ svého financování, účel použití prostředků a neziskový princip hospodaření. Významným zdrojem zvyšování transparentnosti jsou výroční zprávy a pravidelné informování veřejnosti o aktivitách organizace. Důvěryhodnost, dobré jméno a transparentnost jsou základními hodnotami, kterým může nezisková organizace dlouhodobě disponovat a v případě jejich ztráty či zpochybnění je ohrožena celková existence organizace.

Rektořík (2010) tvrdí, že zdroje neziskových organizací můžeme členit podle různých kritérií:

Podle charakteru se zdroje dělí na:

- a) finanční prostředky,
- b) nefinanční prostředky (věci, dary, čas, apod.).

Podle geografického původu:

- a) domácí prostředky,
- b) zahraniční prostředky.

Původ prostředků organizace může být:

- a) z interních zdrojů organizace neboli zdroje vytvořeny z vlastní činnosti,
- b) z externích zdrojů, kde podporujícím subjektem jsou:
 - veřejné zdroje – veřejná správa,
 - individuální zdroje – jednotlivci,
 - soukromé zdroje – soukromé právnické osoby (nadace a nadační fondy, podnikatelské subjekty, živnostníci).

2.5.1 Principy financování

Principy financování ve všeobecnosti určují postoje k neziskovým organizacím, a to jak se tyto organizace chovají ve vztahu klient – nezisková organizace – donátor. Mezi základní obecné principy financování neziskové organizace patří:

- a) vícezdrojové financování,
- b) samofinancování,
- c) fundraising,
- d) osvobození od daní.

Podstata principu *vícezdrojového financování* neziskové organizace spočívá v získávání a využívání více zdrojů financování neziskové organizace, a to mj. s cílem zabezpečit nezávislost na jednom zdroji a vyhnout se tak negativním důsledkům při jeho neočekávaném případném selhání. Důvodem vícezdrojovosti je skutečnost, že většina externích dárců není ochotna hradit celkové náklady konkrétního projektu či provozu organizace. Vícezdrojovost se tak stává realitou financování neziskové organizace a je potřeba hledat další zdroje na pokrytí finančních potřeb organizace. Většina dárců přímo podmiňuje svou finanční podporu požadavkem, aby si organizace na projekt anebo svoje úplné fungování zabezpečila i další zdroje, respektive využila své vlastní zdroje. Jedná se o tzv. spolufinancování anebo vícezdrojové financování projektů.

Druhým základním principem financování neziskových organizací je *samofinancování*, tedy způsob získávání finančních a nefinančních zdrojů pro jejich činnosti. Ty může organizace vytvářet buď vlastními silami, nebo je může získávat z vnějšího prostředí. Jestli je organizace schopna generovat příjmy vlastní činností (např. prodejem vlastních výrobků, služeb, příjmy z hmotného nebo nehmotného majetku či finančních investic, podnikáním nebo členskými příspěvky od svých členů), je organizace tzv. samofinancovaná.

Nezisková organizace, která využívá samofinancování, se nesoustředí jen na realizaci svého poslání, ale prostřednictvím dalších často podnikatelských činností si sama zajišťuje i prostředky k realizaci tohoto poslání. Samofinancování úzce souvisí s podnikáním, které vychází z poslání neziskové organizace.

O samofinancování může vážně uvažovat ta nestátní nezisková organizace, která (Boukal, Vávrová a kol., 2009):

- a) má jasně definované poslání,
- b) toto poslání je vnitřně akceptováno všemi členy neziskové organizace od managementu po příležitostné dobrovolníky,
- c) má jasně definovaný realistický strategický plán, který povede k realizaci stanoveného poslání,
- d) má na vysoké odborné úrovni strategický plán rozpracovaný do systému efektivních programů,
- e) je schopna pružně se přizpůsobovat měnícím se okolním podmínkám a zkonstatěle nelpí na dříve vymyšlených postupech,

- f) má vzdělané členy, kteří již v dané oblasti nabyli dostatek zkušeností (nejsou vyloženi začátečníci a amatéři),
- g) má silný a pevný management, který nepřipustí, aby nezisková organizace byla pouhým trvalým diskusním klubem,
- h) je schopna měřit výsledky své činnosti,
- i) má průhledné, poctivě vedené účetnictví, takže může s klidnou myslí pozvat na kávu jakoukoliv náhlou kontrolu z kteréhokoliv úřadu,
- j) působí v stabilním politickém a právním prostředí, které spíše spolupracuje, než hází klacky pod nohy,
- k) má dobré vztahy se státní správou a podnikatelským sektorem,
- l) má dostatek dalších finančních zdrojů pro svou činnost (samofinancování nemůže být jediným způsobem jak získat finanční prostředky, u nestátních neziskových organizací je ho nutné chápat spíše doplňkově).

Jak již z výše uvedeného vyplývá, tak součástí zdrojů samofinancování je i výdělečná aktivita – doplňková činnost nebo i podnikatelská činnost. Velice podstatné je uvědomit si etický problém, který je s tím spojen. Nezisková organizace není založena z principu za účelem výdělku (zisku), a i přesto je stále více nucena diverzifikovat své zdroje, a tedy i využívat výdělečných aktivit k podpoře nezávislosti a stability činnosti. Může nastat situace, kdy výdělečné aktivity neziskové organizace mohou převýšit její původní poslání. V takovémto případě se mohou vyskytnout i původně nepoznaná rizika. Jsou to zejména tato:

- a) riziko použití získaných zdrojů mimo veřejně prospěšný účel,
- b) riziko zaměření se na podnikání namísto na hlavní poslání organizace,
- c) riziko vzniku ekonomické ztráty anebo zadlužení,
- d) riziko ztráty nebo poškození dobrého jména,
- e) riziko změny motivace a nároků zaměstnanců.

Fundraising je dalším ze základních principů fungování neziskového sektoru, který se neobjevuje v žádném jiném sektoru. Historicky vznikl a nejvíce byl rozpracován v USA. Prostřednictvím fundraisingových metod jsou oslovováni zejména soukromí podporovatele, naopak veřejné rozpočty se na fundraisingových aktivitách obvykle nepodílejí.

Boukal (2013, s. 34) definuje fundraising jako *systematické získávání finančních i nefinančních zdrojů, které nezisková organizace potřebuje k realizaci svého poslání prostřednictvím jednotlivých projektů*. Toto získávání zdrojů je prováděno zejména od

externích donátorů, respektive sponzorů na primárně obecně prospěšnou činnost, kterou neziskové organizace vyvíjí (u vzájemně prospěšné činnosti se na prvním místě pro zajišťování nezbytných zdrojů předpokládá samofinancování). Externími donátory a sponzory, kteří jsou v rámci fundraisingu osloveni, se myslí soukromoprávní subjekty stojící vně státních nebo municipálních institucí.

Majduchová (2004) dodává, že základním předpokladem úspěšného fundraisingu je kvalitně zpracovaný projekt, na kterém by měli spolupracovat všichni ti, kteří se do jeho realizace budou jakýmkoliv způsobem zapojovat. Zároveň upozorňuje na to, že v praxi se při fundraisingu vyskytuje mnoho chyb, kterých se dopouští především méně zkušení fundraisoři, z čehož vyplývá, že fundraisingovému umění je třeba se učit delší dobu.

V důsledku ekonomické krize význam fundraisingu vzrostl a nadále vzrůstá. Nejde jen o získávání nových donátorů, sympatizantů a dobrovolných spolupracovníků, ale o zachování existující spolupráce, tj. aby současní donátoři a další spolupracovníci neziskové organizace neodcházeli. Úkolem je obnovit důvěru spolupracujících subjektů.

Dalším z uvedených principů financování je uveden princip *osvobození od daní*. Ve všech vyspělých zemích je tento princip všeobecně přijatým principem. Je uplatňován zejména dvěma směry:

- a) buď se vztahuje na organizačně-právní formu, anebo
- b) na činnosti poskytované organizací bez ohledu na právní formu.

Ve všech vyspělých zemích, které uznávají funkce neziskových organizací při produkci veřejně prospěšných služeb, se vytvářejí specifické režimy daňové politiky vůči těmto organizacím. Mimo principu organizačně-právní formy a poskytované činnosti jako základu pro rozlišování daňového režimu je nutné jednotlivě zkoumat toky finančních prostředků. Stejskal, Kuvíková a Maťátková (2012) říkají, že z tohoto hlediska je možné zkoumat tři základní daňové režimy pro toky finančních prostředků do a z neziskové organizace:

1. osvobození finančních toků neziskové organizace od daní (tzv. tax exemption),
2. úlevy na daních neziskovým organizacím (tzv. tax credit),
3. úlevy na daních donátorům, (tzv. tax benefit).

U prvního zmíněného režimu se používá nejčastěji osvobození příjmů z hlavní a podnikatelské činnosti neziskové organizace od daně z příjmů právnických osob. Velmi

významnou položku při podpoře neziskových organizací tvoří i osvobození od majetkových daní (daně darovací, daň dědická a z nemovitostí) a daň z přidané hodnoty.

Benčo a Kuvíková (2012) popisují, že úlevy na daních neziskovým organizacím jsou aplikovány tak, že nezisková organizace je daňovým poplatníkem, přitom žádné peněžní toky nejsou osvobozeny od daně, ale z vypočítané daňové povinnosti má možnost uplatnit snížení daňové povinnosti v různé výši.

Třetí režim, úlevy na daních donátorům, je chápáný jako veřejná podpora soukromých osob, které poskytují prostředky neziskovým organizacím. Příspěvatelé mají možnost uplatnit si výši příspěvku (daru) jako nezdanitelnou část základu daně nebo odčitatelnou položku.

Zvláštním daňovým režimem je pak *daňová asignace* (tax rebate). Jedná se o poměrně nový způsob podpory neziskového sektoru, který představuje částečnou odluku od státu ve financování.

Benčo a Kuvíková (2012) tvrdí, že se jedná o poukázání určité výše podílu zaplacené daně z příjmu fyzických a právnických osob ve prospěch vybrané neziskové organizace. Daňová asignace představuje kombinaci veřejných financí, veřejné kontroly a soukromého určení. Spojuje tedy rozhodování soukromých subjektů (daňových poplatníků) a alokaci veřejných zdrojů jako podíl na daňovém výnose určité daně, veřejnou kontrolu toku a použití prostředků u příjemců těchto zdrojů. Mechanismus daňové asignace je jedním z nejvýznamnějších nástrojů nepřímé veřejné podpory.

Rozhodování o tom, které subjekty podporu obdrží, se do jisté míry přenáší ze státu na občana. Tento fakt s sebou nese určité výhody. Klik (2001) ale na druhou stranu upozorňuje, že daňové asignace mohou vést k podbízení daňovým poplatníkům ze strany subjektů neziskového sektoru.

2.5.2 Finanční zdroje neziskových organizací

Finanční zdroje neziskových organizací jsou nesmírně důležité pro jejich fungování a celkovou existenci. V této podkapitole jsou uvedeny příklady, odkud mohou organizace finanční prostředky získat.

Členské příspěvky

Členské příspěvky jsou obvykle stabilním příjmem organizace, takže s nimi může organizace počítat každým rokem. Boukal, Vávorvá a kol. (2009) ale upozorňují na

nevýhodu, že se jedná většinou o malý rozsah členských příspěvků, takže je nelze považovat za strategický zdroj finančních příjmů neziskové organizace.

Počet členů má pro organizaci ústřední význam. Čím více členů organizace má, tím méně je závislá od jiných zdrojů příjmu. Přímo ze stanov nebo statutu neziskové organizace vyplývá povinnost členům organizace platit členský příspěvek každý rok. Přímo o výši členského příspěvku rozhoduje příslušný orgán. Výše členského příspěvku může být dána částkami odvodů vyšším organizačním jednotkám a výši poplatku náležejícího domovské organizační jednotce. Organizace mohou zohlednit výši členských poplatků i různé sociální aspekty svých členů.

Doplňková činnost

Vedle hlavní činnosti mohou neziskové organizace vyvíjet také *doplňkovou činnost*. Neziskové organizace vlastní nejrůznější majetek, který může být využíván, kromě hlavního účelu, pro získání dodatečných finančních prostředků. Typické jsou pronájmy tábořišť, sportovišť, ploch, pozemků, atd.

V rámci doplňkové činnosti se mohou objevit mezi vlastními zdroji i příjmy z poskytování služeb. Mezi nejznámější patří poskytování reklamy podnikatelům, spolupráce se správci lesů na jeho úklidu či zakládání porostů nebo spolupráce s obcemi při pořádání společenských akcí.

Cizí zdroje

Další potenciální zdroj tvoří *cizí zdroje*. Cizími zdroji se považují ty zdroje, které může nezisková organizace získat na určitou, předem sjednanou dobu. Po této době je organizace musí vrátit zpět. Poskytovatelem těchto prostředků jsou nejčastěji banky. Velkou nevýhodou však je, že při tomto financování se musí uhradit úrok, který je mnohdy nezanedbatelnou částkou v rozpočtu organizací.

Dotace ze státního rozpočtu

Neziskové organizace mohou získat určité *dotace ze státního rozpočtu*. Dotace můžeme rozdělit na dotace přímé a nepřímé. Přímé dotace jsou získávány přímo ze státního rozpočtu (tj. mezi příjemcem a poskytovatelem nestojí žádná další instituce ani orgán). Nepřímé dotace ze státního rozpočtu se týkají pouze těch nestátních neziskových organizací, které jsou vnitřně členěny na organizační jednotky a mají své zastřešující ústředí.

Specifickým zdrojem v České republice je Nadační investiční fond, který vznikl v roce 1991. Vláda vyčlenila 1 % akcií z druhé vlny kupónové privatizace jako majetek tohoto fondu. Návrh na rozdělení prostředků z Nadačního investičního fondu připravila tehdejší Rada vlády pro nadace (současná Rada vlády pro nestátní neziskové organizace) v roce 1997. Základem přerozdělování byly dvě zásady:

- a) příspěvky z Nadačního investičního fondu dostanou nadace, které uspějí ve výběrovém řízení, a které se osvědčily poskytováním grantů v minulosti,
- b) příspěvek z Nadačního investičního fondu je určen do nadačního jmění a nadace budou využívat na granty pouze každoroční výnosy.

K uskutečnění a rozdělení prvních 484 milionů Kč 38 nadacím došlo v roce 1999. V roce 2001 proběhla druhá etapa rozdělení prostředků z Nadačního investičního fondu. Na základě výběrového řízení bylo rozděleno téměř 850 mil. Kč a podíl na budoucím výnosu z prodeje zbývajících akcií v portfoliu Nadačního investičního fondu celkem 64 nadacím.

Příspěvky ze zdrojů Evropské unie

Kromě dotací ze státního rozpočtu jsou nabízeny také *příspěvky ze zdrojů Evropské unie*. Peněžní prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie nejsou sice typické pro financování nestátních neziskových organizací, ale určité prostředky získat mohou.

V první řadě jde o prostředky ze strukturálních fondů prostřednictvím regionálních operačních programů v jednotlivých oblastech NUTS II. Menší nestátní neziskové organizace mohou využít těchto prostředků tím, že se zapojí do integrovaných programů rozvoje měst, ve kterých sídlí. Tyto programy vytvářejí zejména větší města a o konkrétních možnostech je třeba se informovat na magistrátu nebo městském úřadu. Mezi další zdroje pak patří jednotlivé programy vyhlášené správcovskými institucemi nebo organizacemi.

V novém programovém období Evropské unie 2014 – 2020 jsou regionální operační programy nahrazeny integrovanými regionálními operačními programy. Neziskové organizace se mohou podílet na přípravách tohoto nového programu.

Mezi další zdroje plynoucí z evropských rozpočtů a fondů patří jednotlivé programy vyhlášené správcovskými institucemi nebo organizacemi. Jedním z příkladů, který je určen přímo pro činnost nestátních neziskových organizací, je program Erasmus+ Mládež v akci, který podporuje mezinárodní výměny mládeže a iniciativy mládeže ve věku 13 – 30 let. Další prioritou projektu je podpora sociální inkluze a blahobytu mladých lidí, podpora zdravého chování, především skrze propagaci outdoorových aktivit a sportu na místní úrovni pro

podporu zdravého životního stylu a posílení sociální inkluze a aktivní účasti mladých lidí ve společnosti. Tento program je součástí programu Erasmus+, který nahradil programy Erasmus, Leonardo, Comenius, Grundtvig či Mládež v akci.

Příspěvky nadací a nadačních fondů

Pro některé organizace mohou být jedním ze zdrojů *příspěvky od nadací a nadačních fondů*. Stejskal, Kuvíková a Matátková (2012) považují nadace a nadační fondy za sdružení majetku, která jsou založena právě za účelem podpory předem stanovených aktivit. Každá nadace je zaměřena na určenou oblast, v rámci které vybírá vhodné projekty. Jestliže existuje nějaký projektový záměr, na který je potřeba zajistit peněžní prostředky, je nutné dobře prozkoumat, jestli nadace na daný účel prostředky vůbec poskytuje.

Jednou z nadací, která poskytuje příspěvky v České republice, je Nadace VIA. Tato nadace patří mezi největší a nejaktivnější české nadace. Od svého vzniku podpořila více než 2 650 dobročinných projektů částkou přesahující 227 milionů Kč a stala se tak největším soukromým podporovatelem komunitního rozvoje v České republice.

Dary

Jedním z nejčastějších zdrojů neziskových organizací tvoří *dary*. Zietlow, Hankin a Seidner (2007) tvrdí, že neziskové organizace jsou z 20 % závislé na darech. Závislost se však liší podle typu organizace. Organizace zabývající se kulturou nebo uměním jsou závislé ze 44 %, naopak u náboženských organizací mohou tvořit příjmy z darů až 90 % celkových příjmů.

Boukal (2013) dar definuje jako něco cenného nebo žádoucího (finanční prostředky, předmět, ale i čas a znalosti), co se prostřednictvím darování dobrovolně převádí z vlastnictví dárce do vlastnictví obdarovaného, a to vždy bez přímé protihodnoty (např. zaplacení, nebo protiplnění). Podle občanského zákoníku může být dar poskytnut bez darovací smlouvy nebo s využitím darovací smlouvy (pokud si chce dárce odečíst dar ze svého daňového základu, tak musí být smlouva poskytnuta vždy). Otavová (2013) zdůrazňuje, že dar nemusí být určen na přesně vymezený účel, ale je důležité přesně definovat, pro jakou oblast byl dar poskytnut pro potřeby zdanění.

Individuální dárcovství

V neziskovém sektoru je *individuální dárcovství* velmi časté. Zejména se jedná o drobné individuální dary, které však bývají spíše příležitostné, náhodné a nedají se kvalitně

plánovat. Velice zřídka se jedná o významnější položku příjmů rozpočtů neziskových organizací. Individuální dárcovství může mít různé podoby, které by měly odpovídat potřebám a poslání dané neziskové organizace, např. poskytnutí specifických věcných darů (např. léky nebo speciální technické vybavení) organizacím, které se zabývají humanitární pomocí v oblastech postiženými přírodními katastrofami. Boukal (2013) tvrdí, že je při stanovování strategie individuálního dárcovství vždy žádoucí, aby nezisková organizace nabízela potenciálním dárcům širší portfolio možných způsobů darování, a to jak růzností forem dárcovství, tak i praktického provedení (trvalý příkaz, DMS atp.) Nezisková organizace tím dává svým donátorům najevo svou vstřícnost a to, že také dává na vědomí i různost jejich možností při darování. Volba formy výběru individuálních darů by měla být co nejvíce efektivní, a to jak pro dárce, tak zejména pro neziskovou organizaci. Administrativní a režijní náklady spojené s výběrem darů by neměly zatěžovat neziskovou organizaci nad míru nezbytnou nebo by z plateb darů neměly plynout nepřiměřené zisky třetím osobám (např. manipulační poplatky bankám, poštovné nebo telefonní poplatky).

Firemní dárcovství

Za opak individuálního dárcovství můžeme považovat *firemní dárcovství*. Firemní dárcovství je v mnoha ohledech velmi podobné dárcovství individuálnímu. Bačuvčík (2011) uvádí, že rozhodovací proces bývá v podnicích formalizován, ale v konečném důsledku o případném daru rozhodují konkrétní lidé. Vše tedy záleží na celkovém posouzení jednotlivce nebo kolektivu, ve kterém hrají roli jejich individuální psychologické a sociální vlastnosti. Firmy poskytují dary neziskovým organizacím z nejrůznějších důvodů. Pomoc potřebným a podpora dobré věci patří mezi nejčastější důvod. Mezi další důvody patří např. daňové zvýhodnění, snaha podpořit marketing svého produktu, zlepšit image firmy a podpořit image zákazníků.

Podpora ze strany podnikatelů může mít různou formu:

- a) finanční dar z rozpočtu firmy,
- b) nefinanční dary,
- c) sbírka mezi zaměstnanci,
- d) odvod z prodaného zboží,
- e) matchingový fond.

Bachmann (2011) považuje *finanční dary* z rozpočtu firmy za nejběžnější způsob, jak mohou firmy podporovat neziskové organizace. Jedná se také o nejjednodušší formu,

zpravidla se používá převod z firemního účtu na účet oné neziskové organizace, kterou chce firma podpořit. Zadaný trvalý příkaz pak dárce obvykle ruší pouze z velmi závažných důvodů (např. ztráta důvěry).

Bačuvčík (2011) však tvrdí, že podniky častěji spíše než finance preferují dary ve formě zboží nebo služeb, které přímo produkují nebo s nimiž obchodují. Důvody jsou v systému řízení cash flow, kdy vlastní produkt se dá takřka vždy snáze postrádat než peníze, u kterých může nedostatek znamenat platební neschopnost podniku. Firmy tak mohou darovat starý nábytek, který již nepotřebují, starší počítače a ostatní výpočetní techniku, nebo mohou poskytnout své prostory (pronájem kanceláří, poskytnutí prostor na konání konference) nebo pracovníky, kteří zůstanou jejich placenými zaměstnanci, ale po jistou dobu pracují pro neziskovou organizaci.

Sbírky mezi zaměstnanci jsou specifickou formou firemního dárcovství. Vyhlášeny jsou buď přímo zaměstnavatelem anebo na základně iniciativy někoho ze zaměstnanců firmy.

Matchingový fond je obdobou sbírky mezi zaměstnanci. Podstatou této podpory je, že každý dar od zaměstnance je znásoben firmou, a to v předem dohodnutém poměru, např. 1:1.

Dárcovské SMS

Dárcovské SMS, neboli DMS, je systém naprosto ojedinělý. Boukal (2013) tvrdí, že Česká republika je první zemí, kde služba funguje. Postupně se připojily ostatní země jako je Slovensko a Bulharsko. Pokud má nezisková organizace zájem využívat DMS služby, musí se zaregistrovat u Fóra dárců. Dárci mohou posílat DMS ze svých mobilních telefonů. Všechny DMS jsou posílány na stejné telefonní číslo, dar je rozlišen pouze podle hesla, které je přiděleno každému projektu. Fórum dárců získává závazné statistiky počtu přijatých DMS od jednotlivých mobilních operátorů. Fórum dárců má zřízen transparentní účet, na kterém se shromažďují všechny finanční prostředky členěné dle jednotlivých projektů. Operátoři zašlou finanční prostředky za jednotlivé měsíce na účet Fóra, které dále rozesílá finanční prostředky jednotlivým organizacím. Výsledky projektu DMS včetně finančního zhodnocení jsou zveřejňovány pravidelně. Finanční zpráva projektu DMS je ověřena také nezávislým auditem, což dává dárcům jistotu, že všechny neziskové organizace, které jsou do projektu zapojeny, musely doložit svou transparentnost a nad jejich činností i způsobem nakládání se získanými finančními prostředky je vykonáván vnější dohled.

Veřejné sbírky

Jedním z dalších způsobů získávání finančních prostředků je *pořádání veřejných sbírek*. Pořádání veřejných sbírek je upraveno zákonem č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V § 1 tohoto zákona je uvedeno, že za veřejnou sbírku je považováno získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem určeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí. Sbírkou je oprávněna konat pouze právnická osoba. Sbírkou není možné pořádat k účelu, který je v rozporu s bezpečností státu, ochranou veřejného pořádku, ochranou majetku nebo ochranou práv a svobod druhých.

Dražby

Dalším uváděným možným zdrojem jsou *dražby*. Dražbou se rozumí prodej věci, která se nabízí ke koupi předem neurčitému množství subjektů, přičemž je prodána tomu, kdo nabídne nejvyšší cenu a zároveň splní všechny další podmínky, které byly pro dražbu předem stanoveny. Dražba může být uskutečňována samostatně, nebo může být součástí charitativní akce, např. rautu nebo plesu. Pro účely neziskových organizací mohou být draženy předměty, které souvisí s jejich činností, nebo mohou být draženy předměty umělecké nebo jiné hodnoty, které neziskové organizaci věnují konkrétní osoby nebo firmy (např. dražba dresů hokejového týmu).

Prodej předmětů

Neziskové organizace mohou získávat finanční prostředky formou *prodeje předmětů* přímo vyrobených v neziskové organizaci klienty (např. chráněné dílny). Může se jednat i o prodej předmětů, které jsou vyrobeny pro neziskovou organizaci, nebo předměty, které jsou formou sponzoringu darované neziskové organizaci. Boukal (2013) upozorňuje, že je nezbytné, aby kupujícímu bylo zřejmé, jaká část z celkové ceny zboží je určena neziskové organizaci. Prodej předmětů může mít různou podobu. Mohou se prodávat přímo na ulici, prodej zboží nebo služeb může být prováděn v průběhu charitativní akce. Nebo jedním ze způsobů může být nákup určitého komerčního zboží, v jehož ceně je zahrnuta pevná částka, která je poskytnuta konkrétní neziskové organizaci.

Tombola

Specifickým možným zdrojem jsou *tomboly*. Tomboly představují populární zábavu, která bývá pravidelným zpestřením různých společenských akcí, zejména hlavně plesů a bálů. Pořádání tombol je v České republice upraveno zákonem č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona povoluje tomboly obecní úřad, přičemž nelze toto povolení vydat pro účel krytí výdajů provozovatele tomboly (tedy neziskové organizace), jež podle své povahy mají být kryty z jeho příjmů.

Sponzoring

Posledním uvedeným zdrojem je *sponzoring*. Sponzoring je další možností získání finančních (ale i nefinančních) prostředků pro neziskové organizace. Otavová (2013) definuje sponzoring jako poskytnutí příspěvku (zejména ze strany podnikatelských subjektů), které je však spojeno s určitou protislужbou, která je poskytovatelem očekávána ze strany příjemce. Tato protislужba je založena na poskytnutí např. propagační nebo reklamní slужby neziskovou organizací sponzorovi. Tento sponzorský příspěvek je pak chápán jako určitá platba za poskytnutí této slужby. Sponzorování se od daru liší tím, že dárce nepožaduje za dar žádnou protihodnotu a obdarovaný ani žádnou hodnotu neposkytuje. Při sponzorování je propagován předmět činnosti, případně produkt sponzora. Vzhledem k tomu, že se jedná o určitou formu reklamy, měla by být podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, uzavřena smlouva např. o reklamě nebo o spolupráci.

2.6 Nadace

Právní forma nadace nebo její funkční obdoba existuje ve všech zemích Evropské unie. Nadace byly od nepaměti chápány jako osamostatněný majetek, který je věnován zakladatelem určenému účelu, především veřejně prospěšnému. Ronovská (2012) tvrdí, že nadace dnes napomáhají zejména k rozvoji vědy, vzdělanosti a kultury, přispívají k výraznému zlepšování životních podmínek i kvality životů obyvatel po celém světě. Jindy však slouží svým zakladatelům i k výlučně soukromým účelům, např. jako prostředek vyřešení rodinných záležitostí, alternativa k dědické sukcesi nebo nastavení optimálního rámce pro správu vlastního majetku.

Zákony jednotlivých zemí se ve vymezení nadací mírně liší. Obecně však lze nadaci charakterizovat jako:

- a) nezávislá organizace (většinou s vlastní právní subjektivitou),

- b) nemá žádné formální členství,
- c) je pod dohledem státu,
- d) slouží veřejně prospěšnému účelu,
- e) je založena za určitým účelem.

Obdobou nadací je nadační fond. Tato právní forma je rozšířená především ve Francii, Rakousku a České republice. Nadační fond a nadace jsou v České republice upraveny zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Nadační fond se od nadací odlišuje především ve struktuře majetku. Majetek nadace je tvořen nadačním jměním a ostatním majetkem, přičemž výnosy z toho nadačního jmění a ostatního majetku jsou určeny k naplnění cílů nadace. Nadační fond nevytváří žádné jmění a k naplnění svého účelu užívá veškerý svůj majetek. Dalším rozdílem, kterým se liší nadace od nadačního fondu, je rozdíl v délce trvání. Nadace jsou zakládány k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu, kdežto nadační fondy jsou zakládány sice k témuž účelu jako nadace, ale nadační fondy jsou považovány za útvary dočasného charakteru.

2.6.1 Typy nadací v Evropské unii

V evropských zemích se vyskytují dva typy nadací: *veřejně prospěšné a soukromé*. Ve většině států Evropské unie jsou nejvíce rozšířené *veřejně prospěšné nadace* (s výjimkou Estonska, Lotyšska a Nizozemí). Podle Studie proveditelnosti Evropského nadačního statutu z roku 2009 je činnost evropských veřejně prospěšných nadací zaměřena nejvíce na oblast vzdělávání a výzkum (30 %) a na oblast sociálních služeb (25 %). Společně tak tvoří dohromady více než jednu polovinu činností všech nadací. Třetím nejvýznamnějším polem působnosti je oblast zdravotní péče, která představuje 17 % činností nadací. Součet těchto tří uvedených oblastí znamená, že tři oblasti, ve kterých nadace působí, tvoří tři čtvrtiny činností všech nadací Evropské unie. Další významnou skupinou je oblast umění a kultury. Například ve Španělsku tvoří tato oblast dokonce 44 % činností všech nadací v zemi. Oblast umění a kultury je však velmi významná i v ostatních zemích, např. ve Finsku, Německu, Itálii, Portugalsku, Polsku nebo České republice. V některých zemích jsou však nadace soustředěny pouze na jednu činnost. Příkladem tomu můžou být nadace ve Francii, které se zabývají pouze zdravotní péčí. V Irsku a do jisté míry i v Estonsku působí nadace, které se zabývají činnostmi výhradně v oblasti bydlení. Koncentrace nadací pouze na jednu oblast je důsledkem historických vlivů, např. naléhavá poptávka po bydlení v Irsku na počátku 20. století, nebo institucionální efekt rozsáhlého výzkumu nadací působících v oblasti zdravotní péče představovaný Pasteurovým institutem nebo Institutem Curie ve Francii.

Druhým typem nadací, které jsou zakládány v Evropské unii, jsou *soukromé nadace*. Pouze polovina států Evropské unie povoluje prostřednictvím svých zákonů zakládat soukromé nadace: Rakousko, Belgie, Bulharsko, Kypr, Dánsko, Estonsko, Finsko, Německo, Řecko, Itálie, Lotyšsko, Malta, Nizozemí a Švédsko. Ve většině zemí je však počet soukromých nadací poměrně nízký ve srovnání s počtem veřejně prospěšných nadací. Výjimkou je však Rakousko. Podle výzkumu Vídeňské ekonomické univerzity z roku 2008 je vysoký počet soukromých organizací převážně hybridními organizacemi, protože až 13 % rakouských soukromých organizací sledují veřejně prospěšné cíle. 7,6 % soukromých nadací jsou dokonce zakládány pouze pro veřejně prospěšné účely. Hlavními oblastmi, ve kterých rakouské nadace působí, je kultura, volný čas, vzdělávání a výzkum, zdravotní a sociální účely. Téměř polovina všech soukromých rakouských nadací působí ve Vídni.

2.6.2 Činnost nadací v České republice a ve světě

Nadace jsou obecně zakládány pro dosahování obecně prospěšných cílů. V některých zemích však mohou nadace provádět i jinou činnost, než pro kterou byly původně založeny. Činnost nadací se liší stát od státu. Některé státy mohou povolit zákonem ekonomické činnosti nadací bez omezení, zatímco jiné tyto činnosti nadací striktně omezují. Důvodem omezení je především ochrana majetku nadace, protože některé ekonomické činnosti mohou být ve své podstatě rizikovější než investování.

V některých členských státech Evropské unie neexistují pro nadace v oblasti hospodaření vůbec žádná omezení. Takovým příkladem může být Nizozemí, kde existuje mnoho nadací, které kromě činností spojených s dosažením svého účelu provozují obchodní aktivity. Tradiční pohled na věc je, že věřitelé jsou de facto chráněni podstatou nerozdělování zisku.

V jiných členských státech je ekonomická činnost povolena s podmínkou, že tato činnost podporuje veřejně prospěšné účely, pro které byla nadace založena, a zároveň ekonomická činnost není hlavním cílem nadace. Typickým příkladem je Španělsko, kdy nadace mohou vyvíjet ekonomické aktivity, pokud tyto aktivity přímo podporují účel nadace (např. ekonomické aktivity v kultuře, zdravotnictví).

V zemích, jako je Malta a Slovensko je hospodářská činnost nadací zakázána. Existují však určité aktivity, které nadace mohou provádět v rámci fundraisingových činností.

Hospodářská činnost nadací v České republice byla do 31. 12. 2013 velmi omezena. Nadace však mohly pronajímat své nemovitosti, pořádat loterie, tomboly a veřejné sbírky.

Nadace mohly také pořádat kulturní, společenské, sportovní nebo vzdělávací akce. Od 1. 1. 2014 mohou nadace provádět hospodářskou činnost. Výnosy z této činnosti však musí být použity na podporu hlavní činnosti.

2.7 Nadace v České republice

Nadace se v České republice řídí od 1. 1. 2014 zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně je právní úprava nadací obsažena v ustanoveních § 303 až § 401 v oddílu 3, hlavě II. občanského zákoníku. Podle tohoto zákona je nadace právnickou osobou vzniklou k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Účel nadace může být veřejně prospěšný i dobročinný. O změně účelu nadace z veřejně prospěšného na dobročinný může rozhodnout pouze soud za podmínky, že je pro tuto změnu obzvlášť závažný důvod a nadační listina to nevylučuje. Příloha č. 1 dokumentuje srovnání českých, slovenských a polských nadací.

2.7.1 Založení a vznik nadace

Nadace se zakládá nadační listinou, kterou může být zakládací listina nebo pořízení pro případ smrti. Nadační listinu lze po vzniku nadace měnit.

Samotný vznik nadace je dán dnem zápisu do veřejného rejstříku, který podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů, vede příslušný soud. Rejstřík je veřejným seznamem, jehož součástí je také mimo jiné výše nadačního kapitálu, výše vkladu každého zakladatele a omezení určená dárce pro nakládání s jeho darem.

2.7.2 Zrušení a zánik nadace

Nadace zaniká ke dni výmazu z veřejného rejstříku. Zániku nadace předchází její zrušení s likvidací nebo bez likvidace, přechází-li její majetek vnitrostátní fúzí sloučením na jinou nadaci nebo změnou právní formy.

Nadace se zrušuje:

- a) dosažením účelu, pro který byla zřízena,
- b) rozhodnutím soudu o zrušení nadace.

Soud zruší nadaci s likvidací na návrh osoby, která na tom má právní zájem, nebo i bez návrhu, jestliže:

- a) nadační listina nepřináší žádný výnos po dobu delší než dva roky,

- b) hodnota nadační jistiny se sníží pod výši 500 000 Kč, a že tento stav trvá déle než jeden rok od konce účetního období, v němž k snížení hodnoty nadační jistiny došlo,
- c) nadace při své činnosti závažným způsobem nebo opakovaně porušuje občanský zákoník,
- d) se nadace stane neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti,
- e) nadace závažně nebo opakovaně porušuje zákaz poskytovat nadační příspěvek osobě, která je členem jejího orgánu nebo která je zaměstnancem nadace, ani osobě jim blízké,
- f) nadace neposkytuje nadační příspěvky déle než dva roky, aniž pro to má vážný důvod,
- g) nadace nakládá s nadační jistinou jiným způsobem než podle zákona,
- h) není trvale možné, aby nadace nadále plnila svůj účel.

Správní rada může také rozhodnout o přeměně nadace. K přeměně nadace může dojít její fúzí se sloučením s jinou nadací nebo s nadačním fondem, anebo také změnou právní formy na nadační fond. Důležitou podmínkou je, že tuto přeměnu nadační listina nevylučuje a přeměňované subjekty slouží stejnému nebo podobnému účelu.

2.7.3 Orgány nadace

Orgány nadace tvoří správní rada, dozorčí rada a revizor.

Správní rada je statutárním orgánem nadace a má alespoň tři členy. Členem správní rady nemůže být osoba, která je zároveň členem dozorčí rady nebo je vůči nadaci v pracovním poměru. Členem správní rady nemůže být ani osoba, která není ve vztahu k účelu nadace bezúhonná. Období člena správní rady je obvykle pětileté, a může být volen i opakovaně, pokud však není v nadační listině stanoveno jinak. Správní rada může odvolat z funkce svého člena, který závažně nebo opakovaně porušil nadační listinu nebo statut, nebo který porušil zákon a poškodil tím i pověst celé nadace.

Dozorčí rada je kontrolním a revizním orgánem nadace a má stejně jako správní rada alespoň tři členy. Pokud nadační kapitál přesáhl hodnotu 5 000 000 Kč, pak musí být zřízena vždy. V ostatních případech může, ale nemusí být zřízena.

Činnost dozorčí rady je spojena především s kontrolou plnění podmínek, které jsou stanoveny pro poskytování nadačních příspěvků, dále kontroluje správnost účetnictví, přezkoumává roční účetní závěrku a výroční zprávu. Dále kontroluje, zda činnost nadace je prováděna v souladu s legislativními předpisy, nadační listinou a statutem nadace. Pokud jsou

nějaké nedostatky, pak dozorčí rada na tyto nedostatky upozorňuje správní radu a podává návrhy na jejich odstranění.

Člen dozorčí rady nemůže současně vykonávat funkci ve správní radě. Může se však účastnit jednání správní rady.

Revizor je určen pouze v případě, že není zřízena dozorčí rada.

2.7.4 Majetek nadace

Majetek nadace je tvořen nadační jistinou a ostatním majetkem. Nadační jistinu tvoří soubor předmětů vkladů do nadace a nadačních darů. Peněžní hodnota nadační jistiny je dána nadačním kapitálem, jehož výše se zapisuje do veřejného rejstříku. Celková hodnota nadační jistiny musí být ve výši alespoň 500 000 Kč a za dobu trvání nadace nesmí pod tuto hodnotu klesnout. V případě, že hodnota nadační jistiny je vyšší než 5 000 000 Kč, musí být řádná účetní závěrka, mimořádná účetní závěrka a konsolidovaná účetní závěrka ověřeny auditorem.

Nadace může rozhodnutím správní rady (po předchozím souhlasu dozorčí rady) zvýšit nebo snížit nadační kapitál. V případě, že se rada rozhodne kapitál nadační jistiny snížit, nesmí být porušena podmínka setrvání minimální výše nadační jistiny ve výši 500 000 Kč.

Majetek nadace lze použít pouze v souladu s účelem, který je uveden v nadační listině a ve statutu nadace. Majetek lze také za určitých podmínek použít k poskytování nadačních příspěvků, k zajištění vlastní činnosti k naplnění svého účelu nebo k úhradě nákladů na zhodnocení nadační jistiny a nákladů na vlastní správu.

2.7.5 Výroční zpráva

Výroční zpráva obsahuje přehled o veškeré činnosti nadace za hodnocené období. Ve výroční zprávě je uváděn kompletní přehled majetku a závazků nadace, přehled o osobách, které poskytly nadaci dar v hodnotě nad 10 000 Kč (pokud chce dárce zachovat svou anonymitu, tak mu musí být vyhověno), přehled o použití majetku. Musí být také uveden přehled o osobách, kterým byly poskytnuty nadační příspěvky k účelu, pro který byly nadace zřízeny, v hodnotě vyšší než 10 000 Kč, a zhodnocení, zda a jakým způsobem byly nadační příspěvky použity.

Nadace musí vypracovat výroční zprávu nejpozději do šesti měsíců po skončení uplynulého kalendářního roku. Výroční zprávu uveřejní do třiceti dnů od jejího schválení správní radou a zpřístupní ji také ve svém sídle. Výroční zpráva je poté zveřejněna i ve veřejném rejstříku a každý může do ní nahlížet a činit z ní výpisy, opisy nebo kopie.

2.8 Nadace ve Slovensku

Slovenské nadace jsou upraveny zákonem č. 34/2002 Z. z., o nadacích a o změně občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona jsou nadace účelová sdružení majetku sloužící na podporu veřejně prospěšného účelu. Veřejně prospěšným účelem se rozumí ochrana lidských práv, zachování přírodních hodnot, ochrana zdraví, práv dětí a mládeže, rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a plnění individuálně určené humanitní pomoci pro jednotlivce nebo skupinu osob, které se ocitly v ohrožení života nebo potřebují naléhavou pomoc při postižení živelnou pohromou.

2.8.1 Založení a vznik nadace

Nadaci může založit jak fyzická, tak i právnická osoba. Zakládá se nadační listinou, která musí být všemi zakladateli podepsána a tyto podpisy musí být úředně ověřeny. Správce nadace podává Ministerstvu vnitra Slovenské republiky návrh na zápis do registru nadací, samotná nadace pak vzniká dnem zápisu do tohoto registru.

2.8.2 Zrušení a zánik nadace

Nadace zaniká dnem výmazu z rejstříku nadací. Zániku předchází zrušení. Nadace se zrušuje uplynutím doby, po kterou byla založena, dosažením veřejně prospěšného účelu, rozhodnutím správní rady nebo soudu, rozhodnutím zakladatelů. Nadace se zrušuje buď s likvidací, nebo bez likvidace.

2.8.3 Orgány nadace

Každá nadace je povinna si zvolit správní radu, správce nadace a dozorčí radu, případně revizora. Může si však vytvořit i jiné orgány, které nejsou v zákoně výslovně upraveny. Zakladatel nadace tak může rozhodnout o struktuře orgánů, která bude pro účely a činnost nadace nejvýhodnější.

Správní rada je nejvyšším orgánem nadace. Rozhoduje o zrušení nadace, volí a odvolává předsedu a členy správní rady, správce nadace a revizora, rozhoduje o změnách nadační listiny, každoročně schvaluje rozpočet nadace, rozhoduje o použití majetku nadace. V kompetenci správní rady je také rozhodování o zvýšení nadačního jmění, vytvoření nadačního fondu, určování výše odměn za výkon funkce správce nadace a další záležitosti, které jsou vymezeny zákonem. Správní rada se musí skládat z alespoň tří členů, přičemž nikdo nesmí být zároveň členem jiného orgánu nadace nebo nesmí být osobou, které se poskytují peněžní prostředky z majetku nadace.

Správce nadace je statutární orgán, který řídí činnost nadace. Rozhoduje o všech záležitostech, pokud tyto náležitosti nejsou v působnosti jiných orgánů. Správce nadace volí a odvolává správní rada.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem nadace. Je zřizována, pokud je majetek nadace vyšší než 165 969 eur, v ostatních případech pokud tak stanoví nadační listina. Členové dozorčí rady jsou voleni a odvolávání správní radou. Jsou oprávněni nahlížet do všech dokladů a záznamů, které se týkají činnosti nadace. Mohou tak kontrolovat, zda je účetnictví vedeno v souladu s předpisy nebo zda nadace uskutečňuje svou činnost v souladu s všeobecně závaznými právními předpisy a nadační listinou. Pokud dozorčí rada shledá nějaké nedostatky, pak na ně upozorňuje správní radu a zároveň podává návrhy na jejich odstranění. Rada také schvaluje účetní závěrku a výroční zprávu nadace.

Revizor je určen, pokud není ustanovena dozorčí rada. Funkční období revizora je tříleté.

2.8.4 Majetek nadace

Majetek nadace tvoří nadační jmění, nadační fond a ostatní majetek.

Nadační jmění je majetek nadace zapsaný v registru nadací. Při založení nadace je tvořen majetkovými vklady jednotlivých zakladatelů. Základní hodnota nadačního jmění musí být minimálně 6 638 eur, přičemž tuto hodnotu mohou tvořit pouze peněžní prostředky a nemovitosti. Hodnotu nad 6 638 eur mohou tvořit i movité věci a cenné papíry.

Nadační fond je tvořen peněžními prostředky, které nejsou součástí nadačního jmění nebo ostatního majetku nadace.

Ostatní majetek nadace, který není součástí nadačního jmění ani nadačního fondu, je tvořen peněžními prostředky, cennými papíry, jinými majetkovými právy a majetkovými hodnotami ocenitelnými penězi.

2.8.5 Výroční zpráva

Po skončení kalendářního roku je nadace povinna vypracovat výroční zprávu nejpozději do 15. května následujícího roku. Ve výroční zprávě je obsažen přehled činností vykonávaných v daném období, roční účetní závěrka, přehled příjmů podle jejich původu, přehled dárců, pokud hodnota daru přesahuje 331 eur, přehled o fyzických a právnických osobách, kterým nadace poskytla prostředky na veřejně prospěšný účel, celkové výdaje

nadace, změny vykonané v nadační listině, přehled o činnosti nadačních fondů a další údaje určeny správní radou.

Nadace musí zaslat do 31. května následujícího kalendářního roku výroční zprávu na Ministerstvo vnitra SR. Pokud tak neučiní, může nadace dostat za porušení této povinnosti pokutu ve výši od 331 eur do 3319 eur. Výnos z pokuty je pak příjmem do státního rozpočtu.

2.9 Nadace v Polsku

Nadace v Polsku jsou upraveny zákonem ze dne 6. dubna z roku 1984, o nadacích (Sb. Polské republiky, č. 21, pol. 97, ve znění pozdějších předpisů). Nadace jsou zakládány pro dosahování obecně prospěšných cílů, jako je rozvoj zdraví, hospodářství a vědy, výchovy, vzdělání, kultury a umění, zdravotnictví a sociální péče, ochrany životního prostředí a zachování kulturních památek.

2.9.1 Založení a vznik nadace

Nadace je právnickou osobou, což znamená, že je předmětem občanskoprávních vztahů. Zakladatelem nadace může být jak fyzická, tak i právnická osoba. Nadace se zřizuje stanovami, které musí být podepsány každým ze zakladatelů a musí obsahovat: název nadace, její majetek, cíle, zásady a rozsah činnosti. Právní subjektivitu získává zápisem do registru nadací, který vede příslušný krajský soud.

2.9.2 Zrušení a zánik nadace

Nadace zaniká, pokud bylo dosaženo účelu, pro který byla založena anebo pokud bylo vyčerpáno všech finančních prostředků a majetku.

2.9.3 Orgány nadace

Nejvyšším orgánem je *správní rada*, která řídí činnost a zastupuje nadaci navenek. Je v podstatě jediným povinným orgánem, který je právně vymezen. Mohou být zřízeny i ostatní orgány nadace, avšak tyto orgány musí být uvedeny ve stanovách. V praxi bývá většinou ustanovena pro větší transparentnost dozorčí rada.

2.9.4 Majetek nadace

Majetek nadace je tvořen nadačním jměním. Nadační jmění může být tvořeno penězi, cennými papíry, hmotným a nehmotným majetkem. Pro nadace, které jsou založeny pouze pro veřejně prospěšné účely, není minimální hodnota tohoto jmění v zákoně blíže specifikována. Obecně se však doporučuje, aby hodnota jmění byla alespoň 500 zł – 1 000 zł.

Pokud však chce nadace vytvářet vedlejší hospodářskou činnost, musí být hodnota jmění alespoň 1 000 zł. Majetek nadace může být použit pouze v souladu s účely, které jsou uvedeny ve statutu nadace.

2.9.5 Výroční zpráva

Výroční zpráva je upravena nařízením ministra spravedlnosti, o obecném rozsahu zprávy o činnosti nadace (Sb. Polské republiky 2001, č. 50, pol. 529). Výroční zpráva nadace musí být vyhotovena velice detailně, přesně podle struktury, která je dána vyhláškou. Kromě jiného zde musí být uvedeny základní údaje o nadaci (název, sídlo, registrační číslo, atd.), informace o výši příjmů, informace o výdajích vyplácených nadací v rámci stanovených cílů, ekonomické aktivity nadace, údaje o počtu zaměstnanců a jejich mzdách, informace o částce, která je uložena v bance a název banky, informace o daňovém přiznání. Výroční zpráva musí být sestavována každoročně, není však pevně stanoveno do kterého data.

Nadace také musí podat účetní závěrku za uplynulý rozpočtový rok (většinou se shoduje s kalendářním) finančnímu úřadu. Závěrka musí být podána do konce března nového roku a musí být rozdělena na hlavní a vedlejší činnost (pokud nadace vedlejší činnost vykonává). Nadace musí také poslat účetní závěrku na Ministerstvo sociálních věcí Polské republiky, poté je závěrka ministerstvem zveřejněna na internetových stránkách.

2.10 Počet nadací ve vybraných státech

Nejvíce nadací z vybraných států funguje v Polsku. Od roku 2009 bylo zaznamenáno na polském území každoročně přes 10 000 nadací. Za sledované období bylo nejvíce nadací v roce 2010, a to 12 000. Naopak v České republice a Slovensku se nachází necelých 500 nadací. Pravdou je, že v České republice bylo v roce 2008 registrováno 1512 nadací a v roce 2009 1494 nadací, ale v roce 2010 došlo k prudkému poklesu na 477 a od té doby k žádnému výraznému nárůstu nedošlo. Celkový přehled počtu nadací je uveden v tabulce 2.4.

Tab. 2.4 Počet nadací v České, Slovenské a Polské republice

Země	2008	2009	2010	2011	2012	Počet nadací na 1 milion obyvatel (2012)
Česká republika	1512	1494	477	487	493	47
Slovensko	382	412	426	439	416	77
Polsko	9 100	10 100	12 000	11 700	11 000	285

Zdroj: Data z ČSÚ, SSÚ a publikací Klon/Jawor.

3 Hospodaření vybraných nadací ve vybraných státech

První část kapitoly je zaměřena na legislativní srovnání nadací z České, Slovenské a Polské republiky podle toho, jaké vedou účetnictví, zda mohou provádět hospodářskou činnost, jaké jsou rozdíly v daních z příjmů, atd. V druhé části kapitoly je řešena otázka finanční krize a její dopad na financování nadací ve vybraných státech. Třetí část kapitoly se zabývá vybranými nadacemi jednotlivých zemí a jejich náklady a výnosy. Údaje jsou čerpány z výkazů finančního účetnictví.

3.1 Srovnání nadací vybraných států podle kvalitativních znaků

Nadace působící v České republice, Slovensku a Polsku se liší podle zákonů jednotlivých států. V následujícím textu jsou uvedeny rozdíly v možnosti provádění podnikatelských aktivit, účetnictví, daně z příjmů, auditu a nákladech na správu nadace. Příloha č. 2 ilustruje srovnání nadací vybraných států podle zákonných povinností.

3.1.1 Aktivity v rámci hospodaření

Do 31. 12. 2013 byla činnost nadací v České republice omezena pouze na dosahování obecně prospěšných cílů. Výjimku tvořily pouze fundraisingové aktivity, ze kterých mohly nadace čerpat určité finanční prostředky. V souvislosti s novým občanským zákoníkem se rozšířil okruh činností, které mohou nadace konat. Podle občanského zákoníku, jak již bylo zmíněno, nemohou být nadace zakládány výlučně pro dosahování výdělečných cílů. Zakázáno je také založení nadace pro podporu politických stran. Nadace však mohou podle § 307 občanského zákoníku podnikat. Podnikání nadací však může být prováděno pouze v rámci vedlejší činnosti a výtěžky z tohoto podnikání musí být použity pro hlavní účel nadace, pro který byla založena. Nadace však nesmí podnikat v případě, že zakladatel podnikání vyloučil v nadační listině.

Nadace ve Slovensku nemohou podnikat s výjimkou pronajímání nemovitostí, organizování kulturních, vzdělávacích, společenských anebo sportovních akcí, pokud těmito činnostmi budou v souladu s veřejně prospěšným účelem nadace.

Polské nadace mohou provádět vedlejší činnost. Tato ekonomická činnost však musí být provozována v souladu s cíli nadace, které jsou uvedeny ve stanovách nadace. Ve stanovách by mělo být také uvedeno, v jakém rozsahu má být činnost prováděna. Pokud nadace chce vykonávat vedlejší činnost, musí být hodnota nadačního jmění pro vedlejší

činnost nadace ve výši minimálně 1 000 zł (při hlavní činnosti minimální hodnota jmění není stanovena).

3.1.2 Účetnictví

Hlavním zákonem pro vedení účetnictví v České republice je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon sice uvádí výčet jednotlivých neziskových organizací, které mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, avšak nadace zde nepatří. Nadace musí vést účetnictví v plném rozsahu vždy, a to bez ohledu na výši příjmů.

Základním právním předpisem pro vedení účetnictví ve Slovensku je zákon č. 431/2002 Z. z., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Slovenské nadace musí účtovat v soustavě podvojného účetnictví.

Účetnictví nadací Polské republiky je upraveno nařízením ministra financí, ze dne 15. listopadu 2001, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro účtování o některých osobách, které nejsou obchodními společnostmi ani zabývající se hospodářskou činností. Podle tohoto nařízení mohou nadace vést zjednodušené účetnictví. Podmínkou však je, že nesmí vykonávat ekonomickou činnost. Pokud nadace vykonávají ekonomickou činnost, pak musí vést účetnictví v plném rozsahu, stejně jako ostatní ekonomické subjekty podle zákona ze dne 29. září 1994, o účetnictví (Sb. Polské republiky 1994, č. 121, pol. 591, ve znění pozdějších předpisů).

3.1.3 Daň z příjmů

V České republice jsou podle § 18 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, předmětem daně vždy příjmy z reklam, příjmy z úroků a nájemného. Naopak předmětem daně nejsou příjmy z nepodnikatelské činnosti v případě, že výdaje na tuto činnost jsou vyšší než příjmy. Vedlejší činnost je předmětem daně z příjmů vždy.

Ve Slovensku jsou podle § 12 odstavce 2 zákona č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, předmětem daně příjmy z činností, které dosahují zisk nebo kterými se dá zisk dosáhnout, a to včetně příjmů z prodeje majetku, příjmů z nájemného, reklam, členských příspěvků. Předmětem daně nejsou příjmy získané darováním nebo zděděním a přijatý podíl zaplacené daně (podíl zaplacené daně může poskytnout jak fyzická, tak právnická osoba).

Polské nadace jsou podle článku 24 zákona, o veřejné prospěšnosti a dobrovolnické práci (Sb. Polské republiky 2003, č. 96, pol. 873, ve znění pozdějších předpisů), stejně jako

ostatní organizace s veřejně prospěšným účelem, osvobozeny od daně z příjmů. Tyto příjmy však musí být použity výlučně pro dosahování cílů uvedených ve stanovách nadace.

Podle článku 17, bodu 1 e), zákona o dani z příjmů právnických osob (Sb. Polské republiky 1992, č. 22, pol. 86, ve znění pozdějších předpisů), jsou organizace charakteru obecně prospěšné společnosti osvobozeny od daně z příjmů, pokud provádějí činnosti vědecké, vědecko-technické vzdělávací, včetně zapojení studentů do vzdělání, kulturní, tělesné kultury a sportu, ochrany životního prostředí, prosazování sociální iniciativy pro výstavbu silnic a telekomunikační sítě ve venkovských oblastech a zásobování venkovských oblastí vodou, charitativní, zdravotní péče a sociální pomoci, rehabilitace zdravotně postižených a činnosti náboženské. Pro to, aby mohly být příjmy nadace osvobozeny od daně z příjmů, musí mít nadace ve stanovách uveden alespoň jeden cíl, který je zaměřen na dosažení výše uvedené činnosti. Zároveň musí být výnosy z vedlejší činnosti použity na činnost v souladu se stanovenými cíli ve stanovách nadace. Příjmy, které plynou z vedlejší činnosti nadace, jsou zdaňovány tehdy, pokud výnosy z této činnosti nejsou použity pro dosahování obecně prospěšných cílů nadace.

3.1.4 Audit

Pokud nadační kapitál nebo obrat české nadace dosáhl v uplynulém účetním období částky alespoň 5 milionů Kč, podléhají řádná účetní závěrka, mimořádná účetní závěrka a konsolidovaná účetní závěrka ověření auditorem.

Ve Slovensku musí být roční účetní závěrka ověřena vždy auditorem, bez ohledu na výši nadačního jmění nebo obratu nadace, a je součástí výroční zprávy.

U polských nadací musí být účetní závěrka ověřena auditorem pouze v určitých případech. Nadace musí zaměstnávat alespoň 50 zaměstnanců, příjem dotací z veřejných rozpočtů musí být vyšší než 50 000 zł, celkové příjmy za účetní období musí být vyšší než 3 000 000 zł. Účetní závěrka bude podrobena auditu pokaždé, když nadace v předcházejícím roku splnila tato tři kritéria.

3.1.5 Náklady na správu nadace

V České republice nejsou zákonem náklady na správu nadace výslovně limitovány, ale mohou být omezeny v nadační listině. Nadace musí účtovat zvlášť náklady o nadačních příspěvcích a zvlášť o ostatních činnostech k naplnění účelu.

U slovenských nadací náklady na správu nadace určí správní rada, vždy pro každý rok v míře, která je nevyhnutelná pro zabezpečení činnosti nadace. Náklady na správu nadace musí nadace vést v účetnictví odděleně.

U nadací v Polsku náklady na správu nejsou žádným způsobem omezeny. Výše nákladů na správu však může být upravena ve stanovách nadace.

3.2 Finanční krize a její dopad na financování nadací

Finanční krize se začala projevovat počátkem roku 2008 v USA. Finanční problémy však nastaly již v roce 2007, kdy došlo k masivnímu nesplácení podřadných hypoték v USA, což později vedlo k nestabilitě amerického finančního sektoru. Problémy se posléze rozšířily po celém světě.

Obecně ve výrobním sektoru se dopady finanční krize projevují snižováním odbytu zboží. Firmy následně reagují snižováním nákladů. Protože jedním z nejvýznamnějších nákladů jsou personální náklady, tak dochází k propouštění a tím se zvyšuje nezaměstnanost a výroba je podstatně omezena. Vlivem zvyšování nezaměstnanosti a obav dosud zaměstnaných ze ztráty zaměstnání začínají lidé šetřit, což se odvíjí v konečném důsledku na výběru daní. Naopak stát, aby mohl podpořit růst ekonomiky, musí vynakládat masivní investice. Kombinací těchto faktorů dochází k tomu, že příjmy státu se snižují, zatímco výdaje rostou.

3.2.1 Česká republika

Lze předpokládat, že pokles daňových příjmů, který souvisí s krizí, by mohl negativně ovlivnit poskytování darů nadacím od jednotlivců a firem. Dopad krize na ochotu individuálních a firemních dárců podporovat neziskové organizace se doposud výrazně v České republice neprojevil. Jak je uvedeno v tabulce 3.1, příjmy neziskových organizací od jednotlivců, kteří si nechali dary odečíst ze základu pro zdanění příjmů, se v době krize nesnížil, nýbrž se naopak zvyšoval. Výjimku však tvoří rok 2011, kdy tyto příjmy mírně poklesly. Významná je také podpora firemních dárců. Jejich ochota podporovat neziskové projekty nebyla finanční krizí výrazně ovlivněna. V roce 2008 a 2009 sice došlo k mírnému poklesu poskytnutých darů, ale v roce 2010 a 2011 došlo opět k nárůstu na 2,64 mld. Kč. Z výše uvedeného lze předpokládat, že ze strany individuálních a firemních dárců nebyla v době krize činnost a podpora nadací výrazně ovlivněna. V podstatě se dá říci, že neziskové organizace mají v České republice hluboké kořeny a jsou do jisté míry vůči krizi odolné.

Tab. 3.1 Poskytnuté dary v ČR, které si nechali jednotlivci a firmy odečíst ze základu daně pro zdanění příjmů v letech 2007 - 2012

Jednotlivci				Firmy		
Rok	Počet dárců	Dary	Průměrný roční dar (na jednoho dárce)	Počet dárců	Dary	Průměrný roční dar (na jednoho dárce)
2007	141 096	1,469 mld. Kč	10 412 Kč	18 845	2,508 mld. Kč	133 133 Kč
2008	110 615	1,425 mld. Kč	12 844 Kč	19 251	2,415 mld. Kč	125 460 Kč
2009	113 952	1,493 mld. Kč	13 106 Kč	17 106	2,383 mld. Kč	139 353 Kč
2010	116 960	1,510 mld. Kč	12 916 Kč	17 586	2,460 mld. Kč	139 921 Kč
2011	121 216	1,466 mld. Kč	12 097 Kč	17 776	2,644 mld. Kč	148 772 Kč
2012	131 116	1,626 mld. Kč	14 402 Kč	17 762	2,628 mld. Kč	147 978 Kč

Zdroj: Finanční správa ČR, vlastní zpracování.

3.2.2 Slovensko

Situace ve Slovensku byla v letech 2008 – 2012 odlišná od situace v České republice. Daňoví poplatníci mohou asigovat vybraným neziskovým organizacím podíl zaplacené daně do výše 2 % na veřejně prospěšné účely. V tabulce 3.2 je uveden přehled počtu poplatníků a také výnosy z podílu zaplacené daně do výše 2 %. V roce 2008 bylo tímto způsobem poskytnuto neziskovým organizacím 49,2 mil. eur, v roce 2009 došlo dokonce k nárůstu výnosů na hodnotu přesahující 55 mil. eur, což představovalo nejvyšší výnos v celém sledovaném období. V roce 2010 výnosy poklesly o 1 mil. eur. Tento pokles mohl být způsoben sníženým počtem poplatníků, kteří podíl zaplacené daně poukázali neziskovým organizacím. V roce 2011 sice došlo k mírnému nárůstu daňových poplatníků poukazující podíl zaplacené daně do výše 2 %, ale výnosy oproti roku 2010 poklesly o další 2 mil. eur. Optimismus přinesl rok 2012, kdy výnosy opět vzrostly na téměř 45 mil. eur. Z výše uvedeného lze vyvodit, že nadace ve Slovensku byly finanční krizí ovlivněny, a to zejména v letech 2010 a 2011.

Tab 3.2 Výnosy z podílu zaplacené daně do výše 2 % ve Slovensku v letech 2008 - 2012

Rok	Počet poplatníků 2 %	Výnos z 2 %	Průměr na jednoho poplatníka
2008	476 600	49,2 mil. eur	103,2 eur
2009	533 331	55,2 mil. eur	103,5 eur
2010	494 155	44,1 mil. eur	89,3 eur
2011	501 270	42,1 mil. eur	83,7 eur
2012	565 435	44,9 mil. eur	79,0 eur

Zdroj: Výroční zprávy Finanční správy SR z let 2008 – 2012.

3.2.3 Polsko

Finanční krize se v Polsku neprojevila tak výrazným způsobem jako ve Slovensku. Podobně jako ve Slovensku, tak i v Polsku mohou fyzické osoby poukázat 1 % daně z příjmů fyzických osob neziskovým organizacím. Výnos z poukázané daně je uveden v tabulce 3.3. Situace v Polsku je v podstatě podobná situaci v České republice. Celkový výnos z 1 % daně z příjmů se v roce 2009 snížil oproti roku 2008. Od tohoto roku však docházelo k postupnému navyšování výnosu až na konečných 480 mil. zł. Pravdou však je, že spolu s výnosy z 1 % daně z příjmů rostl také počet poplatníků, což mělo za následek postupné snižování průměrného výnosu na jednoho poplatníka od počátku sledovaného období. V tomto případě nelze jednoznačně říci, zda dopad finanční krize na financování nadací měl či neměl vliv.

Tab. 3.3 Výnosy z 1 % daně z příjmů v Polsku v letech 2008 - 2012

Rok	Počet poplatníků 1 %	Výnos z 1 %	Průměr na jednoho poplatníka
2008	5 134 675	381,5 mil. zł	74,3 zł
2009	7 324 953	357,1 mil. zł	48,8 zł
2010	8 623 928	400,2 mil. zł	46,4 zł
2011	10 134 625	457,3 mil. zł	45,1 zł
2012	11 165 578	480,0 mil. zł	43,0 zł

Zdroj: Dostupné z: www.jedenprocentpodatku.pl/index.php?p=statystyki&a=1proc_2012, vlastní zpracování.

3.3 Nadace pro transplantace kostní dřeně

Nadace pro transplantace kostní dřeně byla založena v roce 1992 v Plzni primářem Vladimírem Kozou a rodiči těžce nemocných pacientů a jejich lékaři. Jedná se o nadaci, která má celostátní působnost a je registrována u Krajského soudu v Plzni.

Primárním cílem bylo po vzoru vyspělých zemí západního světa vybudovat registr dobrovolných dárců kostní dřeně a umožnit tak záchranné nepříbuzenské transplantace i těm pacientům, kteří své dárce nemohou najít v okruhu své rodiny.

Od počátku své působnosti nadace podporovala svými prostředky investice na nákup nezbytných přístrojů a zařízení pro činnost hematologických a transplantačních center a laboratoří v České republice. V průběhu několika let se nadaci podařilo vytvořit grantové programy na pomoc vzdělávání a rozšiřování znalostí v oboru hematologie, onkologie a transplantační medicíny a na individuální podporu nemocným. Již v roce 1993 v České republice byla uskutečněna první nepříbuzenská transplantace s kostní dření dobrovolného dárce.

Primárními cíli nadace jsou:

- a) podpora dárcovství kostní dřeně a krvetvorných buněk,
- b) podpora transplantačního programu kostní dřeně, krvetvorných buněk a souvisejících medicínských i nemedicínských programů,
- c) podpora postgraduálního vzdělávání zdravotníků i laiků v oboru hematologie, onkologie a transplantační léčbě,
- d) podpora výzkumu a vědy v oboru hematologie, onkologie a transplantací,
- e) podpora hemato-onkologických patientských klubů a pacientů.

Nadace má své patrony, kteří dělají nadaci dobré jméno. Těmito patrony jsou Livia Klausová, která byla v letech 2003 – 2013 první dámou České republiky, a kardinál Miloslav Vlk. Patronkou byla také známá herečka Jiřina Jirásková.

Grantové programy

Nadace pro transplantace kostní dřeně poskytuje grantové příspěvky pěti grantovým programům.

Podpora dárcovství kostní dřeně a krvetvorných buněk. Nadace podporuje rozvoj dárcovství dřeně a krvetvorných buněk, který je realizovaný Českým národním registrem dárců dřeně. Grantové příspěvky jsou zaměřeny zejména na pobídku k náboru dárců, hrazení nákladů na vyšetření transplantačních znaků dárců při vstupu do registru a na příspěvky na modernizaci vyšetřovacích a komunikačních metod registru.

Podpora nemocných v souvislosti s transplantací a onkologickou léčbou. Nadace poskytuje ve zdůvodněných případech příspěvky k částečnému krytí životních nákladů v době nemoci, aby z finančních důvodů nemusela být narušena optimální léčba a rekonvalescence nemocných. Příspěvky jsou poskytovány zejména k úhradě ubytování rodinných příslušníků v místě transplantačního centra, kde jsou příslušní pacienti dlouhodobě hospitalizováni, na ubytování pacientů v místě specializovaného centra v době častých ambulantních kontrol a k ubytování příbuzných i nepříbuzných dárců kostní dřeně v době jejich odběru. Nadace může poskytnout finanční příspěvek i na další výdaje a služby, které jsou nezbytné k zajištění rekonvalescence, pokud tyto výdaje výrazně převyšují finanční možnosti rodiny. O podporu může žádat buď pacient, nebo jeho zákonný zástupce, a to až 6 měsíců po léčbě.

Vzdělávání v oboru hematologie, onkologie a transplantační medicíně. Pracovníci specializovaných center, ale také zdravotníci v terénu, pacienti a jejich rodiny, musí být

vzdělávání na úrovni nejnovějších poznatků medicíny. Prostřednictvím nadace je uskutečňována řada vzdělávacích akcí a podporovány jsou také akce jednotlivců a organizací. Do této oblasti jsou zařazeny grantové příspěvky, které umožňují účast zdravotnických pracovníků na tuzemských a zahraničních schůzích, stážích a školeních. Z tohoto programu lze žádat také prostředky na zajištění odborné literatury nebo naopak na publikování odborných prací.

Podpora přístrojového a investičního vybavení pracovišť. Tento program je určen pro případy, kdy je potřeba doplnit nutné přístroje špičkové technologie v souvislosti s rozvojem medicínských postupů. Nadace dle své aktuální finanční situace poskytuje příspěvky pro pořízení nových přístrojů kterémukoliv z českých center, pokud nejsou dostupné prostředky z jiných zdrojů.

Výzkum v oboru hematologie, onkologie a transplantační medicíny. Podstatou tohoto programu je výzkum, který v medicínských oborech je předpokladem trvalého pokroku a zlepšování léčebné péče o nemocné. Grantový program je zaměřen na výzkumné projekty, jejichž východiskem může být významný prospěch nemocným v oboru hematologie, onkologie a transplantační medicíny.

Výše grantů do jednotlivých programových oblastí byla určována jednak aktuálními potřebami transplantačního programu v České republice, a jednak stavem volných peněžních prostředků nadace.

3.3.1 Výnosy

Celkové výnosy nadace přesahují částku deseti miliónů korun. Největší položku výnosů tvoří výnosy z nadačního jmění. Výnosy z nadačního jmění byly nejvyšší v roce 2010 a v roce 2012. Tyto výnosy jsou tvořeny především z pronájmu hotelu „U Pramenů“, který byl zakoupen v roce 2003 v sousedství areálu Fakultní nemocnice v Plzni. Výnosy z pronájmu, které nadace každoročně získává, činí 3 000 000 Kč, představují podstatný příjem pro nadaci a tvoří jednu čtvrtinu celkových výnosů nadace. Dále jsou výnosy z nadačního jmění tvořeny výnosy z cenných papírů, které nadace koupila v předchozích letech, a úroky z běžných účtů v bance a z termínovaných vkladů.

Velice významnou položku výnosů tvoří drobné příspěvky a dary od jednotlivců, kterých jsou tisíce. Právě součet drobných příspěvků, ať již přímým zasíláním darů na účet, poštovními poukázkami nebo sbírkami, tvoří po sledované roky třetinu až polovinu celkových

finančních výnosů nadace. Např. hodnota darů nad 10 000 Kč byla v roce 2010 nejvyšší a dosáhla částky téměř 4,5 mil. Kč.

Část výnosů je tvořena také výtěžky z akcí, na kterých jsou vybírány finanční prostředky pro nadaci. Příkladem je podpora Nadace pro transplantace kostní dřeně v rámci vybraných extraligových utkání házené, kdy každá zaznamenaná branka znamenala pro nadaci finanční dar, nebo pořádání benefičních koncertů a hudebních festivalů organizovaných studenty lékařské fakulty v Plzni.

Dárcovské DMS zprávy jsou dalším příjmem, který tvoří část celkových výnosů nadace. Nadace získává od každého, kdo zašle DMS zprávu, 28,50 Kč. Největší příjmy z této formy darování byly v roce 2010, kdy pomocí zpráv bylo vybráno 184 599 Kč. V dalším roce bylo vybráno o 43 000 Kč méně. V roce 2012 však příjem z dárcovských zpráv prudce klesl na necelých 50 000 Kč.

V letech 2010 a 2011 získala nadace dotace z rozpočtu Plzeňského kraje a města Plzně. V roce 2010 bylo připsáno nadaci na účet 48 500 Kč, v roce následujícím dokonce 80 000 Kč.

Celkový přehled výnosů za období 2008 – 2012 je uveden v tabulce 3.4.

Tab. 3.4 Výnosy Nadace pro transplantace kostní dřeně v období 2008 – 2012 (v Kč)

	2008	2009	2010	2011	2012
Příspěvky poštovními poukázkami	382 463	243 550	189 812	242 827	214 167
Výnosy z kasiček	946 113	706 441	141 914	232 649	265 899
Sbírka – Kapka	569 774	617 665	418 931	273 312	294 729
Výnosy z akcí	403 649	533 665	393 372	281 034	284 580
Dárcovské DMS	75 411	98 523	184 599	142 815	49 572
Drobné příspěvky na účet	1 347 502	1 329 706	1 127 053	1 182 278	1 236 086
Drobné dary do 10 tis. Kč	148 600	157 686	158 607	224 349	244 750
Dary nad 10 tis. Kč a sponzoři	4 481 297	3 463 713	4 495 830	4 454 190	2 838 228
Šeky ze zahraničí	3 721	58 006	0	0	0
Dotace	0	0	48 500	80 000	0
Výnosy z nadačního jmění	2 509 875	3 958 660	7 047 914	4 670 930	7 161 098
Výnosy celkem	10 868 405	11 167 615	14 206 532	11 784 384	12 589 109

Zdroj: Výroční zprávy Nadace pro transplantace kostní dřeně z let 2008 – 2012.

Nejvyšší celkové výnosy byly v roce 2010, a to hlavně díky výnosům z prodeje cenných papírů. Celková hodnota výnosů v roce 2010 činila 14 206 532 Kč. Naopak nejnižší výnosy za celé sledované období byly v roce 2008, s hodnotou 10 868 405 Kč. V období od roku 2008 do roku 2010 výnosy každoročně rostly. V roce 2011 však došlo k prudkému poklesu výnosů, a to o 2,5 milionu Kč. Důvodem je jednak prudký pokles výnosu z nadačního jmění a dále poklesly také výnosy ze sbírek a pořádaných akcí.

3.3.2 Náklady

Podstatná část nákladů Nadace pro transplantace kostní dřeně je tvořena granty, které jsou nadací poskytovány. Nejnižší finanční podpora grantů byla v roce 2011, kdy v programu *Podpora dárcovství kostní dřeně* bylo vyčleněno pouze 700 000 Kč, což je v porovnání s ostatními roky velice málo. Např. v roce 2012 bylo na ten samý program vyčleněno 2 940 000 Kč, což je čtyřikrát více. Právě v roce 2012 bylo na granty vyčleněno nejvíce peněžních prostředků ve sledovaném období 2008 – 2012, a to lehce nad 3,5 mil. Kč.

Druhou nejvýznamnější položku z hlediska nákladů tvoří odpisy za dlouhodobý nehmotný majetek. Odpisy v každém sledovaném roce představovaly náklad v hodnotě okolo 1 800 000 Kč.

Část nákladů je tvořena mzdovými náklady. Tyto náklady jsou tvořeny mzdami a odvody mezd zaměstnanců. Ke konci roku 2012 měla nadace pouze jednoho zaměstnance, který pracoval na hlavní pracovní poměr, druhý zaměstnanec byl zaměstnán pouze na čtvrtinový úvazek. Mzdové náklady byly nejvyšší v roce 2010, kdy tyto náklady přesahovaly 558 000 Kč. Mzdové náklady do roku 2010 postupně rostly z původních 343 107 Kč v roce 2008. Od roku 2010 však začaly postupně klesat a v roce 2012 byla hodnota mzdových nákladů 234 769 Kč.

Osvětová práce tkví v udržování a rozvíjení kontaktů a spolupráce s dárci a sponzory a udržování celorepublikové organizace dobrovolných spolupracovníků nadace. Součástí osvěty je také pravidelná spolupráce s veřejnými sdělovacími prostředky a vydávání vlastních osvětových propagačních materiálů. Náklady na osvětu a zajišťování akcí (benefičních koncertů, aj.) od roku 2008 do roku 2010 postupně rostly. V roce 2010 byly náklady na tuto činnost nejvyšší, a to 215 624 Kč. Naopak nejnižší náklady byly v roce 2008, kdy nedosahovaly ani 70 000 Kč. V roce 2012 překročily náklady na osvětovou činnost lehce přes 200 000 Kč.

Menší část nákladů byla v letech 2008 – 2012 tvořena kancelářskými výdaji. Tyto náklady jsou tvořeny výdaji na poštovné, telefon, kancelářské potřeby a další náklady spojené s chodem celé kanceláře.

Další položkou jsou ostatní náklady, které jsou tvořeny náklady na energie, poplatky, úroky, příspěvky, atd. Tyto náklady představují poměrně velkou část z celkových nákladů. Nejvyšší byly v roce 2011, kdy hodnota těchto nákladů byla 445 764 Kč. Naopak nejmenší položka ostatních nákladů byla v roce 2012, kdy dosahovaly výše přes 78 000 Kč.

Celkový přehled nákladů Nadace pro transplantace kostní dřeně je uveden v tabulce 3.5.

Tab. 3.5 Náklady Nadace pro transplantace kostní dřeně v letech 2008 – 2012 (v Kč)

	2008	2 009	2010	2 011	2012
Granty	2 546 512	3 151 619	3 079 389	1 968 000	3 520 431
Osvěta a zajištění akcí	68 881	131 318	215 624	89 116	204 000
Mzdové náklady	343 107	452 328	558 522	392 378	234 769
Právní a daňové poradenství, účetní služby	29 820	35 343	34 596	34 596	38 336
Výdaje kanceláře	89 028	76 721	95 397	101 143	58 390
Odpisy	1 803 000	1 893 000	1 862 350	1 807 973	1 793 441
Ostatní náklady	339 068	130 603	384 512	445 764	78 304
Splátky dluhu	2 384 944	2 343 654	0	0	0
Nákup cenných papírů	0	0	2 700 000	0	0
Náklady celkem	7 604 360	8 214 586	8 930 390	4 838 970	5 927 671

Zdroj: Výroční zprávy Nadace pro transplantace kostní dřeně z let 2008 – 2012.

Celkové náklady nadace byly v prvních letech sledovaného období poměrně dosti vysoké. V roce 2008 byla celková hodnota nákladů 7 604 360 Kč a v roce 2009 8 214 586 Kč. Důvodem tak vysokých nákladů jsou především splátky, které pokrývaly dluh v souvislosti s výstavbou Centra U Pramenů v blízkosti Fakultní nemocnice v Plzni. V roce 2009 byla splacena poslední splátka.

V roce 2010 však byly náklady nadace ještě vyšší, a to 8 930 390 Kč, a to proto, že byly nakoupeny cenné papíry v hodnotě 2 700 000 Kč.

V roce 2011 byly náklady za sledované období nejnižší, v porovnání s ostatními roky tvořily pouze 4 838 970 Kč. V roce 2012 však náklady stouply na téměř 6 mil. Kč, a to hlavně z důvodu navýšení nákladů na granty poskytované nadací.

3.4 Nadace Leukémie

Nadace Leukémie je veřejně prospěšnou nadací, která má působnost v celé Slovenské republice. Nadaci založilo několik lékařů z Kliniky hematologie a transfuziologie Fakultní nemocnice v Bratislavě v roce 1994.

Nadace Leukémie v roce 2014 působí na Klinice hematologie a transfuziologie v Univerzitní nemocnici s poliklinikou sv. Cyrila a Metoděje v Bratislavě, která jako jediná ve Slovenské republice má akreditaci na nepříbuzenskou transplantaci periferních krvetvorných buněk a kostní dřeně.

Účelem nadace je:

- a) podpora komplexní léčebné péče o nemocné, kteří trpí všemi typy leukémie a ostatními onkohematologickými chorobami,
- b) podpora programu transplantací krvetvorných buněk u nemocných s onkohematologickými a hematologickými chorobami,
- c) podpora modernizace přístrojového a technického vybavení kliniky, jeho kvalifikované obsluhy a údržby v zájmu zlepšení diagnostiky a léčby onkohematologických a hematologických nemocí,
- d) podpora vzdělávání v odborné oblasti,
- e) podpora mezinárodních styků.

Nadace Leukémie může poskytovat prostředky nadace fyzickým nebo právnickým osobám a také Klinice hematologie a transfuziologie Fakultní nemocnice v Bratislavě, která prostředky využije na stejný účel, na jaký byla nadace zřízena.

Podmínky poskytnutí prostředků nadace třetím osobám jsou následující:

- a) podpora léčby fyzické osoby, pokud trpí onkohematologickým onemocněním,
- b) podpora léčby fyzické osoby, pokud se její onemocnění léčí transplantací krvetvorných buněk,
- c) fyzické osobě, která je zdravotnickým pracovníkem, se mohou poskytnout prostředky na uhrazení činnosti, která je vykonávána na léčbu onkohematologického onemocnění nad rámec její pracovní doby,
- d) fyzické osobě, která je zdravotnickým pracovníkem, se mohou poskytnout prostředky na uhrazení činnosti, pokud tato činnost slouží na podporu vzdělávání v onkohematologické a transplantační problematice,

- e) podpora Fakultní nemocnice v Bratislavě, pokud tato zabezpečí z poskytnutých prostředků přístrojovou a technickou modernizaci Kliniky hematologie a transfuziologie (nákup, údržba, opravy).

3.4.1 Výnosy

Nadace Leukémie, stejně jako ostatní nadace, potřebuje pro realizaci svých cílů finanční prostředky. Hlavními zdroji nadace jsou především dary, příspěvky a podíl zaplacené daně do výše 2 %.

V posledních dvou letech sledovaného období nadace byly dary a příspěvky nejdůležitějším zdrojem peněžních prostředků. I když byly příjmy z darů v roce 2008 nejvyšší, a to 45 210 eur, v následujícím roce se už tyto příjmy snížily na konečných 11 888 eur, což mohlo být způsobeno hospodářskou krizí, kdy se finanční nejistota mohla projevit v peněženkách drobných dárců. Rok 2010 však přinesl trochu optimismu a dary a příspěvky opět vzrostly o 20 000 eur a v roce 2011 už výnosy z darů opět překročily hranici 40 000 eur, což představovalo dvě třetiny celkových výnosů. V roce 2012 se hodnota darů a příspěvků snížila na 32 579. Dary a příspěvky jsou pro Nadaci Leukémie velice významným příjmem, ale lze jen těžko dopředu předpokládat, jakou část celkových finančních zdrojů budou tvořit.

Dalším důležitým zdrojem nadace je podíl zaplacené daně do výše 2 %. Fyzické i právnické osoby mohou každým rokem poukázat určité procento ze své zaplacené daně z příjmů ve prospěch nestátním neziskovým organizacím na realizaci veřejně prospěšných aktivit. Jednotlivci i firmy tak mohou sami rozhodnout o tom, že část zaplacené daně neskončí ve státním rozpočtu, ale bude převedena ve prospěch vybrané neziskové organizace. Výnosy z podílu zaplacené daně do výše 2 % mají od roku 2008 klesající charakter. Právě v roce 2008 byly tyto výnosy nejvyšší a hodnota dosahovala 62 172 eur. V roce 2012 však tyto výnosy dosáhly částky pouze 9 552 eur, což je o více jak 50 000 eur méně než v roce 2008. Tento klesající trend může být způsoben především počtem osob poukazujících podíl zaplacené daně, které více upřednostňují ostatní organizace než je Nadace Leukémie.

Dalšími výnosy nadace jsou úroky z majetku, který nadace vlastní. Výnosy z úroků byly nejvyšší v roce 2009, kdy příjem činil 1 259 eur. Naopak nejnižší výnosy z úroků byly v roce 2011, a to pouhých 107 eur.

Poslední část výnosů tvoří ostatní výnosy. Jedná se především o výnosy z prodaného nepotřebného majetku. Nejvyšší ostatní výnosy byly v roce 2009, a to 821 eur. V ostatních

letech, kromě roku 2012, kdy tyto výnosy byly nulové, byla hodnota ostatních výnosů od 631 eur do 701 eur.

Jednotlivé výnosy Nadace Leukémie jsou uvedeny v tabulce 3.6.

Tab. 3.6 Výnosy Nadace Leukémie v letech 2008 – 2012 (v eurech)

	2008	2009	2010	2011	2012
Dary a příspěvky	45 210	11 888	31 214	41 805	32 579
Podíl zaplacené daně do výše 2 %	62 172	57 341	34 507	21 921	9 552
Úroky	963	1 259	293	107	115
Ostatní výnosy	631	821	701	680	0
Výnosy celkem	108 975	71 309	66 715	64 513	42 246

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Leukémie z let 2008 – 2012.

Celkové výnosy nadace mají od roku 2008 do roku 2012 klesající charakter. Nejvyšší výnosy byly v roce 2008, hodnota těchto výnosů činila 108 975 eur. V roce 2009 klesly celkové výnosy o 35 000 eur, což je výrazný propad, způsobený především nižšími příjmy z darů a příspěvků, ale také z části nižšími výnosy z podílu zaplacené daně. V dalších letech celkové výnosy klesaly a v roce 2012 činily pouze 42 246 eur, což je o 60 % méně než v roce 2008.

3.4.2 Náklady

Nejvyšší položkou v oblasti nákladů jsou mzdové náklady. Nejvyšší mzdové náklady byly v roce 2009, kdy nadace zaměstnávala kromě správce nadace také správce dat. V roce 2009 byly vyplaceny také prostředky 54 zaměstnancům kliniky hematologie, kteří svou práci vykonávali pro účely nadace nad rámec svých pracovních povinností. V roce 2010 však tyto mzdové náklady klesly o 17 000 eur, kdy nadace zaměstnávala dva pracovníky na hlavní pracovní poměr a dalších šest pracovníků, kteří pracovali pro účel nadace nad rámec své pracovní doby. Nejnižší mzdové náklady byly v roce 2012, a to 16 979 eur.

Významná položka v oblasti nákladů je tvořena spotřebou materiálu. Nejvyšší spotřeba materiálu byla v roce 2010, kdy probíhaly stavební úpravy na hematologii. Finanční prostředky byly použity na pokládku plovoucí podlahy, nákup nábytku, laboratorního vybavení a vymalování nemocničních pokojů. Celkové náklady na materiál v roce 2010 byly 20 876 eur. Nejnižší náklady na spotřebu materiálu byly v roce 2011, a to pouze 2 177 eur.

Část nákladů je vynakládána na chod kanceláře, poštovné, telefon, další peníze jsou účtovány firmou pro vedení účetnictví. Tyto náklady jsou zařazeny do kategorie ostatní

služby. Nejvyšší náklady v této oblasti byly v roce 2012, celkem 14 029 eur. Naopak nejnižší náklady spojeny s ostatními službami byly v roce 2011, a to 4 519 eur.

Odpisy za dlouhodobý nehmotný majetek tvoří podstatnou část nákladů, ale pouze v prvních čtyřech sledovaných letech. Nejvyšší odpisy byly zaznamenány v roce 2009, celkem 30 593 eur. Od tohoto roku odpisy postupně klesaly. V roce 2012 představovaly odpisy nadace za nehmotný majetek hodnotu výši 4 455 eur.

Nadace Leukémie poskytla v roce 2008, 2010 a 2011 věcné dary. Tyto dary v podobě zdravotnických zařízení byly darovány Univerzitní nemocnici sv. Cyrila a Metoděje.

Kompletní přehled nákladů Nadace Leukémie je uveden v tabulce 3.7.

Tab. 3.7 Náklady Nadace Leukémie v letech 2008 – 2012 (v eurech)

	2008	2009	2010	2011	2012
Spotřeba materiálu	5 543	13 174	20 876	2 177	5 257
Opravy přístrojů	1 494	1 894	839	2 187	1 034
Cestovné	1 295	542	152	92	381
Ostatní služby	6 572	7 467	6 252	4 519	14 029
Mzdové náklady	24 165	45 374	28 458	22 875	16 979
Odepsané pohledávky	266	0	0	0	0
Kurzové ztráty	0	4	0	0	0
Odpisy	29 476	30 594	24 907	22 124	4 455
Ostatní náklady	631	2894	1 135	2 469	1 239
Dary	46 936	0	13 800	9 149	0
Náklady na reprezentaci	66	114	0	0	485
Poskytnuté příspěvky	0	0	1207	1093	0
Náklady celkem	116 444	102 057	97 626	66 685	43 859

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Leukémie z let 2008 – 2012.

Podobně jako výnosy, tak i náklady Nadace Leukémie od roku 2008 postupně klesaly. V roce 2008 náklady nadace činily 116 444 eur, z čehož nejvyšší náklady činily dary, které nadace poskytla v podobě lékařského vybavení Univerzitní nemocnici sv. Cyrila a Metoděje v Bratislavě.

V roce 2009 bylo celkem vynaloženo 102 057 eur. Podstatnou část nákladů tohoto roku bylo tvořeno mzdovými náklady, které tvořily přes 40 % celkových nákladů roku 2009. Dalším významným nákladem byly odpisy ve výši 30 594 eur.

V roce 2010 klesly celkové náklady pod 100 000 eur a korespondovaly tak s výnosy, které rovněž klesaly. Náklady Nadace Leukémie byly v roce 2010 97 626 eur.

V roce 2011 tvořily mzdové náklady a odpisy dvě třetiny celkových nákladů. Celková hodnota nákladů byla 66 685. V následujícím roce byly náklady sníženy ještě o dalších 23 000 a celkové náklady v roce 2012 tak byly na úrovni 43 859 eur.

3.5 Nadace Krwinka

Nadace Krwinka byla založena dne 19. června 1995 v Lodži z iniciativy rodičů dětí trpící rakovinou. Oficiální název zní „Nadace pro děti s rakovinou Krwinka“.

Nadace Krwinka si stanovila několik cílů, podle kterých by se měla řídit a v rámci svého působení je i plnit.

Prvním z cílů nadace je komplexní pomoc dětem, které jsou postiženy rakovinou a hematologickými nemocemi a podporovat jejich rodiny a rodinné příslušníky. Tento cíl zahrnuje také individuální pomoc dětem, včetně uspokojování naléhavých potřeb spojených s nemocí, dále spolufinancování léčby a rehabilitace, spolufinancování pobytu rodičů pečujících o hospitalizované děti a podpora integrace dětí se zdravými pacienty.

Druhým cílem je zlepšení podmínek hospitalizace, léčby a rehabilitace dětí s rakovinou. To obsahuje financování nebo spolufinancování nákupu zdravotnických přístrojů pro diagnostiku, léčbu a rehabilitaci. Bezvýznamná není ani modernizace dětských onkologických oddělení, která působením času postupně zastarávají.

Třetí cíl je zaměřen na aktivity, které jsou spojeny s propagací a informovaností veřejnosti v oblasti rakoviny, transplantace kostní dřeně a dárčovství. Zde je kladen důraz na podporu anonymního darování kostní dřeně, která je hlavní složkou při transplantacích. Také je zdůrazňováno, že by se měl zvyšovat počet registrovaných dárců nejen v polské, ale i celosvětové databázi dárců kostní dřeně.

Čtvrtý cíl je orientován na propagátorské aktivity a informace o prevenci a očkování proti rakovině děložního čípku. Prostřednictvím lékařských vzdělávacích akcí pořádanými lékaři pro studenty, rodiče a učitele středních škol v Lodži by se mělo zvýšit povědomí veřejnosti o rakovině děložního čípku a také o rizicích infekce papilomavirů.

V dalších cílech, které si nadace stanovila, jsou zahrnuty podpůrné procesy, léčba a rehabilitace prostřednictvím uměleckých aktivit, pořádání aukcí, koncertů na podporu boje proti rakovině, nebo spolupráce se zahraničními lékařskými centry a výzkum v oboru dětské onkologie a hematologie.

Tyto uvedené cíle nadace realizuje prostřednictvím:

- a) financování nebo spolufinancování (např. nákup lékařských přístrojů pro diagnostiku léčby, pro děti s rakovinou a hematologickými nemocemi, výzkum v oblasti rakoviny a hematologie),
- b) iniciování a organizování dobročinných aukcí, dražeb, koncertů a také charitativních sportovních akcí,
- c) organizování pečovatelské, pedagogické a psychologické pomoci pro děti trpící rakovinou,
- d) spolupráce s veřejnými i neziskovými organizacemi, a to jak s tuzemskými, tak i zahraničními, a také spolupráce s fyzickými a právnickými osobami, které mají zájem se podílet na splňování cílů nadace a
- e) další opatření k dosažení cílů nadace.

3.5.1 Výnosy

Výnosy nadace jsou tvořeny dary, a to jak jednotlivců, tak firem. Dary jsou představovány souhrnem účelových darů, které jsou zaměřeny na konkrétní cíl, dále pak finančních a věcných darů. Nejvyšší dary získala nadace Krwinka v roce 2009, kdy hodnota těchto darů byla 298 835 zł. Od tohoto roku však schopnost jednotlivců a firem darovat finanční částku nebo dar v podobě hmotné věci klesala. Nejnižší poskytnuté dary za sledované období byly v roce 2008, kdy bylo nadaci odkázáno pouhých 183 943 zł.

Jedním ze zdrojů financování nadace jsou exemplární soudní poplatky, které jsou uloženy soudy v trestním řízení proti pachatelům trestných činů. Tyto poplatky jsou dále přerozdělovány neziskovým organizacím na veřejně prospěšnou činnost. Výnosy z těchto poplatků Nadaci Krwinka rostly až do roku 2011. Právě v roce 2011 byly tyto výnosy ze soudních poplatků nejvyšší, celkem 43 310 zł.

Evidentně nejvyšším výnosem nadace je poukázání 1 % daně z příjmů fyzických osob. Podobně jako tomu je na Slovensku, tak i v Polsku mohou fyzické osoby poukázat 1 % daně z příjmů předem vybrané neziskové organizaci, jejíž činností je veřejně prospěšný účel. Nadace Krwinka díky těmto výnosům získává každým rokem podstatnou částku peněz. Největší výnosy z 1 % daně z příjmů fyzických osob byly v roce 2009, kdy výše příjmů činila 2 353 122 zł. Ovšem podobně jak tomu je u darů, tak také výnosy z 1 % daně z příjmů fyzických osob od roku 2009 postupně klesaly. V roce 2012 byly tyto výnosy lehce nad hranicí jednoho milionu zł, celkem 1 091 385 zł.

Výnosy z předchozích let jsou také podstatnou složkou výnosů nadace Krwinka. Tyto výnosy jsou neutracené finanční prostředky z minulých let a každým rokem se zvyšují. V roce 2012 tvoří výnosy z předchozího roku už 4 571 853 zł.

Nadace Krwinka získává také dotace z veřejných rozpočtů (dotace z měst a obcí, např. dotační programy z města Pabianice) na realizaci svých programů. Tyto dotace jsou v každém sledovaném roce různě vysoké. Např. v roce 2011 nebyla poskytnuta žádná dotace. V roce 2009 byla poskytnuta dotace ve výši 477 749 zł, což je nejvyšší dotace poskytnuta nadaci za celé sledované pětileté období.

Přehled jednotlivých výnosů je uveden v tabulce 3.8.

Tab. 3.8 Výnosy nadace Krwinka v letech 2008 – 2012 (v zł)

	2008	2009	2010	2011	2012
Poplatky ze soudních příkazů	5 653	18 097	23 425	43 310	16 268
Dary	199 682	298 835	235 137	222 933	183 943
Výnosy z 1 % daně z příjmů FO	1 362 915	2 353 122	1 669 850	1 608 655	1 091 385
Dotace	191 829	477 749	30 000	0	21 999
Úroky	35 580	88 661	120 620	172 879	250 306
Výnosy z předchozího roku	294 900	1 270 310	2 880 029	3 715 791	4 571 853
Ostatní výnosy	9 493	64 873	356 597	15 523	28 427
Výnosy celkem	2 100 052	4 571 647	5 315 658	5 779 091	6 164 181

Zdroj: Finanční výkazy nadace Krwinka z let 2008 – 2012.

Celkové výnosy nadace Krwinka v jednotlivých letech rostou. Od roku 2008 do roku 2012 vzrostly téměř trojnásobně. Tento nárůst je dán především prostřednictvím výnosů z minulých let, které nadace převádí do dalších období. V roce 2008 byla hodnota výnosů nadace ve výši 2 100 052 zł, celkové výnosy v roce 2012 byly 6 164 181 zł.

3.5.2 Náklady

Největšími náklady nadace Krwinka jsou pochopitelně náklady na realizaci programů, které jsou hlavním účelem vzniku nadace. Tyto náklady jsou v jednotlivých letech různě vysoké. Náklady na realizaci programů zahrnují jednak finanční pomoc, a jednak věcnou pomoc. V roce 2008 představovaly tyto náklady 539 684 zł, o rok později to bylo však více než dvakrát tolik. Právě v roce 2009 byly náklady nejvyšší a od tohoto roku začaly postupně klesat. V roce 2010 nebyl pokles ještě tak výrazný, náklady poklesly na 926 251 zł, ale v roce

2011 už náklady činily pouze 493 898 zł. V roce 2012 ještě mírně klesly o 50 000 zł na 443 576 zł.

Dalším významným nákladem pro Nadaci Krwinka jsou mzdové náklady. Tyto náklady se pohybují, kromě roku 2008, v řádech sta tisíců. Mzdové náklady v roce 2008 byly 90 386 zł, ale v dalším roce se navýšily na 171 098 zł a dále rostly až do konce sledované období. V roce 2012 nadace zaměstnávala sedm osob a mzdové náklady byly ve výši 224 825 zł.

Část nákladů je také tvořena náklady na služby. Tyto služby jsou chápány jako nájemné, platby za telefon, leasing, poplatky, atd. Tyto náklady byly nejvyšší v prvním sledovaném roce, tedy v roce 2008, hodnota těchto nákladů byla 137 731 zł. Od roku 2008 je však zaznamenán klesající trend a náklady postupně klesaly v průměru o 20 000 zł ročně. V roce 2012 již tyto náklady tvořily polovinu toho, co v roce 2008.

Nadace Krwinka od roku 2009 zavedla reklamní kampaň, která byla především informativního charakteru a byla zacílena především na dosažení výnosů z 1 % daně z příjmů fyzických osob. Náklady na reklamu v roce 2009 představovaly 128 421 zł. V dalším roce tyto náklady dosáhly dvou set tisícové hranice a činily 206 305 zł. V roce 2011 tyto náklady klesly o téměř sto tisíc zł, ale v roce 2012 opět vzrostly na 164 224 zł.

Nadace Krwinka také každým rokem v období Vánoc pořádá benefiční koncerty, dále pořádá Mezinárodní týden dětí s leukémií a další akce, které potřebuje finančně zajistit. Pro uspořádání těchto akcí jsou ročně vyčleněny finanční prostředky. Největší náklady na tyto akce byly v roce 2012, a to celkem 89 875 zł. Téměř shodné náklady byly v letech 2008 a 2011, kdy bylo potřeba na zajištění akcí 88 278 zł v roce 2008 a o 15 zł méně v roce 2011. Nejméně peněz bylo vynaloženo v roce 2010, kdy náklady na zajištění akcí představovaly pouze 30 123 zł.

Celkový přehled jednotlivých nákladů je uveden v tabulce 3.9.

Tab. 3.9 Náklady nadace Krwinka v letech 2008 – 2012 (v zl)

	2008	2009	2010	2011	2012
Zajištění akcí	88 278	70 186	30 123	88 263	89 875
Náklady na přestavbu kliniky	0	0	116 361	184 137	291 510
Realizace programů	539 684	1 200 838	926 251	493 898	443 576
Reklama	0	128 421	206 305	118 323	164 224
Náklady na služby	137 731	118 566	124 409	82 161	63 560
Mzdové náklady	90 386	171 098	193 747	230 034	224 825
Spotřeba materiálu	0	0	671	510	14 030
Odpisy	0	0	405	953	16 371
Ostatní náklady	50	287	1 574	171	1 013
Náklady celkem	856 129	1 689 396	1 599 846	1 198 450	1 308 984

Zdroj: Finanční zprávy nadace Krwinka z let 2008 – 2012.

Celkové náklady nadace Krwinka se v prvním sledovaném roce pohybovaly na úrovni 856 129 zl. Tyto náklady byly nejnižší za celé sledované období, a to hlavně proto, že nadace nevynakládala finanční prostředky na reklamu, jako v ostatních letech a také mzdové náklady byly o 100 000 a více zl nižší než v následujících letech.

V roce 2009 celkové náklady vzrostly o více než 800 000 zl na celkových 1 689 396 zl. Tento nárůst byl způsoben navýšením nákladů na realizaci programů, které měly za cíl splnit účel nadace, pro který byla zřízena. Dalším výraznými náklady oproti předešlému roku byly náklady na reklamu, které v předešlém roce nebyly vynakládány vůbec.

V roce 2010 došlo ke snížení celkových nákladů na 1 599 846 zl. Ke snížení došlo prostřednictvím snížení nákladů na realizaci programů.

V roce 2011 došlo k dalšímu snížení nákladů a to na 1 198 450 zl. Oproti předcházejícímu roku tyto náklady klesly o 400 000 zl. Další snižování nákladů na programy nadace byly hlavní příčinou snížení celkových nákladů. Druhou nejvýznamnější příčinou snížení celkových nákladů bylo snížení nákladů na reklamu o téměř 90 000 zl než v roce 2010.

V posledním sledovaném roce byla hodnota celkových nákladů 1 308 984 zl. Oproti roku 2011 došlo k mírnému nárůstu, což bylo způsobeno zvýšenými výdaji na reklamu nadace a také zvýšenými výdaji na přestavbu kliniky, ve které nadace působí.

4 Zhodnocení hospodaření vybraných nadací se zaměřením na možné zdroje jejich financování

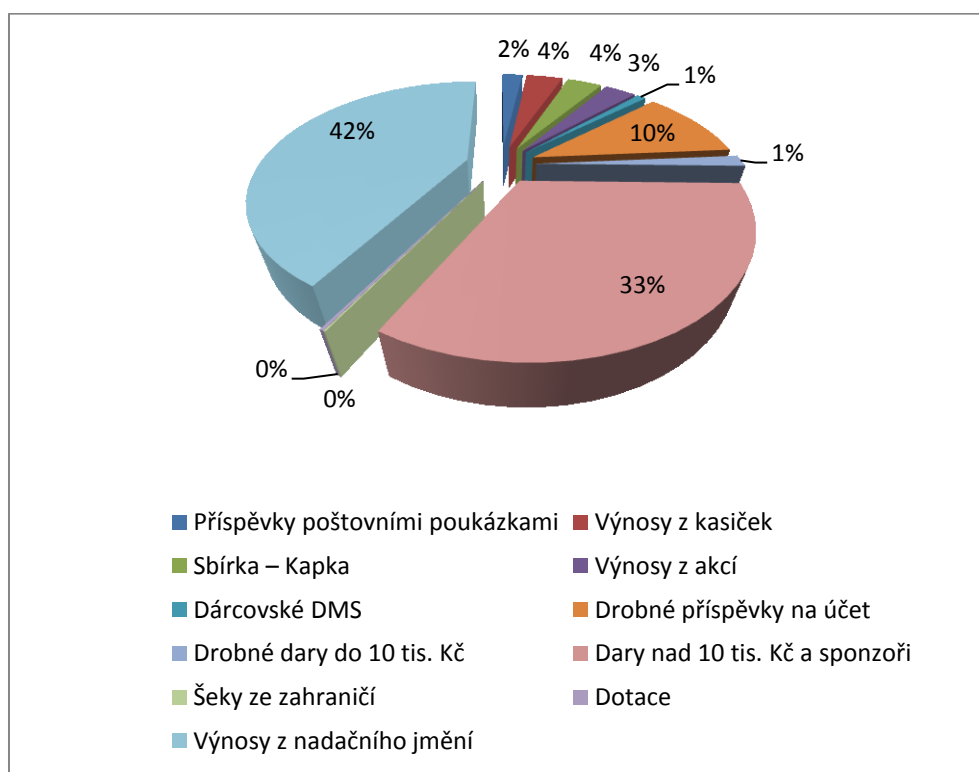
Tato kapitola je zaměřena na celkové zhodnocení hospodaření vybraných nadací za roky 2008 – 2012. Ke zhodnocení hospodaření jednotlivých nadací byl vytvořen průměr výnosů a nákladů za sledované pětileté období. Následně je ke každé vybrané nadaci vytvořen návrh na další možný zdroj financování.

4.1 Zhodnocení hospodaření Nadace pro transplantace kostní dřeně

4.1.1 Výnosy

Nadace pro transplantace kostní dřeně je financována z mnoha druhů výnosů. Jak je patrné z grafu 4.1, nadace nemá jeden zdroj, na kterém by závisela její existence, ale výnosy nadace jsou rozprostřeny do několika oblastí.

Graf 4.1 Výnosy nadace pro transplantace kostní dřeně v letech 2008 – 2012

Zdroj: Výroční zprávy Nadace pro transplantace kostní dřeně z let 2008 – 2012.

Z Grafu 4.1 je patrné, že největší výnosy Nadace pro transplantace kostní dřeně jsou z nadačního jmění. Výnosy z nadačního jmění jsou v průměru tvořeny 42 % z celkových výnosů nadace. Výnosy nadačního jmění jsou tvořeny převážně z pronájmu hotelového centra

U Pramenů, který činí 3 000 000 Kč. Kromě pronájmu zde ale patří také výnosy z cenných papírů a jejich prodeje, úroky z běžných účtů nebo výnosy z reklamy.

Druhou největší položkou jsou dary nad 10 000 Kč a sponzorské dary, které představují 33 % výnosů nadace. Tyto finanční prostředky jsou pro fungování nadace nesmírně důležité. Bez této pomoci by jen stěží mohla nadace realizovat širokou škálu grantových programů.

Drobné příspěvky na účet představují jednu desetinu celkových výnosů a tvoří tak třetí nejvyšší zdroj výnosů nadace.

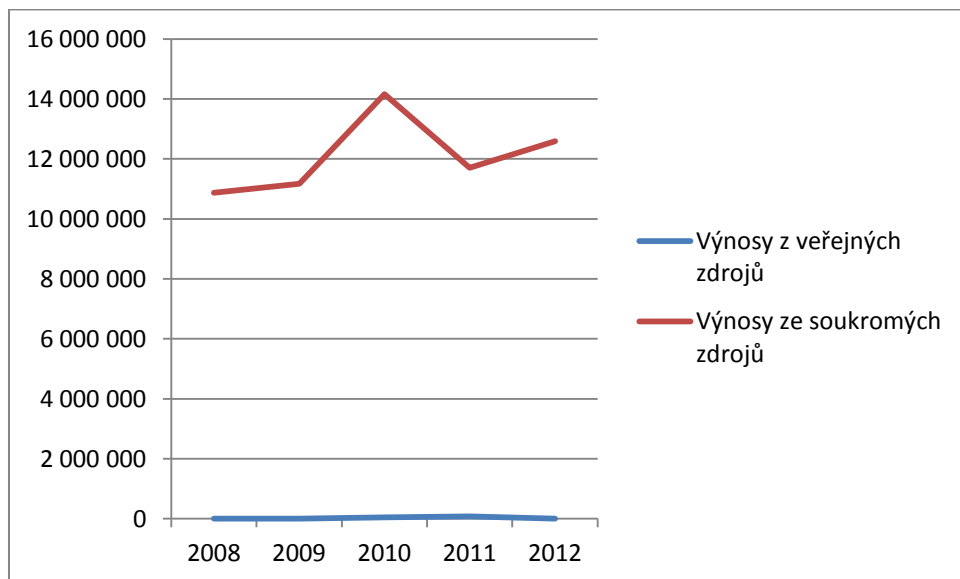
Příspěvky poštovními poukázkami, výnosy z kasiček, sbírky, výnosy z akcí, dárcovské DMS, drobné dary do 10 000 Kč tvoří jednotlivě od 1 % do 4 % celkových výnosů. Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o nevýznamné položky, a že by se nadace mohla bez těchto výnosů obejít. Pravdou však je, že tyto zdroje financování dohromady tvoří celkem 25 % celkových výnosů nadace a to už rozhodně není zanedbatelná částka.

Na druhé straně nejmenší výnosy jsou tvořeny šeky ze zahraničí, které byly získány v prvních dvou letech sledovaného období, tedy v roce 2008 a 2009, a dotacemi, které byly poskytnuty pouze v letech 2010 a 2011. Šeky ze zahraničí a dotace tvoří dohromady pouze 0,3 % celkových výnosů nadace za celé sledované období.

4.1.2 Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů

Co se týče financování z veřejných a soukromých zdrojů, Nadace pro transplantace kostní dřeně má výnosy v podstatě ze 100 % ze soukromých zdrojů. Pouze v letech 2010 a 2011 získala nadace dotace z krajského rozpočtu Plzeňského kraje a z rozpočtu obce Plzně. V roce 2010 byla nadace financována z 99,7 % ze soukromých zdrojů a z 0,3 % z veřejných zdrojů a v roce 2011 byla financována z 99,3 % ze soukromých a z 0,7 % z veřejných zdrojů. Výnosy ze soukromých zdrojů od počátku sledovaného období do roku 2012 vzrostly o 16 %. Grafické znázornění financování z veřejných a soukromých zdrojů je uvedeno v grafu 4.2.

Graf 4.2 Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů Nadace pro transplantace kostní dřeně v letech 2008 – 2012 (v Kč)

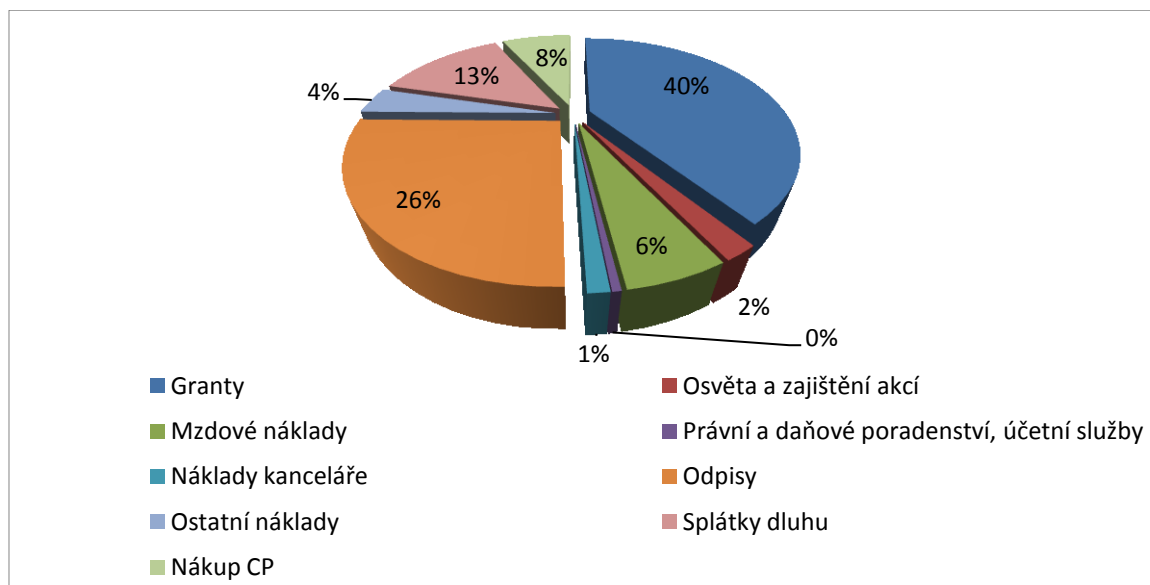

Zdroj: Výroční zprávy Nadace pro transplantace kostní dřeně z let 2008 – 2012.

4.1.3 Náklady

Náklady Nadace pro transplantace kostní dřeně byly v jednotlivých letech proměnlivé a jsou v procentuelním vyjádření uvedeny v grafu 4.3.

Graf 4.3 Náklady Nadace pro transplantace kostní dřeně v letech 2008 - 2012

Zdroj: Výroční zprávy Nadace pro transplantace kostní dřeně v letech 2008 – 2012

Nejvyšší náklady jsou tvořeny náklady na financování grantových projektů, které jsou poskytovány nadací. Konkrétně se jedná o 40 % celkových nákladů. Nejvyšší poskytnuté granty byly v roce 2012, a to více než 3,5 mil. Kč.

Druhou nejvyšší položku nákladů tvoří odpisy za dlouhodobý hmotný majetek, které se v jednotlivých sledovaných letech pohybují v částce okolo 1 800 000 Kč. Odpisy tak tvoří 26 % z celkových nákladů.

Dalšími náklady jsou splátky dluhu, který byl splácen v roce 2008 a 2009. Tyto náklady představují 13 % z celkových nákladů. Nadace musela splatit úvěr, který byl použit pro financování výstavby hotelu U Pramenů, který v současné době pronajímá.

Významnější položkou je také nákup cenných papírů, který byl uskutečněn v roce 2010 a představuje 8 % podílu k celkovým nákladům. O dvě procenta méně tvoří mzdové náklady zaměstnancům nadace.

Zbýlých 7 % nákladů je tvořeno náklady na osvětu a zajištění akcí, náklady na právní a daňové poradenství a účetní služby, a také ostatními náklady.

4.1.4 Možné zdroje financování

Dotace z rozpočtu Plzeňského kraje

Nadace pro transplantace kostní dřeně může pro zvýšení svých výnosů využít dotaci z krajského rozpočtu. Dotační titul s názvem „Dotace odboru kanceláře hejtmana pro nestátní neziskové organizace 2014“ lze využít na podporu realizace projektů nestátních neziskových organizací, které mají sídlo nebo pracoviště na území Plzeňského kraje.

Dotační titul je složen ze dvou oblastí:

- a) podpora projektů zaměřených na rozvoj dětí a mládeže v Plzeňském kraji a
- b) podpora kulturních a sportovních akcí v Plzeňském kraji.

Dotaci lze však poskytnout i na ostatní projekty mimo hlavní oblasti. Ostatní projekty budou ale bodovány dle jejich kvality a musí se uskutečnit v roce 2014.

Pro poskytnutí dotace musí být podána žádost, ve které musí být uveden přesný název projektu, doba realizace, základní idea a stručný obsah projektu, základní údaje o rozpočtových nákladech na projekt, atd. Součástí žádosti musí být také podepsané a orazítkované čestné prohlášení příjemce dotace, zřizovací listina, smlouva o zřízení bankovního účtu na jméno nadace nebo aktuální výpis z účtu nadace, na který v případě přidělení dotace budou převáděny finanční prostředky, a platný dokument o jmenování statutárního orgánu a oprávněnosti podpisu smlouvy v daném období.

Žádost o dotaci posoudí odborná komise, která je schválena Radou Plzeňského kraje. Komise po posouzení doporučí radě, popřípadě zastupitelstvu kraje, ke schválení přidělení dotace. Žádost o dotaci nad 100 000 Kč musí obhajovat zástupce nadace před komisí. Komise si však vyhrazuje právo pozvat i žadatele, kteří žádají méně než 100 000 Kč. Žádost o dotaci je posuzována podle kritérií, např. soulad s vyhlášeným titulem, schopnost žadatele projekt řídit, vyhodnocovat a vyúčtovat. Dotaci do výše 200 000 Kč schvaluje rada kraje, dotaci ve výši nad 200 000 Kč schvaluje zastupitelstvo kraje.

V případě, že by dotace byla schválena, Nadace pro darování kostní dřeně by měla povinnost se zavázat, že na realizovaný projekt (např. na zakoupené předměty) a na veškeré propagační materiály související s projektem umístí logo Plzeňského kraje. Dále by se musela zavázat informovat poskytovatele dotace o termínu slavnostního uvedení projektu do provozu (prostřednictvím Oddělení mediální komunikace, vnějších vztahů a marketingu, Odboru kanceláře hejtmána Krajského úřadu Plzeňského kraje).

Další povinností, kterou by nadace musela splnit je, že nemovité a také movité věci, které by byly pořízeny či zhodnoceny z poskytnuté dotace, nesmějí být po dobu 3 let od ukončení realizace projektu prodány ani bezúplatně převedeny.

Žádost o dotaci z Plzeňského kraje pojednává příloha č. 3.

Fond pomoci

Další možností, jak získat finanční prostředky pro naplnění cílů nadace, je využití grantu z Fondu pomoci od společnosti Siemens s. r. o. Společnost Siemens bude v roce 2014 každý měsíc udělovat finanční dar v celkové výši 100 000 Kč na podporu charitativní činnosti neziskovým organizacím, které působí na území České republiky.

Finanční dar je určen na nákup hmotného materiálu, může však být použit i na nákup služeb rozvíjejících kvalitu, případně potenciál smluvních pracovníků organizace (např. pomocí konzultací, vzdělávání pracovníků nebo účastí na seminářích).

Žadatelem grantu musí být výlučně právnická osoba registrovaná v České republice (obecně prospěšná společnost, občanské sdružení, nadace, nadační fond, nebo církevní právnická osoba), což tuto hlavní podmínku Nadace pro transplantace kostní dřeně splňuje. Další podmínkou je, že nadace musí existovat a provozovat svoji činnost minimálně dva roky před podáním žádosti a musí mít zdroje na financování svého provozu na období minimálně jednoho roku od podání žádosti. Na žadatele nesmí být vyhlášen konkurz, nesmí být

v likvidaci, ani na něj nesměl být zamítnut v období posledních šesti měsíců návrh na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku.

Pro poskytnutí finančního daru musí být podána žádost písemnou formou, která musí obsahovat úplné a pravdivé informace (je nutno vyplnit formulář). Žádost musí být zaslána společnosti Siemens poštou i elektronicky, včetně výroční zprávy za poslední rok činnosti nadace. Podána žádost bude hodnocena vždy v následujícím měsíci po doručení žádosti odbornou komisí, která vybere projekty, kterým bude udělen finanční dar.

V případě, že by Nadace pro transplantace kostní dřeně získala finanční dar, musí splnit podmínky poskytovatele finanční podpory. Jednou z podmínek je uzavření smlouvy se společností Siemens do 1 měsíce od písemného oznámení o přidělení finančního daru. V případě, že by nadace smlouvu neuzavřela, neměla by na finanční pomoc nárok. Další podmínkou je umístění loga společnosti v místě využití finančního daru.

Finanční dar musí být použit pouze k předem sjednanému účelu, přitom je zakázáno, aby byl dar převeden na třetí osobu.

Úspěšný žadatel je povinen do 9 měsíců od převedení částky na účet dodat závěrečnou zprávu o projektu, která musí obsahovat doklad o úhradě materiálu či služby (faktura, daňový doklad), případně doklad o pořízení materiálu či realizaci služby (dodací list, protokol o předání). Ve zprávě musí být také uvedeny hodnotící informace, včetně fotodokumentace, tedy konkrétní sdělení, jaký užitek finanční pomoc Nadaci pro transplantace kostní dřeně přinesla.

Nadační fond GSK

Jako další možný způsob financování se nabízí finanční pomoc z Nadačního fondu GSK, který je firemním nadačním fondem společnosti GlaxoSmithKline, s. r. o. Tato společnost věnuje pozornost podpoře veřejně prospěšných a charitativních projektů a vždy jednou ročně rozděljuje finanční dary. V České republice podporuje aktivity zejména v oblasti vzdělávání, sociální a ve zdravotnictví. V roce 2014 byly pro oblast podpory vybrány dvě skupiny:

- a) služby pro seniory (domovy pro seniory, domovy důchodců, seniorská centra, penziony pro důchodce, domy s pečovatelskou službou, gerontocentra, domy pokojného stáří, domovy Diakonie, komunitní střediska, centra sociálních služeb, hospice, oblastní charity, centra celoživotního vzdělávání) a

- b) péče o nemocné (organizace zaměřené na práci s fyzicky či psychicky nemocnými bez věkového omezení, např. dlouhodobě nemocní, HIV pozitivní lidé, pečovatelské služby, duševně nemocní, patientské organizace).

Nadace může žádat o grant do výše až 150 000 Kč. Navíc zaměstnanci společnosti GSK budou moci rozhodnout o bonusové částce pro jednu vybranou organizaci, a to do maximální výše 100 000 Kč. Tato částka bude určena na financování rozvojového programu pro udržitelné fungování dané organizace či jejího projektu. Celkem tak může nadace získat částku v maximální výši 250 000 Kč. Účelem projektu však nesmí být poskytování finančních prostředků dalším subjektům.

Jednou z podmínek pro přidělení finančního daru, kterou žadatel musí splňovat je, že žadatel musí být výhradně právnickou osobou (nestátní nezisková organizace) registrovanou v České republice (obecně prospěšná společnost, spolek, fundace, ústav nebo církevní právnická osoba) a působící na území České republiky. Žadatel musí existovat a provozovat svoji činnost minimálně dva roky před podáním žádosti a musí mít prokazatelné zdroje na financování své činnosti na období minimálně jednoho roku od podání žádosti. Na žadatele nesmí být prohlášen konkurz, nesmí být v likvidaci ani na něj nesmí být v období posledních 6 měsíců zamítnut návrh na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku.

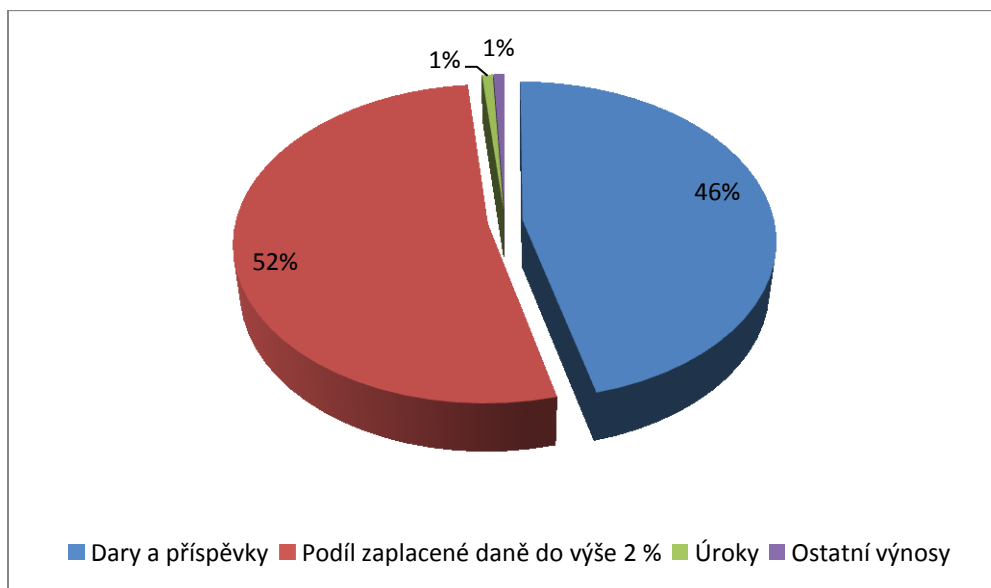
Výběr subjektů, kteří získají finanční podporu, bude probíhat ve dvou kolech. Žádost do prvního kola musí obsahovat jasně a reálně stanovený cíl projektu, který musí přispívat k celospolečenské změně v dané oblasti a zároveň přispívá k rozvoji vedení a činnosti organizace. Do žádosti musí nadace uvést střednědobý nebo dlouhodobý záměr projektu (minimálně 2 roky), inovativnost projektu, finanční efektivitu a financování z více zdrojů. Nadace musí také jasně definovat využití grantových prostředků. Součástí žádosti musí být výroční zpráva nadace za rok 2013. Po prvním kole bude vybráno 8 projektů, které postoupí do druhého kola. V případě, že bude projekt vybrán mezi celkem 8 postupujícími, bude žadatel informován individuálně (telefonicky a e-mailem) o dalším postupu. V tomto případě musí žadatel projekt zpracovat pro osobní prezentaci, která proběhne v sídle Nadačního fondu GSK a osobně se zúčastnit prezentace před komisí.

4.2 Zhodnocení hospodaření Nadace Leukémie

4.2.1 Výnosy

Nadace Leukémie má pouze dva hlavní zdroje výnosů, a to dary a příspěvky od jednotlivců a firem, a podíl zaplacené daně do výše 2 %. Drobné výnosy jsou získávány z úroků a ostatních výnosů. Přehled výnosů nadace je uveden v grafu 4.4.

Graf 4.4 Výnosy Nadace Leukémie v letech 2008 – 2012

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Leukémie z let 2008 – 2012.

Dary spolu s příspěvky tvoří v průměru za sledované období mírnou většinu celkových výnosů, konkrétně 52 % celkových výnosů.

Další skupinu výnosů, jak již bylo naznačeno výše, tvoří podíl zaplacené daně do výše 2 %. Ten tvoří celkem 46 % celkových výnosů.

Výnosy nadace jsou tvořeny ještě úroky a ostatními výnosy, celkem však tyto dvě položky tvoří pouze 2 % celkových výnosů nadace.

Vzhledem k tomu, že Nadace Leukémie má v podstatě pouze dva hlavní zdroje financování, vyskytuje se zde obrovské riziko. V případě, že by výnosy z darů nebo z podílu zaplacené daně do výše 2 % prudce poklesly, mohlo by dojít k ohrožení existence nadace. Proto by se nadace měla zaměřit na další možné zdroje financování.

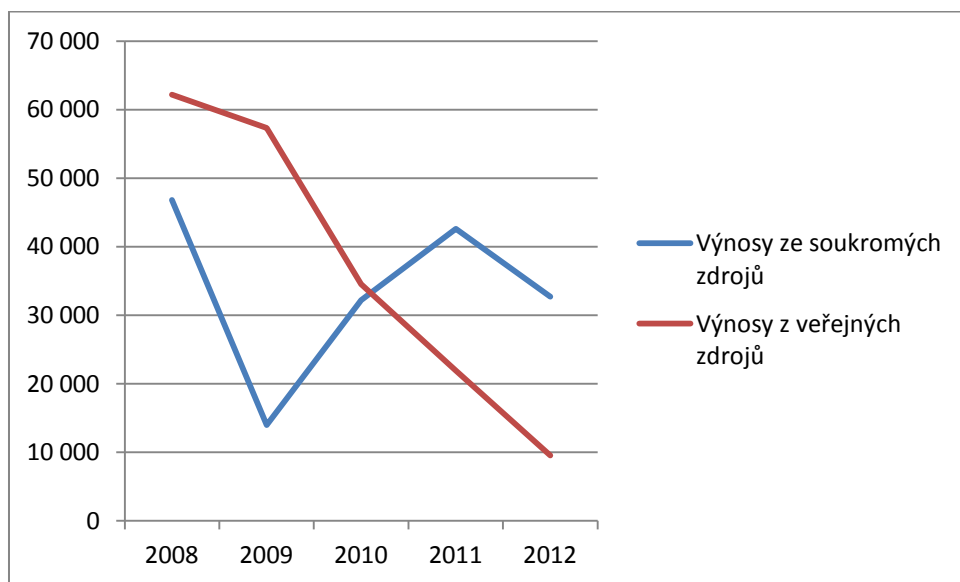
4.2.2 Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů

Výnosy také mohou být rozděleny podle zdroje financování na soukromé a veřejné. Soukromé výnosy jsou tvořeny dary a příspěvky, úroky a ostatními výnosy. K veřejnému zdroji financování v případě Nadace Leukémie patří pouze podíl zaplacené daně právnických a fyzických osob do výše 2 %. Nadace Leukémie za celé sledované období nezískala ani jednu dotaci z veřejných rozpočtů.

V grafu 4.5 je jasné vidět, že veřejné výnosy nadace každým rokem postupně klesají. Tyto výnosy od počátku do konce sledovaného období klesly o více než 50 000 eur na konečných 9 552 eur v roce 2012, což je propad o 85 %.

Výnosy ze soukromých zdrojů se za sledované období nesnížily až tak dramaticky, jako výnosy ze zdrojů veřejných. Větší pokles byl zaznamenán v roce 2009, kdy výnosy poklesly o 33 000 eur, od tohoto roku pak ale výnosy rostly další dva roky na konečných 42 592 eur. V roce 2012 však došlo opět k mírnému poklesu. Celkové výnosy ze soukromých zdrojů od počátku do konce sledovaného období klesly o 30 %.

Graf 4.5 Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů Nadace Leukémie v letech 2008 – 2012 (v eurech)

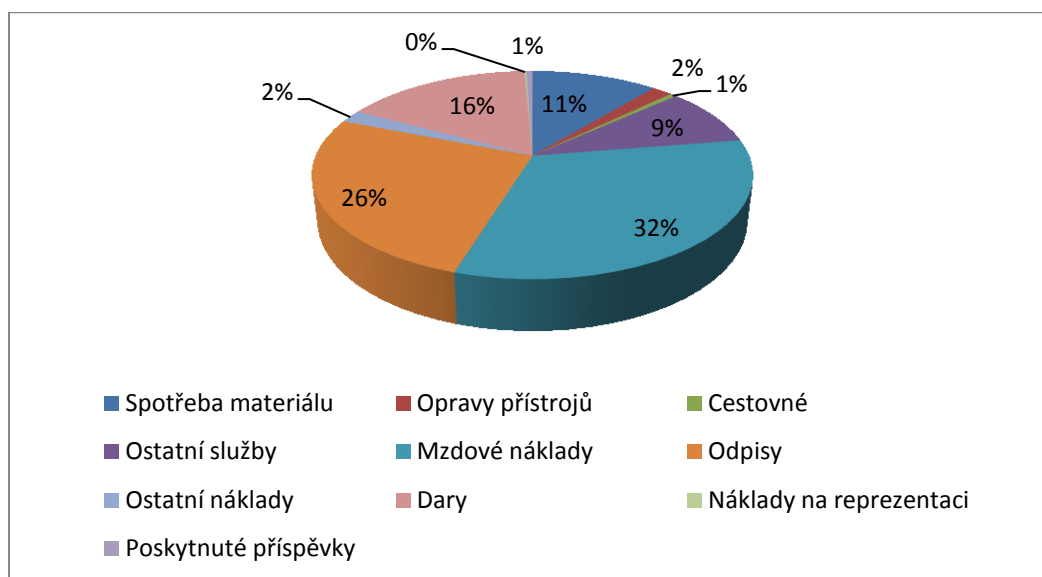

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Leukémie z let 2008 – 2012.

4.2.3 Náklady

Kromě výnosů měla Nadace Leukémie ve sledovaných letech i náklady, které byly v jednotlivých letech proměnlivé. Průměrné zastoupení nákladů za sledované období je uvedeno v grafu 4.6.

Graf 4.6 Náklady Nadace Leukémie v letech 2008 - 2012

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Leukémie z let 2008 – 2012.

Jednoznačně největší položku celkových nákladů je tvořeno mzdovými náklady, které představují 32 %. Mzdy byly vypláceny jednak správce nadace, ale také zdravotnickému personálu, kterému byly vypláceny mzdy za práci vykonávanou nad rámec svých pracovních povinností pro účely nadace.

Druhou největší položku tvoří odpisy, a to 26 % celkových nákladů.

Další položkou jsou dary. V průměru za sledované pětileté období tvoří dary 16 % z celkových nákladů. Tento náklad však je vysoký především kvůli vysokým darům poskytnutým v prvním sledovaném roce.

Dalších 11 % z celkových nákladů je tvořeno spotřebou materiálu, která zahrnuje stavební úpravy v Klinice hematologie a transfuziologie Fakultní nemocnice v Bratislavě.

Významnější položkou jsou ostatní služby, které představují 9 % nákladů. Do ostatních služeb jsou zařazeny náklady na chod kanceláře, poštovné, telefon nebo vedení účetnictví.

Zbývajících 6 % tvoří kategorie cestovné, opravy přístrojů, náklady na reprezentaci a poskytnuté příspěvky.

4.2.4 Možné zdroje financování

Dotace z Ministerstva financí Slovenské republiky

Pro zlepšení svého financování může Nadace Leukémie čerpat dotaci vypsanou Ministerstvem financí SR. Ministerstvo financí Slovenské republiky pro rok 2014 poskytuje dotaci z příjmů z odvodu hazardních her. Každý provozovatel je povinen podle zákona č. 171/2005 Z. z., o hazardních hrách a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, odvádět určité procento z herní jistiny do státního rozpočtu v závislosti na typu hazardní hry.

Podle § 3 jsou za hazardní hry považovány loterijní hry, hazardní hry v kasinech, sázkové hry, hazardní hry provozované prostřednictvím výherních přístrojů nebo technických zařízení obsluhovaných přímo hráči nebo prostřednictvím telekomunikačních zařízení a videohrami, hazardní hry provozované prostřednictvím internetu. Dále se za hazardní hry považují karetní hry mimo kasina a charitativní loterie. Hazardní hry mohou být provozovány pouze na základě udělené licence.

Do státního rozpočtu tak putuje například 17 % z herní jistiny z číselných loterií, 4 % herní jistiny z binga nebo 1 % z dostihových sázek. Výnosy z těchto hazardních her jsou v následujícím roce poskytovány jako dotace.

Tyto dotace mohou být poskytnuty obcím, vyšším územním celkům, občanským sdružením, nadacím a dalším neziskovým organizacím, poskytujícím všeobecně prospěšné služby, neinvestičním fondům, zájmovým sdružením právnických osob, registrovaným církvím a náboženským společnostem a Slovenskému Červenému kříži.

Dotace z příjmů z odvodu je možné poskytnout na zabezpečení vykonávání všeobecně prospěšných služeb, kterými jsou poskytování zdravotních a sociálních služeb, rozvoj, ochrana a obnova kulturních hodnot, podpora umělecké tvorby a kulturních aktivit, vzdělávání, výchova, rozvoj sportu, tvorba a ochrana životního prostředí a ochrana zdraví obyvatelstva.

Dotace, poskytované obcím, jsou určeny na opravy, rekonstrukce nebo modernizace nemovitého majetku a to za podmínky, že žadatel je zároveň vlastníkem nemovitosti, které se dotace týká.

Pro rok 2014 je schválený rozpočet ve výši 580 800 eur, přičemž minimální částka jedné dotace je 1 000 eur a maximální výše je 13 500 eur; místopředseda vlády a ministr financí však mohou rozhodnout o jiné výši dotace.

Dotace může být poskytnuta pouze na základě písemné žádosti, ve které je obsažen název žadatele, adresa, identifikační číslo organizace, bankovní spojení, účel použití dotace, atd.

V případě, že by Nadace Leukémie dotaci získala v maximální možné výši, tedy 13 500 eur, znamenalo by to výraznou finanční pomoc. 13 500 eur by v roce 2012 představovalo jednu třetinu výnosů. Vzhledem k dlouhodobému snižujícímu se trendu celkových výnosů nadace již od počátku sledovaného období, tedy roku 2008, by tato částka mohla znamenat až polovinu celkových výnosů nadace v roce 2014.

DMS

Jako další možný způsob získání finančních prostředků pro Nadaci Leukémii je možné zavedení služeb DMS zpráv.

Z důvodu zabezpečení transparentnosti a důvěryhodnosti celého systému, je projekt DMS určen pro organizace, které jsou právníckými osobami nezřízenými za účelem podnikání, které vznikly nejpozději v kalendářním roce, který předchází roku, v kterém si podaly žádost na zapojení se do DMS systému, vykonávají veřejně prospěšnou činnost, na svých internetových stránkách zveřejňují své výroční zprávy, jsou schopny zabezpečit realizaci projektu (mají k dispozici personální a odborné kapacity), mají jasnou komunikační strategii a zkušenosti s medializací svých projektů (organizace jsou schopny zabezpečit komunikační kampaň svého projektu) a mají povolení od okresního úřadu (případně ministerstva vnitra) konat veřejnou sbírku.

Neziskové organizace, které jsou zaregistrovány jako příjematelé podílu zaplacené daně do výše 2 %, a které jsou uvedené k 15. prosinci předcházejícího kalendářního roku v centrálním registru příjematelů, vedeném Notářskou komorou Slovenské republiky, k žádosti připojí kopii notářského zápisu.

Organizace, která se uchází o zapojení do DMS systému, musí předložit žádost na základě registračního formuláře, který v první části musí obsahovat údaje o organizaci, její činnosti a zamýšleném projektu, v druhé části formuláře musí být uveden komunikační plán kampaně, ve kterém musí být uveden odhadovaný počet doručených DMS, předpokládané propagační materiály a předměty, reklama a inzerce na podporu DMS, apod.

Cena jedné DMS zprávy je 2 eura. Mobilní operátoři odvádějí 100 % z každé DMS zprávy, přičemž 96 % (1,92 eur) z této částky plyne na účet obdarované organizace, 4 % pak slouží na zabezpečení nákladů na fungování projektu, které zabezpečuje Fórum dárců.

Pro to, aby se možnost zasílání DMS zpráv dostala potenciálním dárcům do podvědomí, je zapotřebí vytvořit reklamní kampaň, která by upoutala pozornost. Vzhledem k tomu, že Nadace Leukémie působí v hlavním městě Slovenské republiky, nabízí se možnost vyvěšení letáků v městské hromadné dopravě, kterou používají nejen místní občané, ale i lidé, kteří hlavní město navštíví. Tento způsob propagace může zaujmout širokou veřejnost a nadace tak může získat finanční prostředky pro zrealizování činností, pro které byla nadace zřízena. Dalším možným způsobem, jak by mohla nadace oslovit širokou veřejnost, je založení profilu na sociální síti. Sociální sítě na internetu jsou v dnešní době fenoménem a používá je stále více lidí. Právě proto, že používání sociálních sítí je zdarma, náklady na založení profilu jsou nulové. Je zde tedy možnost, že prostřednictvím těchto moderních služeb na internetu přibude potenciálních dárců.

Dotace z rozpočtu Bratislavského kraje

Nadace Leukémie může také podat žádost o dotaci z rozpočtu Bratislavského kraje. Podle nařízení č. 6/2012, o poskytování dotací z rozpočtu Bratislavského samosprávného kraje, může být dotace poskytnuta obci, městu nebo městské části na území Bratislavského kraje, případně i jiným obcím, městům nebo městským částím, pokud se jedná o poskytnutí pomoci při likvidaci následků živelné pohromy, havárie nebo jiné podobné události na ostatním území Slovenské republiky. Dotace může být dále poskytnuta i jiným právnickým osobám, které mají sídlo na území Bratislavského kraje (např. občanskému sdružení, nadaci, neziskové organizace, registrované církvi, obchodní společnosti), a fyzickým osobám – podnikatelům, kteří mají sídlo nebo trvalý pobyt na území kraje, a to na podporu všeobecně prospěšných služeb.

Dotaci je možné poskytnout na základě písemné žádosti podané na podatelně Úřadu Bratislavského kraje nebo doručené na adresu kraje. V žádosti kromě základních údajů, jako je název žadatele nebo jeho adresa, musí být uveden název projektu, jeho účel, předpokládaný termín realizace, celkový rozpočet a požadovaná výše dotace. Žádost musí být úplně a řádně vyplněná, podepsána a musí k ní být připojeny dokumenty, které musí obsahovat: podrobnou charakteristiku činnosti organizace, popis projektu, podrobný rozpočet projektu, doklad o zřízení organizace, atd.

Žadatelé mohou získat dotaci do výše 2 500 eur, přičemž žadatelé musí podat žádost nejméně 45 dní před začátkem realizace projektu, nejpozději však do 30. září 2014. Žádost nad 2 500 eur musí žadatel podat nejpozději do 15. listopadu rozpočtového roku, který předchází roku, na který se dotace požaduje. Pokud by tedy Nadace Leukémie chtěla požádat

o dotaci nad 2 500 eur pro rok 2015, musela by požádat o tuto dotaci nejpozději do 15. listopadu 2014.

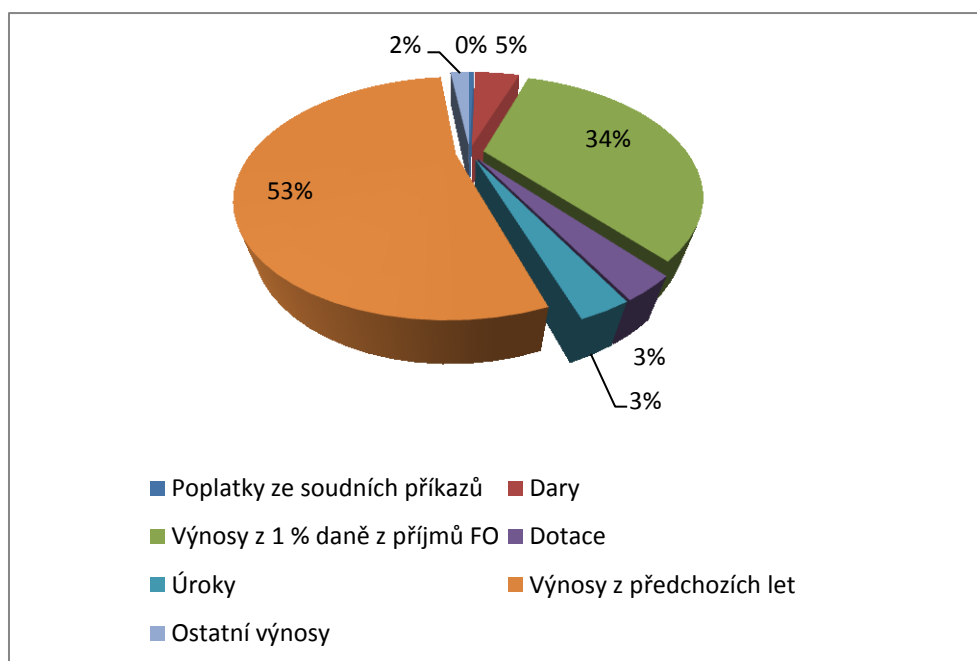
Podmínkou pro úspěšného žadatele je propagace Bratislavského kraje a jeho regionů, a zejména informování veřejnosti o tom, že projekt je realizován s finanční podporou Bratislavského kraje.

4.3 Zhodnocení hospodaření Nadace Krwinka

4.3.1 Výnosy

Výnosy Nadace Krwinka jsou tvořeny celkem sedmi zdroji jednotlivých výnosů, které jsou představovány rozdílným podílem na celkových výnosech. Jednotlivá zastoupení výnosů jsou uvedena v grafu 4.7.

Graf 4.7 Výnosy Nadace Krwinky v letech 2008 – 2012

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Krwinka z let 2008 – 2012.

Největší skupinou výnosů jsou v průměru za sledované období 2008 – 2012 výnosy, které jsou převáděny vždy z předchozího roku, a které nebyly spotřebovány. Průměrný podíl výnosů z předchozích let na celkových výnosech je 53 %.

Druhou největší skupinou zdrojů financování nadace je, podobně jako u slovenské Nadace Leukémie, 1 % daně z příjmů fyzických osob. Průměrný podíl těchto výnosů činí za celé sledované období 34 %.

Dary jednotlivců a firem se pohybují na hranici 5 % celkových výnosů.

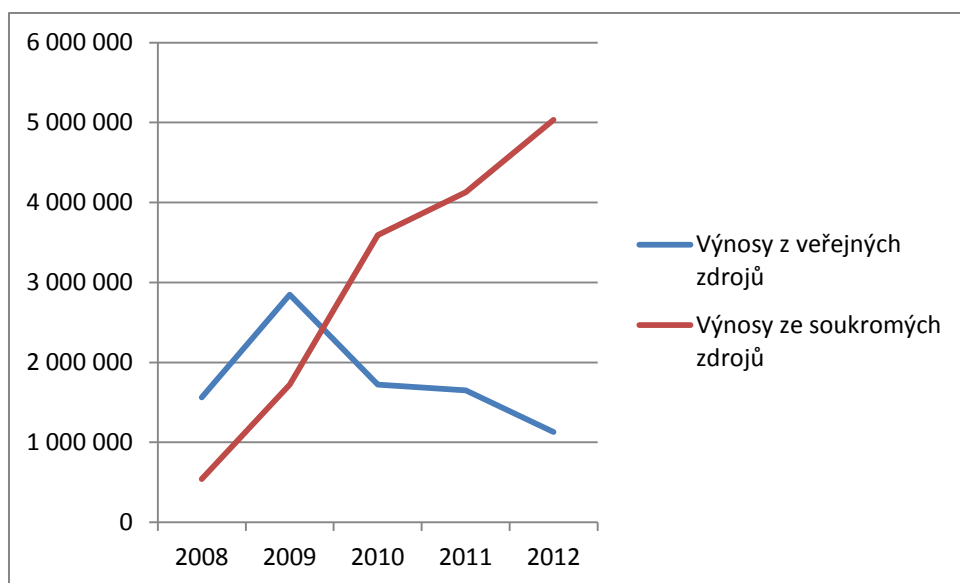
Zbýlých 8 % výnosů je tvořeno dotacemi, úroky a ostatními výnosy.

4.3.2 Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů

Vývoj výnosů, rozdělených na soukromé a veřejné, je uveden v grafu 4.8. Výnosy ze soukromých zdrojů jsou tvořeny dary, úroky, výnosy z předchozích let a také ostatními výnosy. Tyto výnosy od počátku sledovaného období neustále rostly a za celé sledované období nepoklesly. Od roku 2008 výnosy ze soukromých zdrojů vzrostly téměř osminásobně, na konečných 5 034 529 zł. Tak vysoký nárůst je dán především převáděním nevyčerpaných výnosů z předchozích let.

Naopak výnosy z veřejných zdrojů v čase klesaly. V roce 2009 sice došlo k nárůstu oproti roku 2008 o 1,3 mil. zł, ale od roku 2009 postupně výnosy z veřejných zdrojů klesaly až do konce sledovaného období. Pokles výnosů z veřejných zdrojů klesl od počátku do konce sledovaného období o 27 %.

Graf 4.8 Výnosy z veřejných a soukromých zdrojů Nadace Krwinky v letech 2008 – 2012 (v zł)

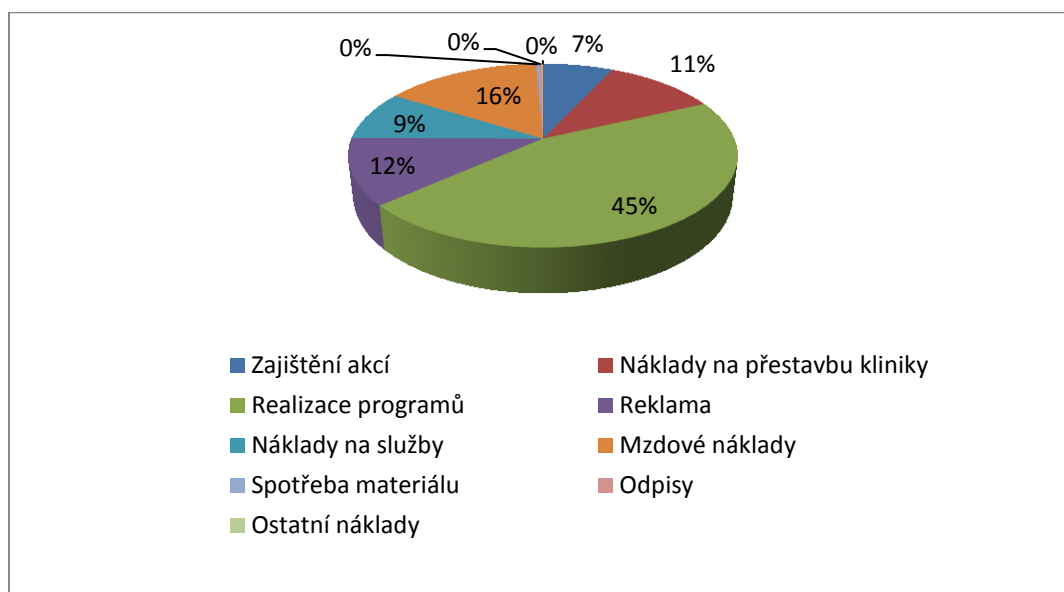

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Krwinka z let 2008 – 2012.

4.3.3 Náklady

Náklady Nadace Krwinky jsou v jednotlivých letech proměnlivé. Zastoupení průměrných nákladů v procentuelním vyjádření podle skupin je uvedeno v grafu 4.9.

Graf 4.9 Náklady Nadace Krwinka v letech 2008 - 2012

Zdroj: Výroční zprávy Nadace Krwinka z let 2008 – 2012.

Téměř polovinu celkových nákladů, konkrétně 45 %, tvoří náklady na realizace programů. Tyto náklady jsou v souladu s cíli a účely Nadace Krwinka.

Mzdové náklady tvoří druhou významnou část celkových nákladů. Podíl mzdových nákladů na celkových nákladech je 16 %.

Nadace Krwinka si uvědomuje, že díky kvalitní reklamní kampani může upoutat na sebe pozornost a získat tak více dárců, kteří poukážou 1 % daně ze svých příjmů. Proto jsou náklady na reklamu třetí nejvyšší položkou a tvoří 12 % celkových nákladů.

O jedno procento méně, tedy 11 %, tvoří náklady na přestavbu kliniky, která byla započata v roce 2010, a tyto náklady se postupně zvyšovaly.

Zbývajících 16 % je tvořeno náklady na služby, spotřebu materiálu, odpisy, zajištění akcí a ostatní náklady.

4.3.4 Možné zdroje financování

Fond občanské iniciativy

Nadace Krwinka by mohla pro získání finančních prostředků podat žádost o dotaci z Fondu občanské iniciativy, kterou vyhlásilo Ministerstvo práce a sociálních věcí Polské republiky. Realizace projektů z této podpory má zvýšit zapojení občanů a nevládních organizací ve veřejném životě. Dotace z Fondu občanské iniciativy má za cíl umožnit

občanům, aby se zapojili do různých aktivit, které podporují občany a jejich komunity, tvorbu, realizaci a monitoring veřejných politik.

Finanční příspěvek mohou získat pouze ty projekty, jejichž činnost je vykonávána v souladu s platnými zákony. Subjekty, které žádají o grant, mohou předložit své nabídky na financování úkolu v jedné ze čtyř priorit:

- a) malé iniciativy – projekty v rámci této priority by měly pozitivně ovlivnit možnosti občanů při provádění iniciativ na nejnižším stupni,
- b) aktivní společnost – v těchto projektech by se měli angažovat občané, seskupující se v různých formách, a měli by mít možnost být aktivní v oblasti občanských aktivit a zároveň získávat nové znalosti v této oblasti,
- c) aktivní občané – projekty v rámci této priority by měly přispět ke zvýšení účasti občanů ve veřejných záležitostech,
- d) silné nevládní organizace – projekty v rámci této priority by měly v různých formách přispět k posílení organizací občanské společnosti; zejména je kladen důraz na podporu ostatních subjektů v rámci neziskového sektoru.

Subjekty, které mají možnost se ucházet o dotaci, jsou striktně určeny. Mohou to být nevládní organizace, sdružení, místní jednotky sdružení s právní subjektivitou, obchodní sdružení, nadace, komory řemesel, obchodní komory, dále právnické osoby a organizační složky, které působí na základě vztahů mezi státem a katolickou církví, sdružení územních samosprávných celků, sociální družstva, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným a sportovní kluby.

Prostředky nemohou být použity k financování podnikání.

Celková hodnota prostředků byla stanovena v roce 2014 ve výši 60 mil. zl, přičemž 57,6 mil. zl je vynaloženo na dotace a 2,4 mil. zl je určeno na technické zajištění spojené s dotací.

Projekty mohou být realizovány jako jednoleté, dvouleté nebo tříleté. Termín zahájení úkolů všech typů je 1. 6. 2014. Podle doby trvání projektu jsou stanoveny různé výše poskytnuté dotace. Pro jednoleté projekty je výše dotace stanovena od 10 000 zl do 100 000 zl, dvouleté projekty mohou získat dotaci ve výši od 20 000 zl do 200 000 zl a u tříletých projektů je výše dotace minimálně 30 000 zl a maximálně 300 000 zl. Výše dotace v jednom roce však nesmí být nižší než 10 000 zl.

Nadace Leopolda Kronenberga

Nadace Leopolda Kronenberga je firemní nadace banky Citibank, která působí v Polské republice. Nadace podporuje činnosti ve veřejném zájmu, které spadají do dvou hlavních programových oblastí: vzdělávání a místní rozvoj. Oblast vzdělávání je rozdělena na dílčí skupiny, jedná se o inovace ve vzdělávání, ekonomické vzdělání, kulturní dědictví, tradice a umělecké tvořivosti dětí a mládeže. Oblast „místní rozvoj“ je pak rozdělena na priority pro zdravotní péči, sociální politiku a studie o podnikání.

Žádost o dotaci mohou žádat neziskové organizace, tedy nadace, sdružení, potom dále školy, domy kultury, knihovny, ale také vládní subjekty, které působí ve veřejném zájmu. Granty nejsou určeny pro subjekty, které jsou založeny pro ziskové účely.

Finanční prostředky, které žádající organizace získá, musí být použity na workshopy, školení nebo soutěže a olympiády. Jedním z cílů Nadace Krwinky je propagace a informovanost veřejnosti v oblasti rakoviny, transplantace kostní dřeně a dárčovství. Vzhledem k tomu, že v minulosti získala grant organizace s podobnými účely a cíli, jako má Nadace Krwinka, je dost pravděpodobné, že bude Nadace Krwinka s žádostí o dotaci úspěšná. Získané finanční prostředky nemohou být použity na investiční projekty, náboženské a politické projekty nebo např. na nákup vybavení počítačové učebny.

V případě, že by Krwinka byla úspěšná a dotaci získala, musela by doložit závěrečné zprávy, a to věcné i finanční. Zároveň se musí zavázat, že umožní nadaci L. Kronenberga provádět pravidelné kontroly, aby byla ověřena správnost použití dotace.

Žádost o poskytnutí dotace musí být podána výhradně prostřednictvím elektronického systému. Finanční částka, o kterou je možné žádat, není žádným způsobem stanovena. V předchozích letech však bylo poskytnuto v rámci jedné dotace maximálně 50 000 zł, proto by měla Nadace Krwinka brát tuto částku v úvahu a svůj projekt navrhnout do této výše.

Nadace péče o zdraví

Další možností, odkud může Nadace Krwinka získat finanční prostředky, je získání dotace od Nadace péče o zdraví.

Cílem grantové soutěže je zvýšit sociální povědomí o problému, kterým jsou překážky pro přístup k lékům; cílem je také podpořit organizace pracující v oblasti zdravotnictví a sociální péče, podpořit aktivity zaměřené na odstranění překážek k přístupu k lékům a dalším zdravotnickým potřebám a získat pomoc při nákupu léků a dalších zdravotnických

potřeb určité skupině osob ohrožených sociálním vyloučením, chronicky nebo vážně nemocným, seniorům, nezaměstnaným nebo osobám v obtížné životní situaci.

Dotace je určena všem organizacím, které chtějí získat finanční pomoc. Jedná se především o nevládní organizace se statutem nadace nebo sdružení, případně další instituce působící v odvětví zdravotní a sociální péče. Podpořeny budou zejména projekty zaměřené na skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením, včetně chronicky nebo vážně nemocných, dětí nebo starších lidí nad 60 let, nezaměstnaných, nebo lidí, kteří jsou v obtížné životní situaci a nemohou si dovolit pokračovat v léčbě, případně pořídit si zdravotní pomůcky nebo léky.

Celková částka, která je uvolněna na grantové programy, činí 1 000 000 zł. Organizace může podat pouze jednu žádost o grant, který obsahuje jeden návrh. Žádost o grant musí být zaslána poštou na adresu Nadace pro zdraví nebo elektronicky na emailovou adresu nadace. Nadace Krwinka se může ucházet o grant v maximální výši 100 000 zł, přičemž výše grantu může pokrývat až 50 % celého projektu. V případě, že by Nadace Krwinka uspěla v grantovém řízení, bude jí předána dotace v bezhotovostní formě, tedy ve formě karty do lékáren. Tyto karty budou vydávány v nominálních hodnotách 50, 100, 500 a 1 000 zł.

5 Závěr

Diplomová práce se zabývá problematikou nadací a zhodnocením jejich hospodaření a možnostmi financování. Pro účely diplomové práce byly vybrány celkem tři nadace: první nadací je Nadace pro transplantace kostní dřeně působící v České republice, druhou nadací je Nadace Leukémie ze Slovenska a třetí nadace se jmenuje Nadace Krwinka z Polska. Cílem práce bylo porovnat právní úpravu činnosti nadací vybraných států, zhodnotit hospodaření vybraných nadací ve sledovaných letech 2008 - 2012 a následně doporučit další možné zdroje financování činností vybraných nadací.

Druhá kapitola diplomové práce se zabývá teoretickým náhledem na neziskové organizace. Nejprve je vymezena charakteristika těchto organizací, jejichž primárním účelem není dosahování zisku. Neziskové organizace zisk sice mohou vytvářet, ale nesmí jej přerozdělovat mezi své zakladatele; musí být použit pouze pro potřeby dané organizace. Dále je v druhé kapitole popsána velikost neziskového sektoru v národním hospodářství z pohledu podílů výdajů na konečnou spotřebu podle sektorů České republiky, Slovenska a Polska. Nejmenší zastoupení z výše jmenovaných států má Polsko, kde podíl výdajů neziskového sektoru na konečné spotřebě činí pouze 0,2 %. Naopak největší výdaje neziskového sektoru má Slovensko, a to 1,4 %. Česká republika se nachází mezi oběma zeměmi s hodnotou 1,0 %. Součástí druhé kapitoly je i rozdělení neziskových organizací podle kritéria globálního charakteru, podle předmětu činnosti, podle zdroje příjmů a způsobu jejich kontroly nebo podle kritéria financování. Část kapitoly je věnována finančním zdrojům, které mohou neziskové organizace získat pro financování svých činností. Závěr kapitoly je věnován legislativnímu vymezení nadací v České republice, Slovensku a Polsku. Rozdílů jsou například v základním jmění, kdy v České republice a Slovensku je stanovena minimální výše nadačního jmění, zatímco v Polsku tento limit stanoven není (je stanoven pouze pro vedlejší činnost).

Úvod třetí kapitoly je věnován srovnávání nadací vybraných států podle kvalitativních znaků, jako jsou možné aktivity v rámci hospodaření (např. polské nadace mohou realizovat vedlejší činnost, slovenské nadace mají vedlejší činnost omezenou a české nadace mohou podle nového občanského zákoníku podnikat, pokud výtěžky z tohoto podnikání jsou použity pro hlavní účel nadace), účetnictví, daně z příjmů, auditu nebo nákladů na správu nadace. Další část kapitoly se zabývá finanční krizí, která se začala projevovat počátkem roku 2008, a jejím dopadem na financování nadací. Z provedené analýzy, kdy byly zkoumány poskytnuté

dary v České republice, které si nechali jednotlivci a firmy odečíst ze základu pro zdanění, a výnosy z podílů zaplacené daně ve Slovensku a Polsku vyplývá, že finanční krize v České republice neměla na financování nadací významný vliv a neziskové organizace jsou do jisté míry vůči krizi odolné. Situace v Polsku je trochu odlišná. Celkové výnosy z 1 % daně z příjmů fyzických osob od roku 2008 stoupaly. Současně však rostl i počet poplatníků daně, což mělo za následek pokles průměrného výnosu na jednoho poplatníka od počátku sledovaného období. V tomto případě nelze jednoznačně stanovit, zda finanční krize měla nebo neměla vliv na financování nadací v Polsku. Naopak Slovensko bylo finanční krizí postiženo daleko více než výše zmíněné dvě země. Výnosy z podílu zaplacené daně do výše 2 % klesaly hned ve dvou letech, a to v roce 2010 a 2011. Z toho vyplývá, že neziskové organizace v době finanční krize ve Slovensku získaly méně finančních prostředků. Další část kapitoly se věnuje třem nadacím, které byly vybrány pro účely diplomové práce. U každé nadace je popsána činnost subjektu a pomocí metody analýzy je proveden rozbor nákladů a výnosů každé nadace.

Závěrečná kapitola se zabývá celkovým zhodnocením hospodaření jednotlivých nadací vybraných států a následným doporučením možných zdrojů jejich financování. Pro zhodnocení hospodaření byl stanoven průměr výnosů a nákladů za sledované pětileté období. Nadace pro transplantace kostní dřeně je financována z několika významných zdrojů. Zdroje nadace jsou velmi diverzifikovány a nadace se nespolehá na jeden zdroj výnosů, který by v případě jeho ztráty mohl způsobit finanční potíže. Největší část celkových výnosů představuje výnos z nadačního jmění, celkem 42 %. Druhou největší položku výnosů, 33 % celkových výnosů, představují dary v hodnotě nad 10 000 Kč. Zbylých 35 % výnosů je rozloženo v podobě sbírek, dárcovských SMS, šeků ze zahraničí, drobných darů do 10 000 Kč, výnosů z akcí nebo výnosů z kasiček. Nejvyšší náklady nadace jsou určeny na realizaci grantových programů, celkem je na grantové programy vynakládáno 40 % celkových nákladů. Další podstatnou položku nákladů tvoří odpisy, které představují jednu čtvrtinu nákladů. Zbytek je tvořen mzdovými náklady, splátky dluhu, náklady na zajištění akcí, atd. Jako další možný zdroj financování byl podán návrh na dotaci z Plzeňského kraje, kde nadace může získat částku okolo 100 000 Kč. Dále může nadace využít finanční prostředky z Fondu pomoci od společnosti Siemens (až 100 000 Kč) nebo z Nadačního fondu GSK, kde může Nadace pro transplantace kostní dřeně být obdarována částkou až 250 000 Kč. Nadace Leukémie má v podstatě dva hlavní příjmy, a to dary spolu s příspěvky, které tvoří 52 % celkových výnosů a výnosy z podílu zaplacené daně do výše 2 % od právnických a fyzických

osob, což tvoří 46 % celkových výnosů. Zbytek výnosů, úroky a ostatní výnosy, tvoří pouze 2 % celkových výnosů. Nejvyšší náklady nadace představují mzdové náklady, které tvoří 32 % celkových nákladů. Odpisy jsou druhou nejvyšší skupinou, celkem tvoří 26 % celkových nákladů. Zbytek nákladů je rozdělen mezi spotřebu materiálu, opravy přístrojů, náklady na reprezentaci, atd. Nadaci Leukémie byl dán návrh možného využití finančních prostředků z Ministerstva financí Slovenské republiky, kdy nadace může získat až 13 500 eur. Dalšími návrhy získání finančních prostředků pro Nadaci Leukémie jsou zavedení DMS zpráv anebo získání dotace z rozpočtu Bratislavského kraje, kde pro rok 2014 může nadace žádat o finanční částku až 2 500 eur. Nadace Krwinka má podobně jako Nadace pro transplantace kostní dřeně rozloženy výnosy do více oblastí. Největší výnosy jsou tvořeny nevyčerpanými výnosy z minulých let (53%) a výnosy z 1 % daně z příjmů fyzických osob (34 %). Zbýlých 13 % výnosů je tvořeno dary, úroky, dotacemi, poplatky ze soudních příkazů a ostatními výnosy. Nejvyšší náklady jsou určeny na realizaci programů nadace, celkem se jedná o 45 %. 12 % nákladů je určeno pro reklamu, o procento méně pak nadace vyčlenila na přestavbu kliniky. Dalších 9 % z celkových nákladů je určeno na služby poskytované nadaci. Zbýlých 34 % je rozděleno mezi odpisy, spotřebu materiálu, zajišťování akcí a ostatní náklady. Jako možný další zdroj financování nadace byl podán návrh na získání finančních prostředků z dotace Fondu občanské iniciativy, kde lze získat až 300 000 zł na tříleté období. Další finanční prostředky může Nadace Krwinka získat od Nadace Leopolda Kronenberga (50 000 zł) nebo od Nadace péče o zdraví, kde může získat až 100 000 zł.

Pro řešení diplomové práce byla stanovena hypotéza: Podíl výnosů ze soukromých zdrojů na financování činnosti vybraných nadací má ve sledovaných letech rostoucí charakter. Tato hypotéza byla ověřena při analýze výnosů jednotlivých nadací. V případě Nadace pro transplantace kostní dřeně je hypotéza potvrzena. Výnosy ze soukromých zdrojů v rámci let 2008 - 2012 stouply o 16 %. Výnosy ze soukromých zdrojů u Nadace Leukémie zaznamenaly ve sledovaných letech klesající charakter. I když tyto výnosy od roku 2009 do roku 2011 rostly, v roce 2012 došlo k poklesu a celkové výnosy ze soukromých zdrojů tak od roku 2008 poklesly o 30 %. Hypotéza je v tomto případě vyvrácena. U polské Nadace Krwinky výnosy ze soukromých zdrojů rostly od počátku sledovaného období. Od roku 2008 vzrostly tyto výnosy zhruba osminásobně. I v tomto případě může být konstatováno, že hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza formulovaná pro účely řešení diplomové práce byla tedy částečně potvrzena, cíl diplomové práce byl naplněn.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

- 1) ANHEIER, Helmut K. *Nonprofit Organizations, Theory, Management, Policy*. Abingdon: Routledge, 2005. 450 p. ISBN 0-203-33725-5.
- 2) BAČUVČÍK, Radim. *Marketing neziskových organizací*. Zlín: VeRBuM, 2011. 190 s. ISBN 978-80-87500-01-0.
- 3) BACHMANN, Pavel. *Management neziskové organizace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. 281 s. ISBN 978-80-7435-130-3.
- 4) BENČO, Jozef a Helena KUVÍKOVÁ a kol. *Ekonomika verejných služieb*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. ISBN 978-80-557-0323-7.
- 5) BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ a kolektiv. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2009. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8.
- 6) BOUKAL, Petr a kolektiv. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.
- 7) BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace (teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.
- 8) DOHNALOVÁ, Marie a Ladislav PRŮŠA a kol. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-573-1.
- 9) DUBEN, Rostislav. *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. Praha: Codex Bohemia, 1996. 376 s. ISBN 80-85963-19-1.
- 10) FRIČ, Pavol a Rochdi GOULLI. *Neziskový sektor v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-04-1.
- 11) HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 2. vyd. Opava: Optys, 2007. 208 s. ISBN 80-85819-60-0.
- 12) HUNČOVÁ, Magdaléna. *Ekonomický rozměr občanské společnosti*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 240 s. ISBN 978-80-7357-545-8.
- 13) HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 132 s. ISBN 978-80-210-5651-0.
- 14) JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠIKOVÁ a kol. *Mikroekonomie*. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita, 2007. ISBN 80-248-0910-9.
- 15) MAJDUCHOVÁ, H., M. DLUHÁ a E. MAREČEK. *Neziskové organizace*. Bratislava: Sprint, 2004. ISBN 80-88848-59-8.

- 16) REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- 17) RONOVSÁ, Kateřina. *Nové české nadační právo v evropském srovnání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 348 s. ISBN 978-80-7357-971-5.
- 18) SKOVAJSA, Marek a kolektiv. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0.
- 19) STEJSKAL, P., H. KUVÍKOVÁ a K. MAŤATKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-973.
- 20) ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2707-3.
- 21) ZIETLOW, J., J. A. HANKIN a A. SEIDNER. *Financial Management for Nonprofit Organizations*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2007. ISBN 0-471-74166-3.

Právní předpisy

- 22) Zákon č. 21, pol. 97 ze dne 6. dubna 1984 o nadacích, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19840210097>.
- 23) Zákon č. 202 ze dne 18. května 1990 o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=38546&recShow=8&nr=202~2F1990&rpp=15#parCnt>.
- 24) Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://zakony-online.cz/?s31&q31=all>.
- 25) Nařízení č. 21, pol. 86 ze dne 15. února 1992 o dani z příjmů právnických osob a o změně některých zákonů, jimiž se řídí zdanění, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19920210086>.
- 26) Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>.
- 27) Zákon č. 227 ze dne 3. září 1997 o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=45558&nr=227~2F1997~20Sb.&ft=pdf>.
- 28) Zákon č. 117 ze dne 28. února 2001 o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-117>.

- 29) Nařízení č. 50, pol. 529 ze dne 8. května 2001 o obecném rozsahu zprávy a činnosti nadace. Dostupné také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010500529>.
- 30) Nařízení č. 137, pol. 1539 ze dne 15. listopadu 2001, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro účtování o některých osobách, které nejsou obchodními společnostmi ani zabývající se hospodářskou činností, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20011371539>.
- 31) Zákon č. 34 ze dne 18. prosince 2001 o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov. Dostupný také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-34#f5885140>.
- 32) Zákon č. 431 ze dne 18. června 2002 o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: http://www.fsr.gov.sk/staryweb/ews3/files/319/431_2002.pdf.pdf.
- 33) Nařízení č. 96, pol. 873 ze dne 24. dubna 2003 o veřejně prospěšné činnosti a o dobrovolnictví, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20030960873>.
- 34) Zákon č. 595 ze dne 4. prosince 2003 o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595#f6136170>.
- 35) Zákon č. 235 ze dne 1. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-235-2004-sb-o-dani-z-pridane-hodnoty/uplne>.
- 36) Nařízení č. 285, pol. 2852 ze dne 23. prosince 2004 o povinnosti auditu a účetní závěrky u veřejně prospěšných organizací. Dostupné také z: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20042852852>.
- 37) Zákon č. 171 ze dne 16. března 2005 o hazardních hrách a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/finpol/171_2005.pdf.
- 38) Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.
- 39) Zákon č. 304 ze dne 12. září 2013 o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z: <http://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/13-304.htm>.

Elektronické dokumenty a ostatní

- 40) BAZA SPRAWOZDAN FINANSOWYCH I MERYTORYCZNYCH ORGANIZACJI POZYTKU PUBLICZNEGO. *Informacja dodatkowa za rok 2011* [online]. BSFMOPB [22. 1. 2014]. <http://sprawozdaniaopp.mpips.gov.pl/Search/Print/1254?reporttypeId=12>.
- 41) BAZA SPRAWOZDAN FINANSOWYCH I MERYTORYCZNYCH ORGANIZACJI POZYTKU PUBLICZNEGO. *Informacja dodatkowa za rok 2012* [online]. BSFMOPB [22. 1. 2014]. <http://sprawozdaniaopp.mpips.gov.pl/Search/Print/11153?reporttypeId=12>.
- 42) BOUKAL, Petr. *Více zdrojevé financování kulturních organizací* [online]. VŠE [16. 5. 2013]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=eam&pdf=149.pdf>.
- 43) BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Dotácie* [online]. BSK [17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.region-bsk.sk/clanok/vzn-bsk-c-6-2012-951306.aspx>.
- 44) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Ekonomické subjekty podle právní formy* [online]. ČSÚ [25. 6. 2013]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?childsel0=1&cislotab=ORG9020UC&kapitola_id=6&go_h_10=1&go_h_148=1&go_h_9=1&go_h_154=1&go_l_38=1&go_l_34=1&go_l_113=1&go_l_110=1&go_l_102=1&go_l_91=1&go_l_39=1&go_l_35=1&.
- 45) DAŇOVÉ ŘEDITELSTVÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva o činnosti daňových orgánů za rok 2008* [online]. DŘSR [23. 2. 2014]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocn_zpravy/DR_do_2011/vs_DR_2008.pdf.
- 46) DAŇOVÉ ŘEDITELSTVÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva o činnosti daňových orgánů za rok 2009* [online]. DŘSR [23. 2. 2014]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocn_zpravy/DR_do_2011/vs_DR_2009.pdf.
- 47) DAŇOVÉ ŘEDITELSTVÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva o činnosti daňových orgánů za rok 2010* [online]. DŘSR [23. 2. 2014]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocn_zpravy/DR_do_2011/vs_DR_2010.pdf.
- 48) DAŇOVÉ ŘEDITELSTVÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva o činnosti daňových orgánů za rok 2011* [online]. DŘSR [23. 2. 2014]. Dostupné z:

- https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/DR_do_2011/vs_DR_2011.pdf.
- 49) DAŇOVÉ ŘEDITELSTVÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY. *Výroční zpráva o činnosti daňových orgánů za rok 2012* [online]. DŘSR [23. 2. 2014]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/FR_od_2012/VS_FS_2012.pdf.
- 50) DEPARTAMENT POZYTKU PUBLICZNEGO. *Informacja dodatkowa za rok 2008* [online]. DPB [22. 1. 2014]. Dostupné z: <http://bopp.pozytek.gov.pl/257809.pdf>.
- 51) DEPARTAMENT POZYTKU PUBLICZNEGO. *Informacja dodatkowa za rok 2009* [online]. DPB [22. 1. 2014]. <http://bopp.pozytek.gov.pl/322185.pdf>
- 52) DEPARTAMENT POZYTKU PUBLICZNEGO. *Informacja dodatkowa za rok 2010* [online]. DPB [22. 1. 2014]. <http://bopp.pozytek.gov.pl/619558.pdf>
- 53) DEPARTAMENT POZYTKU PUBLICZNEGO. *Ogłoszenie konkursu FIO* [online]. DPP [23. 2. 2014]. Dostupné z: <http://pozytek.gov.pl/Ogloszenie,,konkursu,FIO,3512.html>.
- 54) EDOTACE. *Systém pro dotační řízení Plzeňského kraje* [online]. eDotace [23. 2. 2014]. Dostupné z: <http://dotace.plzensky-kraj.cz/>.
- 55) EUROPA.EU. *Feasibility Study on a European Foundation Statue* [online]. Europa.eu [28. 1. 2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/eufoundation/feasibilitystudy_en.pdf.
- 56) EVROPSKÝ PARLAMENT. *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. Evropský parlament [11. 7. 2013]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_4.17.2.html.
- 57) FINANČNÍ SPRÁVA ČR. *Údaje z daňových přiznání* [online]. FSČR [17. 3. 2014]. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-udaje-z-danovych-priznani/PocetDS_dary_2000-2012.xls.
- 58) FOND POMOCI. *Pravidla pro udílení grantů* [online]. FP [17. 3. 2014]. Dostupné z: https://www.cee.siemens.com/web/cz/cz/corporate/portal/home/o_nas/spol_odpovednost/firemni_filantropie/fond_pomoci/Pages/pravidla_grantu.aspx.
- 59) FÓRUM DONOROV. *DMS* [online]. FD [17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.sk/index.php/dms-home-3/uvod/>.

- 60) FUNDACJA DBAM O ZDROWIE. *III. Edycja Konkursu Grantowego* [online]. FDZ [17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.fundacja.doz.pl/granty/>.
- 61) FUNDACJA KRONENBERGA. *Dotacje* [online]. FK [17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.citibank.pl/poland/kronenberg/polish/6138.htm>.
- 62) GUMKOWSKA, M., J. HERBST a P. RADECKI. *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2008* [online]. Klon/Jawor [1. 1. 2014]. Dostupné z: <http://civicpedia.ngo.pl/wiadomosc/757370.html>.
- 63) HERBST, Jan. a Jadwiga PRZEWLOCKA. *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2010.* [online]. Klon/Jawor [1. 1. 2014]. Dostupné z: http://civicpedia.ngo.pl/files/civicpedia.pl/public/raporty/podstawowefakty_2010.pdf.
- 64) CHRUDIMKA.CZ. *Neziskové organizace se mohou podílet na přípravě programů, do kterých půjdou peníze z Evropské unie* [online]. Chrudimka.cz [11. 7. 2013]. Dostupné z: <http://www.chrudimka.cz/neziskove-organizace-se-mohou-podilet-na-priprave-programu-do-kterych-pujdou-penize-z-evropske-unie.html>.
- 65) JEDEN PROCENT PODATKU. *Statystyki, broszury* [online]. Jedenprocentpodatku.pl [23. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.jedenprocentpodatku.pl/index.php?p=statystyki>.
- 66) KLIK, Stanislav. Parlamentní institut. *Daňové asignace. Informační studie č. 2.071* [online]. 2001. Parlament České republiky [18. 5. 2013]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20608.
- 67) KRWINKA. *O fundacji* [online]. KRWINKA [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://krwinka.org/o_fundacji.php.
- 68) MINISTERSTVO FINANČÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Dotácie v roku 2014* [online]. MFSR [23. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4807>.
- 69) NADACE PRO TRANSPLANTACE KOSTNÍ DŘENĚ. *Výroční zpráva 2008* [online]. NTKD [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.kostnidren.cz/nadace/UPLOAD/vz/VZ_2008.pdf.
- 70) NADACE PRO TRANSPLANTACE KOSTNÍ DŘENĚ. *Výroční zpráva 2009* [online]. NTKD [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.kostnidren.cz/nadace/UPLOAD/vz/VZ_2009.pdf.

- 71) NADACE PRO TRANSPLANTACE KOSTNÍ DŘENĚ. *Výroční zpráva 2010* [online]. NTKD [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.kostnidren.cz/nadace/UPLOAD/vz/VZ_2010.pdf.
- 72) NADACE PRO TRANSPLANTACE KOSTNÍ DŘENĚ. *Výroční zpráva 2011* [online]. NTKD [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.kostnidren.cz/nadace/UPLOAD/vz/VZ_2011.pdf.
- 73) NADACE PRO TRANSPLANTACE KOSTNÍ DŘENĚ. *Výroční zpráva 2012* [online]. NTKD [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.kostnidren.cz/nadace/UPLOAD/vz/VZ_2012.pdf.
- 74) NADÁCIA LEUKÉMIE. *Výročná správa 2008* [online]. NL [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.nadacialeukemie.sk/file/pdf/vyrocna_sprava2008.pdf.
- 75) NADÁCIA LEUKÉMIE. *Výročná správa 2009* [online]. NL [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.nadacialeukemie.sk/file/pdf/vyrocna_sprava2009.pdf.
- 76) NADÁCIA LEUKÉMIE. *Výročná správa 2010* [online]. NL [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.nadacialeukemie.sk/file/pdf/vyrocna_sprava2010.pdf.
- 77) NADÁCIA LEUKÉMIE. *Výročná správa 2011* [online]. NL [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.nadacialeukemie.sk/file/pdf/vyrocna_sprava2011.pdf.
- 78) NADÁCIA LEUKÉMIE. *Výročná správa 2012* [online]. NL [28. 12. 2013]. Dostupné z: http://www.nadacialeukemie.sk/file/pdf/vyrocna_sprava2012.pdf.
- 79) NADAČNÍ FOND GSK. *Grantové řízení* [online]. NFGSK [17. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.nadacnifondgsk.cz/grantove-rizeni/centralni.html>.
- 80) NOVOTNÝ, Jiří. *Nevládní neziskové organizace na začátku 21. století* [online]. VŠE [16. 5. 2013]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=162.pdf>.
- 81) OPEN SOCIETY FUND. *Výstupy projektu „Dopady ekonomické krize na občanskou společnost“* [online]. OSF [26. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.osf.cz/publikace/vystupy-projektu-dopady-ekonomicke-krize-na-obcanskou-spolecnost>.
- 82) OTAVOVÁ, Milena. *Dary versus sponzoring (reklama)*. UNES. 2013, č. 1, s. 13. ISSN 1214-181X.
- 83) PORADNIK INTERNETOWE CENTRUM WSPARCIA. *Obowiazkowe wladze fundacji* [online]. Poradnik [1. 1. 2014]. Dostupné z:

<http://poradnik.ngo.pl/x/372505%3Bjsessionid=FBCF46CB9B30D6DB2F8BB7CD9E251B51>.

- 84) PRZEWLOCKA, J., P. ADAMIAK a J. HERBST. *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2012* [online]. Klon/Jawor [1. 1. 2014]. Dostupné z: <http://civicpedia.ngo.pl/wiadomosc/898396.html>.
- 85) RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2007* [online]. RNNO [26. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2007_pro_web.pdf.
- 86) RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2008* [online]. RNNO [26. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2008.pdf.
- 87) RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2009* [online]. RNNO [26. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2009.pdf.
- 88) RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2010* [online]. RNNO [26. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2010.pdf.
- 89) RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2011* [online]. RNNO [26. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2011.pdf.
- 90) RADA VLÁDY PRO NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE. *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2011* [online]. RNNO [26. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/rozbor_2012_prilohy_pro_web.pdf.
- 91) ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Počet nezárobkových organizácií* [online]. ŠÚSR [1. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.statistics.sk/pls/elisw/objekt.send?uic=3726&m_sso=4&m_so=73&ic=19.

Seznam zkratk

COPNI	Classification of the Purposes of Non-profit Institutions
ČSÚ	Český statistický úřad
DMS	Dárcovská SMS
FO	Fyzická osoba
IČO	Identifikační číslo organizace
INCPO	International Classification of Non-profit Organizations
NUTS II	Nomenklatura územních statistických jednotek
OSN	Organizace spojených národů
PSÚ	Polský statistický úřad
SMS	Short Message Service
SSÚ	Slovenský statistický úřad

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. 4. 2014

Bc. Vít Sýkora

Seznam příloh

Příloha č. 1 Srovnání nadací České republiky, Slovenska a Polska

Příloha č. 2 Srovnání nadací vybraných států z pohledu zákonných povinností

Příloha č. 3 Žádost o dotaci z Plzeňského kraje

Příloha č. 1 Srovnání nadací České republiky, Slovenska a Polska

	Česká republika		Slovensko	Polsko
	Do 31. 12. 2013	Od 1. 1. 2014		
Zákon	Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů.	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.	Zákon č. 34/2002 Z. z., o nadacích a o změně Občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.	Zákon č. 21, pol. 97/1984 Sb. polské republiky, o nadacích, ve znění pozdějších předpisů.
Způsob založení	Písemnou smlouvou, zakládací listinou nebo závětí.	Nadační listinou.	Nadační listinou.	Stanovami formou notářského zápisu.
Vznik	Zápisem do rejstříku.	Zápisem do veřejného rejstříku.	Zápisem do registru nadací.	Zápisem do registru nadací.
Základní jmění	500 000 Kč (*18 219 eur)	500 000 Kč (*18 219 eur)	6 638 eur	V zákoně není stanoveno.
Orgány	Správní rada, dozorčí rada, revizor.	Správní rada, dozorčí rada, revizor.	Správní rada, správce nadace, dozorčí rada, revizor, případně jiný orgán.	Správní rada.
Kompetence	Dosahování obecně prospěšných cílů (zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana životního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu).	Trvalá služba společensky nebo hospodářsky užitému účelu. Účel musí být buď veřejně prospěšný, tj. spočívající v podpoře obecného blaha, nebo dobročinný spočívající v podpoře určitého okruhu osob.	Podpora veřejně prospěšného účelu (ochrana lidských práv, zachování přírodních hodnot, ochrana zdraví, práv dětí a mládeže, rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a plnění individuálně určené humanitní pomoci pro jednotlivce nebo skupinu osob, které se ocitly v ohrožení života nebo potřebují naléhavou pomoc při postižení živelnou pohromou).	Dosahování obecně prospěšných cílů (rozvoj zdraví, hospodářství a vědy, výchovy, vzdělání, kultury a umění, zdravotnictví a sociální péče, ochrany životního prostředí a zachování kulturních památek).
Zrušení	Dosažením účelu, rozhodnutím soudu, rozhodnutím o úpadku, nebo zamítnutím insolvenčního návrhu.	Dosažením účelu, rozhodnutím soudu, sloučením s jinou nadací nebo nadačním fondem, změnou právní formy na nadační fond.	Uplynutím doby, dosažením účelu, rozhodnutím správní rady, rozhodnutím soudu, vyhlášením konkurzu, rozhodnutím zakladatelů.	Dosažením účelu nebo vyčerpáním finančních prostředků.
Zánik	Dnem výmazu z rejstříku.	Dnem výmazu z veřejného rejstříku.	Dnem výmazu z registru nadací.	Dnem výmazu z registru nadací.
Účetnictví	V plném rozsahu.	V plném rozsahu.	V plném rozsahu.	Ve zjednodušeném rozsahu.
Jiný typ	Nadační fond	Nadační fond	Ne	Ne

Zdroj: Zákony jednotlivých států zabývající se nadacemi, vlastní zpracování.

*Přepočtení kurzu koruny vůči euru k datu 24. března 2014.

Příloha č. 2 Srovnání nadací vybraných států z pohledu zákonných povinností

	Česká republika		Slovensko	Polsko
	Do 31. 12. 2013	Od 1. 1. 2014		
Podnikatelské aktivity	Ne-výjimku tvořil pronájem nemovitostí, pořádání loterií, tombol, veřejných sbírek, kulturních společenských, sportovních a vzdělávacích akcí.	Ano – pouze v rámci vedlejší činnosti, výtěžky musí být použity na hlavní účel nadace.	Ne – výjimku tvoří pronájem nemovitostí, organizování kulturních, vzdělávacích, společenských nebo sportovních událostí.	Ano – musí však být v souladu s cíli nadace.
Daň z příjmů	Pouze příjmy z reklam a nájemného.	Pouze příjmy z reklam, úroků a nájemného. Vedlejší činnost je předmětem daně vždy.	Příjmy z prodeje majetku, nájemného, reklam, členských příspěvků.	Organizace s veřejně prospěšným účelem jsou od daně z příjmů osvobozeny, totéž platí i pro podnikatelské aktivity nadací (výnosy však musí být použity pro účely nadace).
Audit	Vždy povinný.	Pokud nadační kapitál nebo obrát dosáhl v účetním období alespoň 5 mil. Kč.	Vždy povinný.	Pouze pokud nadace zaměstnává 50 zaměstnanců, příjem dotací z veřejných rozpočtů je vyšší než 50 000 zł a celkové příjmy za účetní období musí být vyšší než 3 000 000 zł.
Náklady na správu nadace	Nesmely převýšit určité procento ročních celkových výnosů, hodnoty ročně poskytnutých nadačních příspěvků nebo nadačního jmění.	Mohou být omezeny v nadační listině, zákonem nejsou stanoveny.	Určí správní rada.	Nejsou zákonem stanoveny.

Zdroj: Zákony jednotlivých států zabývající se nadacemi, vlastní zpracování.

Příloha č. 3 Žádost o dotaci z Plzeňského kraje

Žádost ze systému eDotace Krajského úřadu Plzeňského kraje

Název dotačního titulu:	Dotace z Fondu hejtmána 2014
Název žádosti:	Osvětová činnost pro darování kostní dřeně
Základní idea a obsah projektu:	Dotace by měla pokrýt částečné náklady na vzdělávání pracovníků specializovaných center, ale i zdravotníků v terénu, pacientů a jejich rodin. Nadace pro transplantace kostní dřeně zajišťuje účast zdravotnických pracovníků na domácích i zahraničních sjezdech, stážích, školeních.
Stav žádosti:	Založeno
Číslo žádosti:	10/2014
Datum doručení žádosti:	24. března 2014
Informace o žadateli:	Nadace pro transplantace kostní dřeně
Adrese žadatele:	Na Roudné 123/212 301 65 Plzeň
IČ žadatele:	45333378
Žadatel:	Nadace pro transplantace kostní dřeně
Statutární osoba:	MUDr. Samuel Vokurka Ph.D.
Email:	nadace@kostnidren.cz
Požadováno (ostatní žádosti):	0,00 Kč
Schváleno (ostatní žádosti):	0,00 Kč
Celková požadovaná částka:	20 000,00 Kč
Celkové náklady akce:	30 000,00 Kč
Plánovaný začátek realizace:	1. července 2014
Plánovaný konec realizace:	31. prosince 2014
Bankovní účet žadatele:	00000-04343043/03